

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE ÖZEL ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
UYGULANMASI**
(Yüksek Lisans Tezi)

Hazırlayan
Gülşah VAROL

İstanbul, 2007

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İŞLETME YÖNETİMİ ANABİLİM DALI
EĞİTİM YÖNETİMİ VE DENETİMİ BİLİM DALI

**ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE ÖZEL ÖĞRETİM
YÖNTEMLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE
UYGULANMASI**

Hazırlayan

Gülşah VAROL

050712130

Danışman:

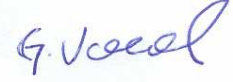
Yrd.Doç.Dr. GAZİ UÇKUN

İstanbul, 2007

YEMİN METNİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “ Özel Öğretim Yöntemleri ve Özel Öğretim Yöntemlerinin Görsel Sanatlar Dersinde Uygulanması” adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanmış olduğumu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

01/02/ 2008

Gülşah VAROL

T.C.
BEYKENT ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TEZLİ YÜKSEK LİSANS SINAV TUTANAĞI

05.02.2008

Enstitümüz İşletme Yönetimi Anabilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim dalı yüksek lisans öğrencilerinden 050712130 numaralı Gülşah Varol'un "Beykent Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliği'nin ilgili maddesine göre, hazırlayarak Enstitümüze teslim ettiği "ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE ÖEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE UYGULANMASI" Tezini, Yönetim Kurulumuzun 04.10.2007 tarih ve 2007/49 sayılı toplantısında seçilen ve Taksim kampüsünde toplanan biz jüri üyeleri huzurunda, ilgili yönetmeliğin (c) bendi gereğince (50) dakika süre ile aday tarafından savunulmuş ve sonuçta adayın tezi hakkında **Oybirliği / Oy Çokluğu ile Kabul** kararı verilmiştir.

İş bu tutanak, 4 nüsha olarak hazırlanmış ve Enstitü Müdürlüğü'ne sunulmak üzere tarafımızdan düzenlenmiştir.

JÜRİ ÜYELERİ

DANIŞMAN
YRD.DOÇ.DR. GAZİ UÇKUN

ÜYE
PROF.DR. ADEM GENÇ

ÜYE
DR. ZÜLFİKAR ÖZKAN

GÖRSEL SANATLAR DERSİNDE ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

Tez / Proje Hazırlayan: Gülşah VAROL

ÖZET

Eğitim modern ve gelişmekte olan toplumların vazgeçilmez unsurlarındandır. Yaşamın her alanında olduğu gibi eğitimde de en iyiye, en doğruya ulaşmak temel prensiptir.

Eğitim sürecini; insanın doğumundan başlayıp son nefesini verdiği ana kadar sürebilen bir öğrenme zincirinin farklı halkalarından oluşmuş bir bütün olarak kabul edersek, kuşkusuz bu halkalardan çok önemli iki öge karşımıza çıkacaktır.

Bunlardan biri eğitim süreci, diğeri öğretim teknikleridir. Çağın değişen, gelişen şartlarıyla birlikte diğeri alanların yanı sıra görsel sanatlar alanı ile ilgili de yeni yeni öğretim yöntemleri uygulamaya konmaktadır. Her alan için kullanılabilir genel öğretim yöntemlerinden başka sadece tek alanın öğretimini ilgilendiren özel öğretim yöntemleri de mevcuttur. Görsel Sanatlar dersinin daha kapsamlı öğretilmesini amaçlayan özel öğretim yöntemleri bu tezin konusunu oluşturmaktadır. Dünyada ve ülkemizde önerilen, kullanılan yöntemlere ek olarak yeni görsel sanatlar dersi öğretim programının rehberliğinde dersin öğrenme ve öğretme süreci örnekleri hazırlanmış olup, anket yöntemiyle de programın ders öğretmenleri tarafından değerlendirilmesi sağlanmıştır. Tezin amacına ulaşip sisteme katkıda bulunması en büyük amaçtır.

Anahtar Sözcükler: Öğretim Metotları, Özel Öğretim, Görsel Sanatlar Dersi , Müfredat

SPECIAL TEACHING METHODS IN COURSE OF VISUAL ARTS

Presented by: Gulsah VAROL

ABSTRACT

Education is one of the indispensable elements for modern and developing societies. Like other spheres of the life, the objective in education is to achieve best results and goals.

If we consider education process a lifelong activity from birth to the death of the individual which comprises various rings of a chain, two rings of this chain are undoubtedly more important than others.

One of them is education process and the other is teaching techniques. Visual arts have also recently started adopting new teaching methods as well as other disciplines in line with changing and improving conditions of the century. In addition to general teaching methods which can be applied for all disciplines, there are also special teaching methods unique to the individual disciplines. Special teaching methods aiming to teach the courses of visual arts in a more comprehensive manner constitute the subject of this research paper. Besides introducing teaching methods recommended and implemented all over the world and in our country, the models have been devised for learning and teaching processes of the courses in guidance of new teaching program for courses of visual arts as well as enabling the teachers to assess efficiency of the program using questionnaire method. The goal of the thesis study is to achieve its objectives thereby contributing to the education system.

Key Words: Teaching Methods, Special Education, Course of Visual Arts, Curriculum

İÇİNDEKİLER

Yemin Metni	
Jüri Sayfası	
Özet	
Abstract	
Tablolar Listesi	
Şekiller Listesi	
Kısaltmalar	
Giriş	

I. BÖLÜM ÖĞRETİM METOTLARI

1.1. İlke ve Metot kuramları üzerine	3
1.2. Eğitim ve Öğretim Kavramları Üzerine	3
1.3. Öğretim İlkeleri	4
1.3.1. Genel Öğretim İlkeleri	4
1.3.1.1. Çocuğa görelilik (veya öğrenciye görelilik) ilkesi	4
1.3.1.2. Bilinenden bilinmeyene ilkesi	5
1.3.1.3. Soyuttan somuta ilkesi	5
1.3.1.4. Yakından uzağa ilkesi	6
1.3.1.5. Tasarruf (ekonomi) ilkesi	6
1.3.1.6. Açıklık ilkesi	7
1.3.1.7. Aktivite İlkesi	7
1.3.1.8. Hayata yakınlık ilkesi	8
1.3.1.9. Bütünlük İlkesi	8
1.3.1.10. Otoriteye itaat ve özgürlük ilkesi (sosyallik ilkesi)	9

II. BÖLÜM

ÖĞRETİM METOTLARI VE BİÇİMLERİ

2.1. Öğretim metotları	11
2.2. Bir öğretim metodunun seçimini etkileyen faktörler	11
2.2.1 Dersin içeriği	12
2.2.2 Öğrencilerin özellikleri	12
2.2.3 Öğretmenin Özellikleri	13
2.2.4 Sınıf veya Çalışma Ortamı Nasıl Olmalıdır?	14
2.3. Genel Öğretim Yöntemleri	15
2.3.1. Anlatım (Takrir, Sunma) Metodu	15
2.3.2. Soru-cevap metodu	17
2.3.3. Tartışma metodu	19
2.3.4. Problem çözme metodu	22
2.3.5. Gezi-Gözlem metodu	24
2.3.6. Laboratuar metodu	26
2.3.7. Örnek olay incelemesi metodu	28
2.3.8. Drama, dramatisasyon	29
2.3.9. Ev ödevleri	31

III. BÖLÜM

ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

3.1. Sanat Eğitimi ve Yöntemler	33
3.1.1 Eğitime Kuramsal Yaklaşımlar	34
3.1.1.1. Bilgiyi Öne Çıkarıcı Görüşler	34
3.1.1.2. Geçmiş Kültürel Değerlere Önem Veren Görüşler	35
3.1.1.3 Yaşantıya Önem Veren Görüşler	35
3.1.1.4 İnsanın Özüne Önem Veren Görüşler	35
3.2. Sanat Eğitiminde Yöntemler	36
3.2.1. Kopya Yöntemi	36

3.2.2. Bellek Eğitimi Yöntemi	36
3.2.3. Kolaydan Zora Yöntemi	37
3.2.4 Müzikli Yöntem	37
3.2.5. Psikolojik Yöntem	38
3.2.6 Drama (Oyunlaştırma) Yöntemi	38
3.2.7. Gösteri (Demonstrasyon) Yöntemi	39
3.2.8. Çocuk Sanatı Yöntemi	40
3.2.9. Sanat Yoluyla Eğitim Yöntemi	40
3.3. Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Dört Disiplin)	41
3.3.1. Uygulamalı Çalışmalar	42
3.3.2. Sanat Eleştirisi	45
3.3.3 Sanat Tarihi	47
3.3.4 Estetik	50

BÖLÜM IV

ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE GÖRSEL SANATLAR DERSİ

4.1. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim programı İçeriği	52
4.1.1. Öğrenme Alanları	52
4.1.1.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme	52
4.1.1.2. Görsel Sanat Kültürü	53
4.1.1.3. Müze Bilinci	53
4.1.2. Atatürkçülük konuları	53
4.1.3. Ölçme ve Değerlendirme	54
4.1.4. Çalışmaların sergilenmesi	54
4.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme ve Öğretme Süreci Örneği	54
4.2.1 Çiçekli Natürmort	55
4.2.2. Müzeye Gidiyorum	74

BÖLÜM V

UYGULAMA ÇALIŞMASI

5.1 Görsel Sanatlar Dersi Müfredatı Ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi	89
5.2 Öğretmenlere Yönelik Anket Sonuçları	90
5.2.1.Yöntem	90
5.2.2. Bulgular	91
5.2.2.1 Ankete Katılan Öğretmenler Hakkında	91
5.2.2.2.Öğretmenlerin çalıştıkları kurumla ilgili bilgiler	94
5.2.2.3.Uygulama ile ilgili bilgiler	95
5.2.2.4 Uygulanan anketin, sorunları saptamaya dönük açık uçlu sorularına verilen yanıtlar gruplandırılmıştır	98
5.2.2.4.1.Yeni öğretim müfredatının olumlu yönleri ile ilgili sorular	98
5.2.2.4.2.Yeni öğretim müfredatının olumsuz yönleri ile ilgili sorular	99
5.2.2.4.3.Görsel Sanatlar dersi uygulanırken kullandığınız özel öğretim metotları nelerdir sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar	100
5.2.2.4.4 Ders aracı, eğitim malzemeleri ve atölye ile ilgili sorunlar	100
SONUÇ ve DEĞERLENDİRME	101

TABLolar LİSTESİ

<u>Tablo No</u>	<u>Sayfa</u>
1. Ankete katılan Görsel sanatlar öğretmenlerinin yaş aralığını gösterir tablo	91
2. Ankete katılan öğretmenlerin kıdem yıllarını gösterir tablo	92
3. Ankete katılan öğretmenlerin son görev yaptıkları kurumda çalışma sürelerini gösterir tablo	92
4. Ankete katılan öğretmenlerin mezuniyet durumlarını gösterir tablo	93
5. Ankete katılan öğretmenlerin ders yükünü gösterir tablo (haftalık ders saati)	93
6. Hizmet süresi ile “ Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu?” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo	96
7. Hizmet süresi ile “ Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum?” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo	96
8. Hizmet süresi ile “ Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo	97
9. Hizmet süresi ile “ İlköğretim Görsel sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo	97

ŞEKİLLER LİSTESİ

<u>Sekil No</u>	<u>Sayfa</u>
1. Renk çemberi	60
2. Ebru örneği 1 Yılmaz Eneş	66
3. Ebru örneği 2 Yılmaz Eneş	66
4. İznik Çini örneği 1	67
5. İznik Çini örneği 2	67
6. Vitray örneği 1 Heyecan Ural	68
7. Vitray örneği 2 Heyecan Ural	68
8. Fotoğraf 1 Mehmet Özşimşek	69
9. Fotoğraf 2 Mehmet Özşimşek	69
10. İbrahim Çallı “Güllü Natürmort”	70
11. Sabri Berkel “Şişeli Natürmort”	70
12. Şeker Ahmet Paşa “Ayvalar”	71
13. Şeref Akdik “Vazoda Çiçekler”	71
14. Mahmud Cûda “Natürmort”	72
15. Van Gogh “Bir Vazoda Çiçek Tarlası”	72
16. Cezanne “Sürahi ve meyveler ile natürmort	73
17. Eduardo Manet “Erikli Natürmort”	73
18. Sanat eseri 1	80
19. Sanat eseri 1 ayrıntısı	80
20. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Anadolu Hisarı”	87
21. Van Gogh “Selvili Yol ve Yıldızlar”	87
22. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Bahçe”	88
23. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Saksağanlı Peyzaj”	88

KISALTMALAR LİSTESİ

TASÖN	Tasarım-Öngörü
TD	Tebliğler Dergisi
MEB	Milli Eğitim Bakanlığı
İÖO	İlköğretim Okulu
TTKP	Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı
ÇASEY	Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi
DBAE	Disipline Dayalı Sanat Eğitimi
DDSE	Disipline Dayalı Sanat Eğitimi

GİRİŞ

Bu tez çalışmasında, 11.09.2006 tarihli 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar dersi öğretim programının, görsel sanatlar dersi öğretmenleri arasındaki algılanışı, uygulanması ve değerlendirmesinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Tezde başlıca şu sorulara yanıt aranmaktadır. Yeni uygulamaya konulan görsel sanatlar müfredat programı dersin ihtiyaçlarını karşılayabilmekte midir? Görsel sanatlar öğretim programında istenilen hedeflere ulaşılabilmiş midir? Programın uygulanmasını öğretmenler benimsemiş midir? Görsel sanatlar dersi konularının uygulanabilmesi ve yeni müfredat konularının işlenebilmesinde öğretmen kendilerini yeterli bulmakta mıdır? Görsel sanatlar dersi öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanmasında öğretmenlerin karşılaştıkları başlıca sorunlar nelerdir?

Görsel sanatlar dersi öğretim programında kullanılan özel öğretim yöntemlerinin değerlendirilebilmesi için eğitsel eleştiri modeli kullanılmış olup, verilerin toplanmasında tarama modelinin yanında bir de anket kullanılmıştır.

Ankete katılanlar tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiştir, Balıkesir İl Milli Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 25 okulda çalışan 40 görsel sanatlar dersi öğretmenine uygulanmıştır.

Bu tez çalışması beş bölümden oluşmaktadır: Birinci bölümde genel öğretim metotları ve öğretim ilkelerini genel olarak değinilmiştir. İkinci bölüm öğretim metotları ve biçimleri başlığı altında; öğretim metodunun seçimini etkileyen faktörler olarak, öğrencinin, öğretmen ve çalışma ortamının taşınması gereken özelliklere yer verilmiş olup, genel öğretim metotları ve Görsel Sanatlar dersinde ilgili metodun kullanıldığı konulardan örnekler verilmiştir. Üçüncü bölümde, özel öğretim yöntemleri başlığı altında sanat eğitimi yöntemleri ve kuramlarından bahsedilmektedir. Dördüncü bölümde Görsel Sanatlar dersi 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı öğretim program içeriği, bu içerikten ve sanat eğitimi yöntemlerinden yararlanarak hazırlanan öğrenme ve öğretim

süreci örneği, dersin her öğrenme alanı içinde bir süreç örneği planı yer almaktadır. Beşinci bölümde Görsel Sanatlar dersi müfredatına yönelik uygulama çalışmasına yer verilmiştir. Bu bölümün amacı müfredatın değerlendirilmesini sağlamaktır.

Görsel sanatlar dersi öğretim programı, öğrencinin birikimini, gelişim basamaklarını ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran, öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlanmış, bütün kazanım ve etkinlikler de bu açıdan ele alınmıştır. Bununla birlikte okulların fiziki yapı ve teknik malzeme yetersizliklerinden kaynaklanan sorunlar nedeniyle dersin öğretim kalitesi düşmektedir. Kaliteli bir görsel sanat eğitimi için öncelikli olarak bu sorunlar giderilmelidir.

Sanatın amacı, önemi konusunda öğretmeni, öğrenciyi, veliyi bilgilendirmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okulları da etkin kılarak resmi bir proje hazırlanmalı, bu proje kapsamında çeşitli seminerler, konferanslar, televizyon programları, reklam ve afiş benzeri tanıtım çalışmaları yaygın olarak kullanılmalıdır. Böylelikle derse dikkat çekilmiş olup, bu sayede de teknik yetersizliklerin ve fiziki şartların düzeltilmesi sağlanabilir.

İl ve ilçe zümrelerinde öğretmenler tarafından yapılan önerilerin, Milli Eğitim Müdürlüklerince dikkate alınarak dersin daha etkin işlenmesi sağlanabilir.

Ders saatinin anaokulundan başlayarak haftada iki saate çıkartılması ve zorunlu olmasıyla dersin öneminin artırılması sağlanabilir.

Yıl sonunda sergi açan, sosyal kulüplerde etkin olan öğrencilere başarı belgesi, bu çalışmalarda görev alan öğretmenlere teşekkür belgesi verilmeli, böylece bu aktivitelerin çeşitli teşviklerle devamlılığı sağlanarak, derse olan ilginin artması sağlanabilir.

BÖLÜM 1

ÖĞRETİM METODLARI

1.1. İlke ve Metot Kavramları Üzerine

Bir eğitim faaliyetinde ilk yapılacak iş, amaçların belirlenmesidir. Genelde eğitim politikaları ve eğitim felsefesi, eğitimin amaçlarını belirler. Amaçların belirlenmesinden sonra yapılacak iş ise, bu amaçlara hangi program, ilke ve metotlarla ulaşılabileceğinin tespitidir.¹

Amaçlara ulaştıracak programı, Program Geliştirme disiplini ortaya koyar. Geliştirilen programın nasıl uygulanacağını ise Öğretim İlke ve Metotları ortaya koyar. Eğitim-öğretim ilkeleri, amaçların içinde gizlidir ve genel ifadesini de orada bulur.

Ortaçağlarda, eğitim-öğretim sistemlerinin amacı insanlara dinî bilgileri kazandırmak ve din sistemlerine göre eğitim ve yönetim yapacak insanlar yetiştirmek olduğu için, genelde öğretim ilke ve metotları da buna uygun olarak belirlenmişti. Ancak sanayi toplumlarında eğitimin amacı bu toplum tipinin istediği insanları yetiştirmek olunca, ders programları, ilke ve metotları da değişmişti. Çok partili demokratik yönetimler veya belli ideolojilere dayalı rejimlerde de insana kazandırılması gereken özelliklere göre ders programları, muhtevaları, ilke ve metotları değişmiştir.²

1.2. Eğitim ve Öğretim Programı Üzerine

Didaktik, öğretmenlerin nasıl ders hazırlayacaklarını ve sunacaklarını anlatan bilim dalıdır.

Öğretme işinin nasıl yapılacağına dair teorisi, Avrupa'da 16-17. yüzyıllarda Wolfgang Ratke (1571-1670) ve Jan Amos Komenius (1592-1670) tarafından

¹ <http://gokmen.selcuk.edu.tr/documents/edu/ogrenme.php>, (19.03.2007)

² Demirel, Ö., Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara, s.78, 1992

yapılmaya başlanmıştır. Komenius, her şeyin herkese öğretilmesi ilkesiyle, öğretimde sadece öğretmene değil, konuya ve öğrenciye de dikkat edilmesini istemiştir.³

Öğretimde didaktik üçgene (konu-öğrenci-öğretmen) dikkat çeken ve öğretim metotları alanında bir akım oluşturan düşünür ise, Johann Friedrich Herbart'tır. Herbart, klasik retoriksel eğitim ile modern psikolojiyi birleştirmiştir. Herbart'a göre öğretim, muhteva (ders konuları) vasıtasıyla eğitimidir; dolayısıyla okullarda "eğitici öğretim" yapılır.

Ders plânı yapma üzerindeki araştırmalar öğretim ve öğrenmenin kalitesini arttırdı. 17–18. Yüzyıllardaki öğretmen okulları ve öğretimin müfettişler vasıtasıyla denetlenmesi de okullarda plânlı ve metotlu ders yapılma çalışmalarını teşvik etti.

Şimdi bütün eğitimciler, öğretmenlerin öğrettikleri konuyu iyi bilmeleri ve bunu da öğrencilere tam olarak nasıl öğretecekleri konusu üzerinde duruyorlar.⁴

1.3. Öğretim İlkeleri

1.3.1.Genel Öğretim İlkeleri

Bir öğretim sisteminde yer alan çeşitli derslerin gerek ders konularının seçilip ders kitaplarının yazılmasında gerekse o dersin sınıflarda öğretmenler tarafından işlenmesinde esas alınan genel öğretim ilkelerinden bazıları şunlardır:

1.3.1.1. Çocuğa görelik (veya öğrenciye görelik) ilkesi

Bu ilkeye çocuğa uygunluk veya öğretimi bireyselleştirme ilkesi de denir. Çocuk bir yetişkin olarak, hatta yetişkinin küçük modeli olarak düşünülmemeli; fizyolojik ve psikolojik olarak tamamen kendine has bir birey olarak görülmelidir.

Bu çalışmalar içinden iki ilke çıkmıştır: Öğretimde seviyeye uygunluk ve öğretimin bireyselleştirilmesi ilkeleri.

³ Akkoyunlu, B.,Deryakulu, D., Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler.Eskişehir, s.65,1998

⁴ Binbaşıoğlu, C.,Genel öğretim bilgisi: Öğretimin ilke, yöntem ve teknikleri,Ankara, s. 27,1981

Seviyeye uygunluk ilkesi, bir yaş grubundaki öğrencilerin aynı gelişim seviyesinde bulunacakları, benzer ruhsal özellikler gösterecekleri varsayımına dayanır. Öğretimi yıllık sınıflar sistemi üzerine kurduğumuzda, zaten her şey bu ilkeye göre düzenlenecektir. Ders, sınıfın ortalama seviyesine göre düzenlenir. Bu seviyenin altındaki ve üstündeki öğrencilerin dersin dışında kalma tehlikesi vardır. Ayrıca bu ilkenin mükemmel işleyebilmesi için, aynı yaş grubundaki öğrencilerin bilgi ve beceri düzeylerinin de birbirine eşit olması gerekir.

Öğretimin bireyselleştirilmesi ilkesi, aynı yaş grubunda da olsalar, her öğrencinin yeteneklerinin, zekâlarının, ilgi ve eğilimlerinin, çalışma istek ve gayretlerinin farklı olduğu varsayımına dayanır. Bütün öğrencileri eşit şekilde geliştirmeye çalışırsak, normalin altındaki ve üstündeki öğrenciler önemli zarar görecektir. Oysa öğretim organizasyonunu tek tek öğrencilerle daha iyi ilgilenebilecek, onların bireysel çalışmalarını değerlendirebilecek şekilde yapabilirsek, öğretim içten farklılaştırılmış olur ve her öğrenci kendi zekâ, yetenek, ilgi ve çalışma temposuna göre diğer öğrencileri rahatsız etmeden ilerlemiş olur.⁵

1.3.1.2. Bilinenden bilinmeyene ilkesi

Ders kitabı hazırlarken ve sınıfta ders anlatırken, öğrencinin o zamana kadarki bilgi ve tecrübelerinden hareket ederek, yeni bilgi ve tecrübelerin bunlar üzerine kazandırılması çok daha kolay olacaktır. Yeni bilgileri eski bilgilerle karşılaştırarak, gerektiğinde eskileri doğrulayarak geliştirmek, öğrencideki bilgi sisteminin çok daha sağlam olmasını sağlayacaktır.⁶

1.3.1.3. Soyuttan somuta ilkesi

Çocuktaki zihin gelişimi somuttan soyuta doğru olmaktadır. İnsan her zaman somut olarak gördüğü, algıladığı şeyleri, onların soyut kavramlarla anlatılmasından daha kolay öğrenir. Bu nedenle, öğrenci mümkünse ders konusu olan eşya ve nesnelere doğrudan karşı karşıya getirilmeli; bu mümkün olmadığı zaman o nesne veya olayın

⁵ <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/0208.htm> (10.03.2007)

⁶ Demirel, Ö., Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, s. 10,2004

modeli, fotoğrafı veya başka bir simgesi gösterilmelidir. Özellikle ilkokul öğrencilerinde, gözle görüp, eliyle tuttuğu gerçek eşyalar daha anlamlıdır. Bu sebeple öğretimde öğrencilere öncelikle somut şeyler öğretilmeli, daha sonra soyuta ulaşılmalıdır. Soyut konuların öğretiminde somut konulardan faydalanılmalıdır. Görsel-ışitsel araçlar ve özellikle bilgisayar teknolojisindeki son gelişmeler, bu ilkenin, öğretimin her seviye ve her ders konusunda uygulanmasını büyük ölçüde kolaylaştırmıştır.⁷

1.3.1.4. Yakından uzağa ilkesi

Öğrenciye öğretilecek bilgilerin düzenlenmesinde, örneklerin verilmesinde, hem doğal hem de sosyal olarak onun en yakın çevresinden hareket etmelidir. Bu, sadece yer ve yaşayış açısından değil zaman açısından da böyledir. Yakın zamandan uzağa, yakın aile ve okul çevresinden uzağa, yakın köy-kasaba-bölge-ülke çevresinden uzağa ilkesi birçok derste rahatlıkla kullanılabilir ve bu ilkeye uyma, öğrenmenin düzeyini yükseltir.

Çevreye görelilik, topluma görelilik gibi bazı ilkeler de bu çerçevede düşünülebilir.

İlköğretimde şu tür bir sıra izlenmelidir. Öğrencinin okulu ve yakın çevresini tanıttıcı bilgiler; köyü veya kasabasıyla ilgili bilgiler ve son olarak ilçesi, ili, bölgesi, yurdumuz ve dünya ile ilgili bilgiler verilmelidir.⁸

1.3.1.5. Tasarruf (ekonomi) ilkesi

Her türlü eğitim-öğretim faaliyeti en az zaman, en az emek ve enerji sarf edilerek, en yüksek verim elde edilecek şekilde düzenlenmelidir. Bunun için de, öğretim baştan sona her yönden plânlanmalıdır. Plânsız ve metotsuz olarak yapılan dersler çok sınırlı olan öğretim zaman ve imkânlarını israf edeceği gibi, istenilen düzenli bir öğrenme de sağlanamaz. Hem öğretmen öğretirken hem de öğrenci öğrenirken

⁷ Alkan, C., Eğitim Teknolojisi, Eskişehir, s 13-14, 1999.

⁸ Demirel, Ö., a.g.k. s 15, 1992.

ekonomik ve pratik metot ve teknikler bulmalı ve hatta konuya ve seviyeye uygun olarak kendi tekniklerini geliştirmelidirler.⁹

1.3.1.6. Açıklık ilkesi

Öğrenci, derste işlenen tüm konuları somut olarak görebilmeli; bu mümkün olmuyorsa resmini, sesini, grafiği, modelini v.s. görsel-işitsel olarak algılayabilmelidir. Eğer öğretmen sadece sözel anlatıma dayalı olarak ders işliyorsa, öğrencinin anlayacağı kelime ve cümle yapıları ile son derece açık ve anlamlı bir ders işlemelidir.

Öğrencileri doğrudan doğaya ve olay yerine götürüp gözlem yaptırarak; ders konusu ile ilgili hayvan, bitki vs. örneklerini sınıfa getirerek; balıkları akvaryumda, kuşları kafeste veya dondurulmuş, bitkileri kurutulmuş olarak, bazı şeylerin plastik kalıplarını kullanarak. Bazı olayları fotoğraf, film, plân, harita, grafik, ses kaydı vs. şeklinde anlamayı daha kolaylaştıran unsurlarını kullanarak öğretimde açıklık ilkesine uyulmuş olur. Sınıfta yapılan deneyler de, bu ilke doğrultusundaki faaliyetler olarak değerlendirilebilir.

Öğretim konuları ve öğretmenin kullanacağı yöntem ve teknikler, ne kadar çok duyu organını etkilerse öğretimde açıklık da o derece artar. Bu sebeple, öğretim konularının işlenmesinde gözlem, deney gibi birçok duyuya hitap eden yöntemler kullanıldığı takdirde öğrenme kolaylaşacaktır.¹⁰

1.3.1.7. Aktivite İlkesi

Buna, öğrenci eylemi veya iş ilkesi de denmektedir.

Eski okul, belki dersleri ve konuları gereği, öğrenciyi derse katmayan, sadece öğretmenin anlattıklarını dinleyerek pasif olarak almaya çalışan bir konumda tutuyordu (dinî dersler ağırlıklı öğretimde bu genelde hâlâ böyledir). Okulların ders programlarında doğa ve günlük sosyal hayatla ilgili dersler artınca; öte yandan pedagoji ve psikolojide öğrencinin aktif öğrenmesinin daha etkili olduğu kanaati ortaya çıkınca,

⁹ Alkan, C.,a.g.k., s.16, 1999

¹⁰ Alkan,C.,Eğitim Teknolojisi, Genel öğretim ilke ve yöntemleri, Eskişehir, s 67-68, 1997

içinde yaşanan katılımcı demokrasi ve rekabete dayalı liberal ekonomi şartları zorlayınca, öğretimde aktiflik ilkesinin önemi de arttı.

Artık günümüzdeki öğretim faaliyetlerinde sadece dinleyerek anlamaya çalışan öğrenci yerine, derse aktif olarak katılan, soru soran, bazı konuları kendine özgü plân ve tekniklerle araştıran, bulduklarını sistemli hale getirip düzenleyen, karşılaştırmalar yapan, gözleyen, düşünüp sonuç çıkaran ve bu şekilde derse katılan öğrenci istenmektedir.¹¹

1.3.1.8. Hayata yakınlık ilkesi

Okul ve öğretim ortamı hayattan kopuk, yapay bir ortam olmamalı; hayata yakın, oradaki gerçeklikten uzak olmayan, öğrencinin hayatla bağlantısını koparmayan bir yaşantı sunmalıdır.

Okul öğrencileri hayat için hazırladığına göre, oradaki öğretim de hayatın doğrudan kendisi olmalıdır. Ders konuları, anlatım sırasında verilen örnekler hayatın içinden seçilmelidir. Çocuklara öğretirken kullanılan dil, oluşturulan sosyal ortam vs. gerçek hayata yakın olmalıdır.

Teorik olarak öğrenilen bilgilerin pratikte de kullanılmasıdır. Konuların yaşanan hayattan alınması, öğrencilerin öğrendiği bilgileri hayata atıldığında kullanmasına yardımcı olacaktır.¹²

1.3.1.9. Bütünlük İlkesi

Bu ilke, çocuğun eğitilecek yönlerinin bir bütün olarak alınıp değerlendirilmesini ister. Çocuk bedensel ve ruhsal kuvvetler (düşünce, duygu, irade gibi) bakımından bir bütün olarak ele alınmalı ve her yönü dengeli olarak eğitilmelidir. Zaten bedensel ve ruhsal kuvvetler sürekli olarak birbirlerini etkilerler ve birbirine bağlıdırlar. Sadece bedeni geliştirip zihni ve ahlâkî yönler geliştirilmezse veya bunun tersi durumlarda dengesiz; hem topluma hem de kendine zararlı olabilecek insanlar

¹¹ Alkan,C.,a.g.k., s. 71, 1999

¹² Yıldız, R.,Öğretim Teknolojileri ve metotlarıyla ilkeler,Ankara, s. 24, 2002

yetişmiş olur. Bu ilke aynı zamanda bilgilerin birbirine bağlı ve birbirini tamamlar mahiyette sunulması demektir. İlkokullarda toplu öğretim uygulamasının yapılmasının gerekçesi de budur.

1.3.1.10. Otoriteye itaat ve özgürlük ilkesi (Sosyallik ilkesi)

Eğitimin en baş görevlerinden biri, çocukları dengeli olarak sosyalleştirmektir. Bu sosyalleşmenin içinde anne-baba, okul yönetici ve öğretmenleri, yönetmelikler, yasalar, toplumun manevî otoriteleri olan din, ahlâk, gelenek, töre gibi güçleri tanımalı, saygı göstermelidir. Çünkü bu güçler toplumsal yapının direkleridir ve çocuk da daha sonra yetişkin olduğunda bu rolleri üstlenecek, bu güçlerin temsilcisi olacaktır.

Bunun yanında eğitim öğretim faaliyetlerinde çocuğun kendi kararlarını verebilmesi, kendi kendini yönetmesi, kritik durumlarda özgür kalabilmenin, hür kararlar vermenin hazzı ve sorumluluğu da verilmelidir. Okul bir takım bilgi, düşünce ve davranış kalıpları vermeye çalışırken yapılan eğitim-öğretimin gelecek zaman için yapıldığı ve çocuğun yetişkin olduğunda hür kararlar ve orijinal çözümler üretmesinin ne kadar hayati olduğu unutulmamalıdır.

Yıllık sınıflar sistemini bozmadan, öğrencilerin sınıf içinde farklı öğretim öbekleri oluşturmaları da mümkündür. Bu, değişik derslerde sınıfta 2-3 farklı grup oluşturarak onlara farklı eğitim teknikleri uygulamak ve gruplar arası geçişi çok esnek tutarak yapılabildiği gibi; bazı öz (temel) derslerde yıllık sınıflar yapısını koruyarak, ama kurs dersi denilen bazı beceri derslerinde öğrencilerin gruplara ayrılmasına izin verilerek yapılabilir. Tarih-Coğrafya, Türkçe, Tabiat Bilgisi gibi dersler yıllık sınıflar düzeninde yapılırken; yabancı dil, matematik gibi derslerde sınıf çözülür ve okul çapında oluşturulan seviye kurslarına katılırlar.

Başka bir uygulama, bir sınıftaki öğrencilerin çok değişik dallarda ilgilerine göre çalışma grupları oluşturmaları, okul yönetiminin de -gerek bu gruplara yer ve malzeme

sağlayarak gerekse uzman 6đretmenler g6revlendirerek- bu gruplara destek olması
şeklinde d6zenlenmiştir.¹³

¹³Yıldız, R.,a.g.k., s.27, 2002

İKİNCİ BÖLÜM

ÖĞRETİM METOTLARI VE BİÇİMLERİ

2.1. Öğretim metotları

Öğretim stratejisi, bir öğretmenin, dersin veya bir konunun öğretilmesinde hedefe ulaşmak için seçeceği öğretim metodu, çeşitli teknikler ve hatta değerlendirme biçiminin uyum içinde olmalarıdır. Bazı eğitim amaçlarına ulaşmada, diğerlerinden daha uygun ve verimli yollar, stratejiler vardır.

Öğretim metot ve teknikleri, öğretim stratejilerinin yapı taşlarıdır. Bazı eğitimciler, öğretim metodunun bir öğretim tekniği olduğunu savunurlarken, bazıları da tekniği, daha geniş olan metodun içindeki bazı küçük işleri yapma yolu olarak anlarlar. Yani, bir metodun içinde çeşitli teknikler kullanılabilir. Bütün derslerde tek bir metot veya teknik kullanan öğretmen çok başarılı olamaz. Gerçi öğretmenin genel bir plânı, bir stratejisi olacaktır; ama eğer işler plânlandığı gibi gitmiyorsa, hemen plânı gözden geçirip gerekli hedef düzeltme, metot veya teknik değiştirme işlerini yapabilmelidir.

2.2. Bir öğretim metodunun seçimini etkileyen faktörler

Çağımızda öğretim ilke ve metotlarını öğretmen, öğrenci ve ders faktörleri dışında- belirleyen birçok gelişme vardır. Ders programlarını belirleyenler, her dersin algoritmasını, müfredatını belirleyenler, ders kitaplarını hazırlayanlar, okulları yapan ve donatanlar, ders araç-gereci hazırlayanlar, hatta günlük ders saat ve yerlerini düzenleyenler bile öğretim metotları üzerinde etkili olmaktadır.

Her öğretim metodu her derse, her konuya, her öğrenci grubuna, her öğretim düzeyine uygun olmayabilir. Değişik durumlarda değişik metotların kullanılması gerekir.¹⁴

Bir öğretim metodunun seçimini etkileyen faktörler şunlardır:

¹⁴ Demirel, Ö, Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, s. 80, 2005

2.2.1 Dersin içeriği

Dersin içindeki konuların doğası, çoğu kez öğretim metodunun en kuvvetli belirleyicisidir. Fizik-Kimya derslerindeki bazı konular doğrudan laboratuvar çalışması gerektirebilir. Edebiyat dersinde bazı edebi eserlerin okunup ev ödevi şeklinde hazırlanması veya bazen eski metinlerin okunup açıklanması gereklidir. Konu, hangi metotla en iyi şekilde öğretilbilecekse, o metot kullanılmalıdır

2.2.2 Öğrencilerin özellikleri

Öğrencilerin yaş, cinsiyet, yetenek ve ilgileri, isteklendirmeleri, ailelerin sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri, öğrencilerin içinde yetiştikleri çevre v.s. metot seçiminde etkili olabilir. İyi yetişmiş bir öğretmen, sınıftaki öğrencilerin özelliklerine göre, gerektiğinde değişik metotları uygulayabilmelidir. Değişik yaşlarda değişik metotlar kullanılabilir. Eğitim, okul-aile işbirliğinde sürdürülen bir çalışma olduğu için, ailenin ekonomik ve kültürel seviyesi de farklı metotları gerektirebilir. Öğrencilerin özellikleri dikkate alınmadan yapılan ders, havaya anlatılan bir ders, karanlığa atılan bir taş gibidir.

Görsel Sanatlar dersi için öğrencilerden beklenen en önemli özellik yaratıcılıktır. Yüksek yaratıcılığa sahip çocuklar ise öğretmenler için sıkıntı yaratabilmektedir. Burada öğretmenlere de bir çok görev düşmektedir.

Yaratıcılığın arttırılmasında ve azalmasında bir çok faktörle karşılaşılabilir. Aile, öğretmen, toplum ve yöneticiler olumlu ve eğitici bir anlayışla çocuğa yönelirse hem çocuğun sanatsal yaratıcılığına hem de diğer alanlardaki yaratıcılığına büyük katkı sağlamış olur.

Çocuğun yaratıcı olabilmesi için olaylara, nesnelere, olgulara yönelik sorular sormalı, dış dünya ile kendi duygu ve düşüncelerini etkileşime sokması gerekmektedir.

Carl Rogers yaratıcılığın iki yolla arttırılabileceğini ifade eder; biri yaratıcı düşüncenin bireye psikolojik güvenlik diğerinin ise psikolojik özgürlük verilmesi olduğu savunur.

Psikolojik güvenliğin başında;

- Bireyin değerli olduğunu kabul etme
- Bireyin dışından gelen değerlendirmelerin azlığı
- Empatik anlayış

Yaratıcı kişiliklerden biriyle yapılan söyleşilerden birinde Gale Cornelia Flynn şunları söylemektedir: “Yaptıklarım ve ben oluşumla ilgili olarak çocukluğumda gurur duyardım. İstedğim materyali istediğim çevrede kullanmamda hiçbir engelleme ile karşılaşmadım. Empati duygusuna gelince, annem benim dünyamı değiştirmeye kalkmadan beni anlamaya çalıştı. Sanatsal yaratmalarına çok büyük ilgi gösterip, sadece güzel demekle kalmayıp Ortadaki mavi alanın çok canlı olduğunu ve onu çok mutlu ettiğini söylemişti. Bu tür davranışlar, benim yaptığımın ciddiye alındığını, bütünlüğü olduğunu bana anlattı ve eleştirel düşünmeyi öğrendim.”¹⁵

2.2.3 Öğretmenin Özellikleri

Sanat öğretmeni, öğrettiği sanatın tekniğini ve konusu bilmenin yanı sıra yeni fikirler oluşturma gücüne de sahip olmalıdır. Bu, öğretmenin çok iyi bir sanatçı olmasını gerektirmemekle birlikte yeterli seviyede etkili bir öğrenme yeteneğinin olmasını zorunlu kılmaktadır.

Şu soruyu sanat öğretmeni olarak aklımızdan hiç çıkarmamamız gerekmektedir, Kendi eğitim geçmişimizde hangi öğretmenlerimizi hatırlayabiliyoruz ve bu hatıramızın nedeni nedir?

Öğretmen aşağıda belirtilen özellikleriyle de örnek teşkil etmelidir:

- Öğrencilere karşı duruşu
- Fiziki canlılığı
- Ruhi uyanıklılığı
- Giyinişi

¹⁵ Yolcu, E., Sanat eğitim Kuramları ve Yöntemleri, Nobel Yayınevi, s. 208-210, 2004

- Davranış ve hareketleri
- Sesi
- Kültürü¹⁶

Çocuğun yaratıcılığına katkı sağlamak isteyen öğretmenin şu hususlara dikkat etmesi gerekmektedir:¹⁷

- Farklı görüşler ve öğrenme yolunda yapılan hatalar hoş görülmelidir.
- Çocuklara özgüven içinde araştırma yapmaları için gereken yapı ve disiplin kazandırılmalıdır.
- Çocukların fikirlerine ve yaratıcı çabalarına özel ilgi gösterilmelidir.
- Nasıl meraklı ve gözlemci olunacağı, davranış olarak gösterilmelidir.
- Duygu ve düşüncelerin özgürce ifade edilmesine fırsat verilmelidir.
- Esnek olunmalıdır.
- Çocukların seçim yapmalarına fırsat verilmelidir.
- Çocuklar geniş bir yelpazedeki sanatsal uğraşlarla tanıştırılmalıdır.
- Çocuklar birbirleriyle kıyaslanmamalı, her çocuk kendi kişiliğine göre değerlendirilmelidir.
- Güler yüzlü ve sevecen davranılmalı
- Olumsuz eleştiriler yerine, çocukları yüreklendirerek kendilerine olan özgüvenleri arttırılmalıdır.

2.2.4 Sınıf veya Çalışma Ortamı Nasıl Olmalıdır?

Sınıftaki öğrenci sayısı, duvar ve eşyaların rengi, ısı, ışık, temizlik, görünüm, gürültü, güvenlik sınıfın fiziksel ortamının öğelerindedir. Bunların önceden planlanması öğretmen ve öğrenci performanslarının artışı sağlayacak dolayısıyla verim de artacaktır.¹⁸

¹⁶ Özsoy, V., İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları, s.111, 2005

¹⁷ Healy, J.M.,Bağlantı Doğru mu?, İstanbul Boyem Holding Yayınları, 1999

¹⁸ Özsoy, V., a.g.k., s.104-106, 2005

Sınıfın oturma düzeni, görsel sanatlar dersi için çok önemlidir, gösterilen objelerin, şeklin ya da görüntülü yayınların tüm sınıfa aynı etkiyi sağlayacak şekilde gösterilmesi, bunun yanında ışığın da dikkate alınması gerekmektedir. Yapılan çalışmaların depolanabileceği ve sergilenebileceği alanların da bulunması gereklidir. Görsel sanatlar dersi çalışmalarının sergilenmesinin önemi kuşkusuz çok büyüktür. Bu aile desteğini sağlamak ve öğretmen-aile iletişiminin artırılması demektir.¹⁹

Bir başka unsur da temizlik konusudur. Çalışmalar ne kadar temiz bir ortamda yapılırsa sonuçları da o kadar iyi olacaktır. Her çalışma sonunda sınıfın temiz bırakılması diğer sınıf için de zaman kaybını ortadan kaldıracaktır.

Güvenlik konusuna ise 2006 yılında yürürlüğe giren Görsel Sanatlar Programı'nda dikkat çekilmiştir. Öğrencilerin sağlığına zarar verebilecek malzemelerin kullanımı, yaralanmalara sebep olabilecek araçların kullanımı yasaklanmış olup, öğrencilerin kullanılan malzemelere karşı alerjilerinin olup olmadığına dikkat edilecektir.²⁰

2.3. Genel Öğretim Yöntemleri

2.3.1 Anlatım (Takrir, Sunma) Metodu

Eğitim tarihinde ve günümüzde en yaygın ve en çok kullanılan ve aynı zamanda en eski niteliğini de taşıyabilecek bir öğretim metodudur. Dolayısıyla, geleneksel bir metottur.

Bu metot, bugün de genellikle sosyal bilimler alanında ağırlıklı olmak üzere, sözlü anlatım gerektiren hemen bütün eğitim-öğretim faaliyetlerinde kullanılmaktadır.

İnsan bilgisi, şimdiye kadar büyük ölçüde sözlü veya yazılı dil ile ifade edilip saklana gelmiştir. Eğitim vasıtasıyla kısa zamanda organize bilgi sunulmak isteniyorsa, kullanılacak etkili metotlardan biridir.

¹⁹ Celep, C., Sınıf Yönetimi ve Disiplini, Anı Yayıncılık, Ankara, 2002

²⁰ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

Bilgi düzeyindeki davranışların kazandırılmasında çok etkili olan bu metot, aynı anda çok sayıda kişiye hitap edilebilmesi dolayısıyla da avantajlıdır.²¹

Ancak bu metodun iyi kullanılabilmesi, öğretmenin kişiliğine, bilgisine, ses tonuna, konuşma gücüne (konuşma temposu, melodisi, telaffuzu, süre ayarlama), diyalektik metodu iyi kullanmasına, jest ve mimiklerine bağlıdır. Bu metotla ders anlatılırken drama tekniği, tasvir, açıklama ve hikâye gayet ustalıkla kullanılmalıdır.

Bu metot büyük ölçüde kitabî bilgilere dayandığından, öğrencileri araştırma ve inceleme yapma yerine, kalıp bilgileri ezberlemeye sevk eder. Tarih boyunca da, bu metodun ortaya çıkardığı en çok kullanılan öğrenme tekniğinin ezber olduğu görülmüştür.

Bu metotla yapılan derslerde öğrencilerle sağlıklı iletişim kurulamıyorsa, dersin anlaşılıp anlaşılmadığını ortaya koyacak geri bildirimler alınmaz ve ders kontrolü zayıflar.

Bu metot, en esnek metotlardan biridir. Her derse, her türlü dinleyici grubuna, her mekâna ve zamana kolaylıkla uydurulabilir. Küçük gruplarla yapıldığında geçince de konferans tekniği ile ders yapılabilir. Bazen yüzlerce resimle anlatılamayacak bir bölge, orayı gezmiş, oralarda yaşamış bir öğretmenin ağzından bal damlayan anlatımı ile tekrar oraları geziyormuş, bazı önemli olayların içinde yaşıyormuşçasına öğrenilebilir. Burada öğretmen, gerektiğinde veya ilginin dağıldığını görürse, öğretim plânı üzerinde esnek değişiklikler de yapabilir.

Bu metotla dersin akışı, dolayısıyla belli bir sıraya göre plânlanmış bilgilerin aktarımı kolay olur. Öğretmen fazla zaman kaybetmeden, konunun özünden ve ciddiyetinden fazla uzaklaşmadan, öğrencilerin dersi kaynatmalarına izin vermeden öğretimin yapılabilmesini sağlar. Sınıf ve ders kontrolü burada bütün diğer metotlardan daha kolay sağlanabilir.

²¹ <http://gokmen.selcuk.edu.tr/documents/edu/ogrenme.php>, (21.05.2007)

Bu metot, diğer bütün metotlarla birlikte kullanılabilir. Hatta gezi, gözlem, laboratuvar, proje v.s. gibi çalışmaların hemen hepsinde yer yer bu metodun kullanılması zorunlu olmaktadır. Başka bir deyişle, arada bu metodu kullanmadan hiç bir metotla ders yapmak mümkün olmaz.²²

Bu metodun etkili kullanımı için, öğretmenlerin kullandıkları dili çok iyi bilmeleri gerekir. Bu nedenle, hangi düzeyde ve hangi bilim alanında olursa olsun, bütün öğretmenlere çok iyi bir Türkçe öğretimi vermelidir. Dili, kuralları ve zengin kelime dağarcığı ile öğrenmek yetmez; aynı zamanda öğretmenin diksiyonu da mükemmel olmalıdır.²³ Telaffuzu, vurgulamaları, ses tonu gibi özellikleri de mükemmel olmalıdır.

Görsel Sanatlar dersinde Anlatım Metodu da kullanılır:

- Sanat kültür ilişkisi
- Sanat eserlerinin korunmasının önemi
- Atatürk'ün sanata ve sanatçıya verdiği önem
- Cumhuriyet dönemi ressamları

2.3.2. Soru-cevap metodu

Soru sormak her türlü öğrenmenin başıdır. Kafasında herhangi bir konu hakkında soru oluşturan kişi, artık meselenin farkına varmış, onun çözüm yolunu aramaya başlamış demektir.

Soru-cevap yöntemin öğrenme açısından bazı faydaları vardır. Öğrencilerin başkalarını dinlemesini; bunlara karşı kendi fikirlerini üretme ve bunu nazik, mantıklı ve etkili bir tarzda söylemesini sağlar. Kişinin ifade etme gücünü geliştirir, Öğrenci düşüncelerini belli bir tertip ve düzene göre hür olarak ifade etmeyi öğrenir.

Öğrenci sınıf içinde hem öğretmenle hem tartışma arkadaşlarıyla sağlıklı iletişim kurmayı sağlar. Soru, herkesin zihnindeki değişik cevapların, fikir ve görüşlerin ortaya

²² <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/212.htm>, (15.12.2007)

²³ Alicıgüzel, İ., İlk ve orta dereceli okullarda öğretim, İstanbul, s.105, 1979

çıkmasını, bunların demokratik bir biçimde ifade edilmesini, buradan da kişilerin tahammül, hoşgörü ve çoksesliliğe alışmalarını sağlar. Öğrenci, başkalarının mantığı ile de düşünmeye alışır. Zaten demokratik bir ortam da, çevredekilerin fikirlerini alarak, onları doğru yorumlayarak karşılıklı işbirliği içinde olur.

Soru- cevap yöntemi kişinin kendi kendini değerlendirmesini sağlar.

Soru-cevap yöntemi, her dersin öğretiminde kullanılabilir. Ayrıca, diğer metotlarla yapılan her öğretim metodunun mükemmel bir tamamlayıcısı olabilir.²⁴

Soru-cevap yönteminin öğrenme açısından bazı sınırlılıkları vardır.

Eğer öğrenci bilmiyorsa, sınıfın geneli cevap vermezse veya cevaplamaya (tartışmaya) katılım azalır, dersin kalitesi düşer. Sınıftaki öğretim atmosferi bozulur. Sorulara cevap veremeyen öğrencinin kendine güveni azalır.

Sorular iyi ifade edilemez ise, anlaşılmaz, kasıtlı ve yönlendirici olursa öğrencinin serbest düşünmesi engellenmiş olur.

Soru-cevap yönteminin en büyük sakıncalarından biri de, konunun çok fazla dağıtılması, dersin "kaynatılması" ve dolayısıyla programın yetiştirilememesidir.²⁵

Görsel Sanatlar dersinde Soru-Cevap Metodu da kullanılır:

- Öğretmen tarafından sınıfa getirilen Van Gogh'a ait eser öğrencilerin görebileceği bir yere asılır.

Öğrencilere aşağıdaki sorular sorulur:

- Eserlerde neler görüyorsunuz?

- Sizce eserin konusu ne olabilir?

²⁴ Balcı, A., a.g.k. s. 65

²⁵ Balcı, A.,a.g.k., s. 68

- Bu eserdeki doğa görünümü ile gözlem yaptığınız doğa arasındaki benzerlikler ve farklılıklar nelerdir?

- Meyve Toplayanlar konulu resim çalışmasına başlamadan öğrencilere aşağıdaki sorular sorulur:

- Kış mevsiminde yetişen meyveler nelerdir?

- Yaz mevsiminde yetişen meyveler nelerdir?

- Siz hiç meyve topladınız mı?

- Toplanan meyveler nereye götürülür?

- Kendinize ait bir bahçeniz olsa hangi meyveleri yetiştirmek isterdiniz?

2.3.3 Tartışma metodu

Tartışma, iki veya daha çok kimsenin herhangi bir konuyu karşılıklı konuşarak, birbirini dinleyerek, eleştirerek, gerektiğinde sorular sorarak incelemesine dayanan bir öğretim yöntemidir.

Çağımızın kitle iletişim araçları ve özellikle televizyon vasıtasıyla birkaç kişinin katıldığı küçük grup tartışmalarından büyük grup tartışmalarına (açık oturum, meclis gibi adlarla) rastlanmaktadır. Bu yayınlar da tartışma metodu ile ders yapmayı teşvik etmektedir.

Tartışmanın soru-cevap metodundan farkı, soru-cevap metodunda öğretmen ile öğrenci arasında sınırlı konularda ve kısa süreli bir bilgi aktarımı olurken, tartışmada çok daha geniş katılımı eşit düzeydeki kişilerin belli konuları geniş olarak konuşması söz konusudur. Bu açıdan tartışma metodu soru-cevaptan daha hür ve kapsamlıdır. Karşılıklı açıklamalar, çözüm önerileri v.s. ile daha eğitseldir. Tartışma metodunda soru-cevap gene vardır, ama değişik bir tarzda. Buradaki soruların da aynı soru-cevap

metodunda olduğu gibi- çok iyi bir şekilde ortaya konması ve cevapların da net ve güzel olması sağlanmalıdır.²⁶

Tartışma metodunun bazı şartları vardır. Dersin sağlıklı işlenmesi açısından bunlara dikkat edilmelidir.

Tartışma metodunda ilk ön şartlardan birisi, eğitim ortamındaki oturma düzenidir. Herkesin birbirinin ensesini seyrettiği ortamlarda tartışma olmaz. Sağlıklı tartışma yapabilmek için herkesin birbirinin yüzünü görmesi şarttır. Bunun için yuvarlak veya at nalı (yarımay) biçimi oturma sağlanmalıdır.

Tartışma her sınıfta ve her derste veya konuda uygulanamaz. Çok kalabalık sınıflarda (25 kişiden fazla) bu metot kullanılmamalıdır. Çok kalabalık ortamlarda bir tartışma grubu seçilerek geri kalanlar dinleyici konumuna geçebilirler. Öğretmen tartışılabilir ve öğrencilerin ilgisini çeken bir konu seçmelidir.

Tartışmada mutlaka bir yönetici bulunmalıdır. Yönetici olmadan yapılan tartışmalarda kontrol kısa sürede kaybolur; yapılan işin eğitsel değeri kalmaz. Yönetici arada sırada konuyu toparlamalı, konudan uzaklaşmaları ve gereksiz zaman kayıplarını önlemeli, tartışma sonunda ulaşılan sonuçları özetlemeli ve rapor haline getirmelidir.

Tartışma, karşılıklı güven içinde olmalıdır. Hem yönetici (öğretmen) ile tartışmaya katılan öğrenciler arasında, hem de öğrencilerin kendi aralarında tam bir güven olmalı ve bu güven tartışma boyunca da sürdürülmelidir. Eğer tartışmayı yöneten öğretmen, tartışmaya katılanları azarlıyor, konuşma isteklerini reddediyor, bazılarını alaya alıyorsa, rahat bir tartışma ortamı olmaz. Aynı şekilde öğretmen her konuşmayı yargılıyor, her soruya cevap vermeye kalkıyorsa, gene tartışma yürümez. Tartışma demokratik bir tarzda olmalıdır.

Tartışma metodunu etkili olarak kullanmanın bir başka ön şartı, tartışmanın eşit düzeyde kişiler arasında yaptırılmasıdır. Farklı eğitim ve kültür düzeylerinden kişilerin katıldığı tartışmada, kısa sürede bir grup diğerini baskı altına alır; karşılıklı bir fikir

²⁶ Açıkgöz, K.Ü.,Etkili Öğrenme ve Öğretme, İzmir, s.27, 1996.

alışverişi olmaz. Böyle bir durumda bazı kişiler kendini gösterme havasına girebilirler.

27

Tartışma metodunun öğrenme açısından bazı faydaları vardır.

Tartışma, birlikte yaşamın getirdiği bir şeydir. İnsanların toplumsal hayatını geliştirir; onlarda yardımlaşma ve arkadaşlık duygularının ilerlemesini sağlar.

Çocukları, daha sonra yetişkin birer üye olarak katılacakları demokratik toplumun tartışmalarına hazırlar. Katılanlara, tartışma sanatını öğretir.

Çocukları karşıt düşünceleri tahammül ve hoşgörü ile karşılamaya alıştıır. Bu arada çocukların eleştiri yapma ve eleştirileri hoşgörü ile karşılama yetenekleri de gelişir. Öğrenci kendini kontrol etmeyi, disiplinli davranmayı öğrenir.

Çocuklarda sorumluluk duygusu geliştirir; kendi haklarını nazik bir şekilde savunmayı öğretir. Kişilere, haklı oldukları konularda bile kırııcı olmamayı, nazik olmayı öğretir. Tartışma grupları içinde öğrenciler aidiyet, arkadaşlık, dayanışma gibi yüksek sosyal duyguları öğrenir ve geliştirirler.

Tartışma, öğrencilerin dil gelişimlerini sağlayan en iyi metotlardan biridir. Öğrenci bu metot sayesinde hem karşındakilerin konuşmasını doğru anlamayı hem de kendi duygu, düşünce ve deneyimlerini en doğru ve etkili şekilde anlatmayı öğrenir.²⁸

Görsel sanatlar dersinde tartışma metodu da kullanılır:

- Öğretmen tarafından sınıfa getirilen Süleyman Seyit Bey'in Kavunlu Natürmort ile Sabri Berkel'in Soyutlama röprodüksiyonları öğrencilerin görebileceği bir yere asılır.

²⁷ Açıkgöz, K., a.g.k., s.29, 1996

²⁸ <http://geocities.com/ahmetturk2003/211.htm>, (29.05.2007)

Öğrencilere gerçekçi esere ilişkin aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Eserde gördüğünüz nesnelere ne olduğunu söyleyiniz.
- Bu nesnelere biçimlerini, biçimsel özelliklerini anlatınız.
- Bu nesnelere size hangi geometrik şekilleri çağrıştırıyor?

Öğrencilere soyut esere ilişkin aşağıdaki sorular yöneltilir:

- Eserde ne gibi biçimler görüyorsunuz?
- Bu biçimler sizde ne gibi duygular uyandırıyor?
- Bu biçimler size neleri anımsatıyor?²⁹

Öğrencilere, hangi eserin daha çok hoşlarına gittiği ve nedeni sorulur. Soyut sanat mı, somut sanat mı? Sorusu yöneltilerek tartışma metodundan faydalanılır.

2.3.4. Problem çözme metodu

Tabiat içinde insanı diğer canlılardan ayıran en önemli özelliklerin başında, onun karşılaştığı problemleri akıl, bilgi ve tecrübelerini kullanarak çözebilmesi gelir.

Her çevre ve her devir, insanın karşısına yeni problemler çıkartır. Her yaşın, cinsin, mesleğin v.s. ayrı problemleri olur. Problemler maddî olur, manevî olur; sosyal olur, psikolojik ve bireysel olur.

İnsan, hayatta karşılaşacağı problemleri soğukkanlı olarak karşılamalı; azim ve cesaretle, bilimsel metot ve teknikler kullanarak onları çözmeye çalışmalıdır. Bu nedenle okullarda, hemen her dersteki konular, problem çözme metoduna uygun olarak, problem çöze çöze anlatılmalı; öğrencilere problem çözme metot ve teknikleri öğretilmelidir.

²⁹ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

Öğretmenler, problem çözümünde yazılı kaynaklardan ve kaynak kişilerden yararlanma aşamalarını öğrenciye öğretirken, çözümü mutlaka buralarda aramamaları gerektiğini de öğretmelidirler. Çünkü her problemin kendisine has yönleri vardır. Bir yerdeki veya eski dönemlerdeki hazır reçetelerin, bu problemin çözümünde uygulanamayacağı veya tam uyumlu olmayacağı iyi anlatılmalıdır. Her problem kendi zamanı ve kendi şartları içinde ele alınmalıdır.³⁰

Problem çözme metodunun öğrenme açısından bazı sınırlılıkları vardır.

Problemin çözümü için gerekli kaynaklar ve araç-gereç bulunmayabilir. Öğrencilere maddî bir takım külfetler yükleyebilir.

Problemin çözümü için çok zaman ve emek gerekebilir ve elde edilen sonuç bunlara değmeyebilir.

Problem çözme metodunun öğrenme açısından bazı faydaları vardır.

Öğrenciler ders kitaplarının dışındaki yazılı kaynaklara ve kaynak kişilere ulaşmayı öğrenirler. Çok çeşitli kaynaklardan elde edilen bilgilerin doğruluğu, karşılaştırma yöntemi ile bulunmaya çalışılır.

Öğrenmeye karşı ilgi ve istek uyandırır. Öğrenci eğer iyi çalışır ve sağlam bilgilere ulaşırsa, cesaretle bir takım önerilerde bulunur, hipotezler geliştirir.

Öğrenci bir grup çalışmasına hazır hale gelir; yardımlaşma ve başkalarının görüşlerinden faydalanmayı öğrenir.³¹

Görsel Sanatlar Dersi'nde Problem Çözme Metodu da kullanılır:

- Öğrencilerden, Türkiye'den kaçırılan eserler ve şuanda nerede bulduklarıyla ilgili bir araştırma yapmaları istenir. Bulunan eserlerin adı, hangi uygarlığa ait olduğu, şuanda hangi ülkede ve mümkünse hangi müzede bulunduğu konusunda

³⁰ Hesapçıoğlu M., Öğretim İlke ve Yöntemleri-Eğitim Programları ve Öğretim, İstanbul, s 90,1994

³¹ <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/605.htm>, (04.06.2007)

tahtaya bir çizelge hazırlanarak, öğrenciler tarafından ulaşılan bilgiler çizelgeye işlenir. Ortaya çıkan tablonun değerlendirilmesi yapılarak çıkarımlarda bulunulur. Ardından bu eserlerin yeniden ait olduğu yere getirilebilmesi için neler yapılabileceği konusu tartışılır.³²

- Dünyamızda neler oluyor? konulu afiş çalışmasına başlamadan öğrencilere aşağıdaki sorular sorulur.
 - Dünyamızda dikkatimizi çeken çevre sorunları nelerdir?
 - Bu sorunların oluşmasının nedenleri nelerdir?
 - Bu sorunlar için ne gibi önlemler alabiliriz?

Öğrencilerden kendi seçtikleri çözüm önerisinin afiş çalışması olarak uygulanması istenir.

2.3.5. Gezi-Gözlem metodu

Gözlem metodu, her çocukta var olan araştırmaya eğiliminin değerlendirilmesi olarak ortaya çıkmıştır. Eğitim-öğretimde gözlem, varlık ve olayların kendi tabii ortamlarında plânlı ve amaçlı olarak incelenmesi demektir.

Psikoloji bilimi gözlemi, dikkatin dış dünyadaki olay ve varlıklara yönelmesi olarak tanımlamaktadır.

Gözlem metodu genelde eğitsel ders gezileri olarak da adlandırılır. Çünkü çoğu kez öğrencileri fabrika, müze, kütüphane, çeşitli devlet kurumları, dağ, orman, göl gibi yerlere götürerek oralarda doğrudan gözlem yaptırılarak bilgi toplanabilir. Bunun yanında gözlem sınıflarda da yapılabilir. Sınıfa getirilecek bir kuş, bir maden parçası, bir model, bir tablo, film vs. incelendikten sonra gözlem sonuçları alınabilir.

Öğretimde daha fazla duyuyu etkileyen metot daha iyi olduğuna göre, yapılacak gözlemlerin öğrencilerin daha fazla duyusuna hitap etmesi sağlanmalıdır. Bu itibarla - metodun adı gözlem olmasına rağmen göz yanında başka duyularla da bilgi sağlanmaya çalışılmalı; göze, kulağa, koku almaya ve dokunmaya yönelik gözlemlere de önem

³² MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

vermelidir. Daha çok duyuyu etkileyen gözlemin, gözlemcilerin daha fazla ilgisini çektiği ve daha kalıcı öğrenme yaşantısı sağladığı bilinmelidir. En sağlam ve unutulmayan bilgilerin doğrudan doğruya nesnelere ve olaylardan sağlandığı unutulmamalıdır. Gözlem yoluyla öğrenciler, olay ve nesnelere gerçek biçimleriyle doğru olarak öğrenirler.

Gözlem, öğretimi kitaba bağımlılıktan ve sınıf atmosferinden kurtarmakta, daha kalıcı yaşantılar sağlamaktadır. Gözleme katılan duyu organlarının fazlalığı nispetinde, öğrenme yaşantısının kalıcılık oranı da yüksek olacaktır.

Aslında gözlem, deney, gösteri, yaparak-yaşayarak öğrenme metotları iç içe girmiş bulunmaktadır.³³

Gözlem metodunun öğrenme açısından faydaları vardır.

Öğrencilerin kapalı kapılar ardından, sınıfın sıkıcı havasından kurtuldukları için, sevinerek katıldıkları ve doğrudan bilgi ve tecrübeye ulaştıkları bir eğitim ortamıdır.

Öğrencinin birçok duyu organı devreye sokulduğu için, daha sağlam ve kalıcı bilgiler oluşturulur.

Kullanım alanı çok geniştir; hemen her derste gezi ve gözlem metodu ile işlenecek birçok konular bulunmaktadır.

Gözlem metodunun öğrenme açısından bazı sınırlılıkları vardır.

Bazı durumlarda gözlem gezisi yapılacak yerler için ilgili makamlardan izin alınmalıdır. Üstelik eğer o bölgede tehlikeli durumlar varsa, gerekli güvenlik önlemlerinin de alınması gerekebilir. Gözlem yerine gidiş-geliş konusunun da önceden ayarlanması gerekir. Bazen uzun öğrenci kuyruklarıyla şehir içinde bir takım yerlere gidilmesi, istasyonda dolaşılması, kırlara çıkılması, bir takım fabrikaların gezilmesi bir dizi önlemin alınmasını gerektirebilir.

³³ Özyürek, L., Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, s.42, 1983

Öğrencilerin gidiş gelişleri ve gözlemleri sırasında kargaşa çıkmaması için çok ayrıntılı bir organizasyonun yapılması gerekir. Eğer bu yapılmazsa, faaliyetin pedagojik değeri sıfıra inebilir.³⁴

Görsel Sanatlar Dersi'nde Gezi-Gözlem metodu da kullanılır:

- Sergi salonlarının, Müze ve Tarihi Yerlerin Gezilmesi
- Öğretmen önceden sınıf sayısına göre müzedeki bazı eserlerin fotokopisini çektirir. Bir müze ziyareti gerçekleştirilir. Öğretmen müzeyi gezen öğrencilere farklı eserlerin fotokopilerini dağıtır. Bu objeleri müzede bulmalarını ister. Öğrenciler bulduğu eserlerden bir tanesinin müzeye nasıl ulaştığını araştırır.³⁵
- Pazar yeri, balıkçılar, Natürmort, doğa (peyzaj) vb. konulu resimlerin tamamı gözleme dayalıdır ve bu gözlemlerin resme aktarılabilmesiyle resim gerçekleşir.

2.3.6. Laboratuvar metodu

Öğrencilerin bilgilerini gözlem ve deneyler yaparak kazandıkları, teorik bilgileri pratik olarak uyguladıkları bir metottur. Günümüzde fen derslerinin yanı sıra sosyal derslerde de kullanılmaya başlanan bu yöntem, öğrencilerin el becerilerini geliştirirken, bir yandan yapılacak işi idare kabiliyeti kazandırmakta, bir yandan da analiz, sentez ve gözlem becerilerini artırmaktadır.

Öğrencilerin, öğretim konularını laboratuvar veya özel donanımlı dersliklerde bireysel veya gruplar halinde gözlem, deney, yaparak-yaşayarak öğrenme ve gösteri gibi tekniklerle araştırarak öğrenmelerinde izledikleri yoldur.

Laboratuvar yöntemini ve bu arada kullanılan gözlem, deney ve gösteri gibi teknikleri belirtmek için bazen sezgisel metotlar kavramı da kullanılmaktadır. Şöyle ki, eşyalardan başlayarak, duyular yoluyla yapılan öğretime sezgisel öğretim denir. Bu

³⁴ Özyürek, C., a.g.k., s.44, 1983

³⁵ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

sezgisel öğretimi gerçekleştiren laboratuvar yöntemi ve onun içinde kullanılan gözlem, deney ve gösteri tekniklerine sezgisel yöntemler denir.

Gösteri (demonstrasyon) tekniği

Laboratuvar da öğretmen veya yardımcıları tarafından bir deneyin veya başka bir işin örnek olarak yapılması ve öğrencilerin bunu seyretmelerine denir. Burada birtakım filmler, resimler, slâytlar, harita ve modeller v.s. de kullanılabilir.

Gösteri tekniğinde aktif olan öğretmendir. Öğrenciler dinleyici ve seyirci durumdadırlar. Bu tekniğin anlatımdan farkı, burada birçok âlet kullanılarak bir deney veya iş yapılmaktadır. Anlatımdan ziyade yapılanlar önemlidir. Öğrencileri dikkat ve ilgileri başarılı bir şekilde çekilebilir.³⁶

Bu teknik sadece fen derslerinin laboratuvar metodu ile işlenmesi sırasında değil, gösterip yaptırma, model olma veya gösterme, rol oynama, drama gibi şekilleri ile sosyal bilimlerde ve diğer derslerde (müzik, spor, resim v.s.) de başarı ile kullanılabilir. Bu konuda o derslerin özel öğretim metotları kısmına bakılabilir.³⁷

Görsel Sanatlar dersinde Laboratuvar (Demonstrasyon) Metodu da kullanılır:

- Renk bilgisinin öğretilmek istendiği bir derste, cam üzerine değişik renkler sıkılarak birbirleriyle karıştırılması ve ortaya çıkan renklerin değerlendirilmesi
- Görsel Sanatlar dersinde, Görsel Sanatlarda biçimlendirme öğrenme alanına giren bütün konularda demonstrasyon tekniği kullanılabilir.

Baskı çeşitlerinin öğretildiği bir derste tekniğin bütün püf noktalarına dikkat çekilmesi amacıyla, çalışma önce öğretmen tarafından gerçekleştirilir, ondan sonra öğrenciler kendi baskılarını uygulamaya geçer.

³⁶ Akgün, Ş., Fen Bilgisi Öğretimi, Giresun, s.17, 1995

³⁷ Küçükahmet L., Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, s. 39, 1995

2.3.7. Örnek olay incelemesi metodu

Son zamanlarda hemen bütün öğretim kademelerinde, ama özellikle öğretimin seviyesi arttıkça daha çok kullanılan bir metot olmaktadır.

Örnek olaylar görsel, yazılı birçok kaynaktan derlenebilir. Öğrenciler veya öğretmen, bir trafik kazasını, bir çevre sorununu, bir spor kavgasını veya dostluğunu, tıbbî veya hukukî bir olayı sözel olarak veya resim, film gibi tekniklerle sınıfa getirirler. Kısa bir sunumdan sonra öğrenciler bu konu hakkındaki fikirlerini, yani olayın nedenlerini, gelişimini ve mümkün sonuçlarını ortaya koyup tartışır. Seçilen olay iyi bir olay ise bunun geliştirilip yaygınlaştırılması yolları, kötü bir olay ise bunun engellenmesi ve düzeltilmesi yolları hep beraber ortaya konmaya çalışılır.

Hemen her alanda rahatlıkla uygulanabilecek ve verimli öğretim sonuçları alınabilecek bir metottur. Öğrenciler burada problem çözme tekniklerini, işbirliği içinde öğrenme, rol oynama gibi teknikleri de rahatlıkla kullanabilirler.

Örnek olay incelemesi metodunu kullanmanın faydaları

Hayata en yakın öğretim metotlarından biridir. Günlük hayattaki birçok olay etrafındaki sosyal, kültürel ve bilimsel eğitim-öğretim bu metot yardımıyla kolaylıkla yapılabilir.

Öğrencilerin hepsi bir konuda veya olay üzerinde yoğun bir zihinsel çaba gösterirler; bilgi ve tecrübelerini burada uygulamaya koymaya çalışırlar. Soyut düşünceler burada pratiğe, uygulamaya dönüştürülebilir.

Bağımsız düşünme, orijinal fikir üretme ve bunu ortaya koyma ve tartışma özellikleri gelişir.

Örnek olay incelemesi metodunun öğrenme alanı açısından olumsuz yönleri de vardır.

Eğer örnek olaylar iyi seçilmez veya iyi ortaya konmaz ise, olaydaki çatışma ve tartışmalar sınıfa da aktarılabılır. Olaylar öğrenci seviyesinde uygun seçilmez ise öğrenciler sağlıklı fikir üretmezler ve tartışamazlar.³⁸

2.3.8. Drama, dramatisasyon

Sosyal hayat içinde ortaya çıkabilecek çeşitli durumları, öğrencilerin oyuncu olarak katıldıkları çeşitli sahneler içinde ortaya koymak ve dersi bunun üzerine bina etmek demektir.

İnsan hayatında hayal gücünün en hür ve yaşama hakim olduğu dönemler, çocukluk dönemleridir. İnsanlar, hayatlarındaki en iyi tiyatro oyunculuğunu çocukluk dönemlerinde yaparlar. Her çocuk mükemmel bir tiyatro oyuncusudur. Örneğini bir kere gördükten sonra oynayamayacağı rol yoktur. İnsan büyüdükçe rol oynama alanlarını daraltmaya başlar. Dolayısıyla eğitim-öğretim sırasında da çocukların bu özelliğinden faydalanmak gerekir.

Drama metodu, çocuk hayatında çok önemli bir yer tutan oyun yeteneğinin kontrollü bir şekilde eğitim hayatına aktarılması demektir. Bu metodu iyi kullanmak için öğrencilerin bilgisi kadar yaratıcılıkları da çok önemlidir.³⁹

1. Yararları

Öğrenciler rol oynama içinde kendi duygu ve düşüncelerini daha rahat ifade etme imkânı bulabilirler.

Başkaları ile daha rahat ilişki kurma becerileri geliştirirler.

Öğrencilerin dinleme ve konuşma becerileri gelişir.

Ve kavram geliştirmede, sosyal durumları analiz etmede, toplumsal problemlerin çeşitli boyutlarını görüp çözüm geliştirmede, liderlik ve yöneticilik özelliklerini ortaya çıkarmada yararlıdır.

³⁸ <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/608.htm>, (29.06.2007)

³⁹ <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/609.htm>, (01.07.2007)

Öğrencileri belli konularda araştırma yapmaya ve işbirliği içinde çalışmaya sevk eder. Drama metodu içinde çeşitli teknikler kullanılmaktadır. Bunlardan bazıları şunlardır:

İnformal drama: Belli karakterleri öğrencilerin hazırlık yapmadan hemen canlandırmaları demektir. Burada bir sınırlandırma yapılmadığı için tamamen öğrenci yaratıcılığına dayanmaktadır. Burada kostüm ve dekor gereksizdir.

Rol oynama: Burada da, öğrencilerden kendilerine verilen bir rolü oynamaları istenir. Ancak burada öğrenci (kitap, film, ansiklopedi gibi kaynaklardan) belli bir hazırlık yaparak o rol hakkında kendi kendine bir senaryo geliştirir, role daha sağlam bir kişilik kazandırır.

Formal drama: Burada öğrencinin oynayacağı rol tamamen öğretmen kontrolünde ve bir yazılı senaryoya bağlıdır. Oyunda kostüm ve dekor kullanılabilir. Okul temsilleri bu tip drama tekniğine girer.

Kukla: Bütün dünyada çocukların en sevdiği drama türlerinden biri de kuklalardır. Burada kukla, çok değişik teknikler kullanılarak öğrenciler tarafından geliştirilir ve kişi kuklaların arkasına saklanarak söylemek istediği birçok sözü, vermek istediği birçok mesajı buradan verebilir.

Pantomim: Duygu, düşünce ve olayları sözsüz olarak, sadece el, kol, yüz ve beden hareketleriyle anlatma demektir. Yemek yeme, yüz yıkama, trafik v.s. gibi birçok durumlar bu "sözsüz tiyatro" yolu ile de öğrenciye gösterilebilir.

Parmak oyunu: Özellikle okul öncesi ve ilkokul döneminde bazı şiir ve hikâyelerin parmak hareketleri ile dramatizasyonudur. Yarım bırakılmış hikâyeler (Devamı nedir?): Öğrencilere belli bir olay bir yere kadar anlatılır ve ondan sonrasının nasıl devam edebileceği veya etmesi gerektiği öğrencilere sorulur.⁴⁰

⁴⁰ Hızal, A., Programlı Öğretim: Kuramları ve Uygulaması, Ankara, s. 15, 1977

Görsel Sanatlar Dersi'nde Drama Metodu da kullanılır:

- Öğrenciler bulunan bir eserin müzeye teslim edilmesi süreciyle ilgili bir araştırma yaparlar. Konuyla ilgili drama yaptırılır. Öğrenciler oynamak istedikleri rolü alır. Canlandırmada Eseri bulan kişi en yakın müzeye götürür. Müze müdürü, kendisine bulduğu eseri isterse müzeye hediye edebileceğini yada biçilecek değere göre müzeye satabileceğini söyler. Satmaya karar verirse, eserle ilgili alana göre uzmanların yer alacağı bir komisyon oluşturulur. Bu komisyon esere, eskilik, ender bulunurluk derecesi vb. 'ye göre bir değer biçerek eseri satın alır. Müze müdürü, müze olanakları içerisinde eserin korunması mümkün değilse başka bir müzeye gönderilmesi için Bakanlıkla yazışarak bir karara varır. Canlandırma sonrası öğrenciler, konuyla ilgili görsel tasarımlar yaparlar.⁴¹

2.3.9.Ev ödevleri

Eğitim-öğretimde pedagojik değeri sürekli tartışılan, sınırlanmak ve yasaklanmak istenen ama gene de anne-babalar ve öğretmenler tarafından vazgeçilemeyen bir başka metot da, ev ödevleri veya genel olarak ödevlerdir. Öğrencilerin bazen ev ödevleri bazen de okul ödevleri vasıtasıyla ders dışı zamanlarda da çalıştırılmasına, eğitimin hemen her kademesinde rastlanmaktadır.

Ödev, öğretmenler tarafından çocukların ders dışı zamanlarda hazırlamaları için verilen; bazen derse hazırlık ve çoğu kez de derste öğrenilenleri pekiştirme, genişletme ve tamamlamayı amaçlayan çalışmalardır.

Ev ödevleri metodunun kullanılmasında dikkat edilecek hususlar:

Ev ödevi, öğretmenin öğrencileri zorda bırakmak, boş zamanlarını zehir etmek için verilmemelidir.

Ev ödevleri mutlaka öğretmenin dersi ile ilgili olmalıdır. Ya işlediği bazı derslerdeki bilgi ve becerileri genişleten, uygulayan ev ödevleri olarak veya ilerdeki

⁴¹ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

bazı ders konularına hazırlık olarak ödev verilmelidir. Öğrenci mutlaka yaptığı ödevin katkısını görmelidir.

Ev ödevleri öğrencilerin seviyelerine uygun olmalı, seviye ve miktar olarak öğrencinin, çevrenin ve kaynakların boyutunu aşmamalıdır.⁴²

Görsel Sanatlar dersinde Ev Ödevi Metodu da kullanılır:

Renklerin psikolojik etkilerini kavratma amaçlı araştırma ödevi verilir. Önceki hafta öğrencilerden, derse sevdikleri rengi ve bu rengin en çok nerelerde kullanıldığını düşünerek gelmeleri istenir. Ardından renklerin psikolojik anlamlarına tartışarak ulaşmaları sağlanır. Öğrenciler, renklerin psikolojik anlamlarını göz önünde bulundurarak görsel tasarımlar yapabilirler.⁴³

⁴² <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/odev.htm>, (03.07.2007)

⁴³ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

BÖLÜM III

ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ

3.1. Sanat Eğitimi ve Yöntemler

Eğitimin bir çok tanımı yapılmıştır. Bu tanımların en önemli ortak noktası davranış değişikliği kavramıdır. Bunun nedeni de yaşantımızın en önemli ve belirgin özelliğinin davranışlarımız olmasıdır. Bu yolla iletişim kurar, yine bu yolla yetenek ve yaratıcılığımızı ifade ederiz.

Eğitim, bireyde davranış değiştirme sürecidir. Bireylerin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişimi meydana getirme sürecidir. Bu davranışları yerine getirme süreci de öğrenme etkinliği yapılarak mümkün olur. Eğitim bir çok bilgi, yöntem, araç ve kaynak kullanılarak, yaşantımızda karşılaştığımız sorunlara akılcı ve yaratıcı çözümler üretmek ve bu sayede yaşantısını kolaylaştırıp sağlık ve mutluluğunu arttırma amacını güder.⁴⁴

Sanat Eğitimi'nin tanımını yapmak gerekirse; kişinin duygularını, düşüncelerini, izlenimlerini, yetenek ve yaratıcılığını estetik bir düzeye ulaştırmak ve bu düzeyde bir anlatıma ulaştırabilmek amacıyla yapılan eğitim faaliyetlerinin tümüdür.

Sanat Eğitimi'nin; sanatın yaratıcılığını arttıracığı, kişisel gelişimini genişleteceği , okula devamı düzene sokacağı, okuma becerisini yükselteceği ve beynin sağ tarafını uyarıp, geliştireceği ileri sürülmektedir. Ayrıca görsel yazarlık ve estetik karar vermede de sanat eğitiminin etkisi büyüktür.⁴⁵ Sanat eğitiminin gerekliliğine ilişkin görüşlerin temelinde yaratıcılık odaklı bir yaklaşım gözlenmektedir. Aileden başlanarak, okul öncesi ve temel eğitim kurumlarında yaratıcılık eğitimi tüm okul sistemine ve programlarına yerleşmelidir.

⁴⁴ Demirel, Ö. T., Türkiye'de taşınmaz kültür varlıklarının korunması ile ilgili politikalar, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, 1993

⁴⁵ Özsoy, V., Görsel Sanatlar Eğitimi, Gündüz Yayıncılık, Ankara, s. 99-101, 2003

Sanat eğitimcisi Nevide Gökaydım; 1968-69 Paris’te yapılan bir sempozyumda eğitimcilerin sanat eğitiminin insanı yaratıcı yaptığı, yaratıcı kişinin de kendisinin olduğu kadar, ülkesinin de bilimsel ve ekonomik gelişmesine önemli katkılarda bulunduğu görüşünü belirtmiştir.⁴⁶ Sanat Eğitimi : Bugün, öğrencileri tüm organik ve ruhsal özelliklerini dikkate alan,

- Onu malzeme ile düşünceleri arasında ilişkiler kurarak sentezlere götüren,
- Araştırmacı gücünü uyararak, estetik duyarlılığını geliştiren, kendi güçlerini tanımasına önderlik eden,
- Sosyal alışkanlıklarını artıran,
- Yaratıcı ve netice olarak tüketici değil, üretici bireylerin oluşmasını sağlayan bir eğitim sistemidir.⁴⁷

3.1.1 Eğitime Kuramsal Yaklaşımlar

Eğitim kuramları, eğitimin temel amacını belirlemeye yönelik görüşleri içeren yaklaşımlardır. Günümüze kadar, eğitimle ilgili felsefi anlamda onlarca görüş ortaya atılmıştır. Tümünü kapsamasa da genel olarak 4 başlık altında bu görüşleri toplayabiliriz.

3.1.1.1. Bilgiyi Öne Çıkararak Görüşler

Bu görüşü savunanlara göre eğitimin temel hedefi bilgidir. Bilgi topluma önceki kuşaklar tarafından aktarılan bir değerdir. Bu görüşte bireysel yaratıcılık, yetenek ve farklılıklara önem verilmez. Kökeni realizm ve idealizme dayanmakla birlikte, temsilcileri 15. y.y. düşünürü Erasmus, sonraki yüzyıldan Pestalozzi, Fröbel ve Herbart’ tır. 20. y.y. etkisi azalmaya başladıysa da 1930’ larda William C. Bagley ile tekrar hayat bulmuştur. Bu görüş doğrultusunda öğretmenin görevi, programdaki konuların öğrencilere aktarılmasıdır.⁴⁸

⁴⁶ Kırıçoğlu, O., İlköğretim okullarının birinci evresinde sanat ve iş eğitimi üzerine, PAÜ Eğitim Fak. Dergisi, Sayı 1, 1996

⁴⁷ Sel, R., Okul Öncesi Eğitimi ve Sorunları, Türk eğitim Derneği Yayınları, Ankara, s.125, 1983

⁴⁸ Yolcu, E., a.g.k., s.84, 2004

3.1.1.2. Geçmiş Kültürel Değerlere Önem Veren Görüşler

Yeni neslin, geçmiş kültürel değerlere bağlı olarak yetiştirilmesi gerektiğini savunan görüştür. Bu görüşü savunanlara göre, kültür dejenerasyonundan etkilenen yeni kuşağın iyi, doğru ve güzel olmayan unsurlardan arındırılması gerekmektedir. Çağın gerektirdiği bilimsel, teknolojik ve endüstriyel unsurları benimserler. Temelleri Ariston ve Eflatun' a kadar uzanır.⁴⁹

3.1.1.3 Yaşantıya Önem Veren Görüşler

Bu görüşe, gelişimci eğitim de denir. Yeni kuşağın geçmiş kültürlerle yetiştirilmesine karşı çıkarlar. Bireyler yaşayacağı kültür içinde yetişmeli ve eğitilmelidir.

Temeli Roussea'ya kadar uzanan bu görüşe göre, çocuk ilk defa merkeze alınmıştır. Eğitimin görevi, toplumun kültürünü ve doğayı özgürce kullanıma sunmaktır. Öğretmen, öğrenme sürecini öğrenciyle paylaşmalıdır.⁵⁰

3.1.1.4 İnsanın Özüne Önem Veren Görüşler

Yeniden yapımcılık olarak da adlandırılır. Theodore Bromeld'den John Dewey'e kadar uzanır. Yirminci yüzyılın kültürel ve eğitsel bunalımlarına çözümler aramak amacıyla ortaya çıkmıştır. Eğitimin amacı, demokratik bir ortamda toplumsal yenileşmeyi gerçekleştirmek olmalıdır.

Öz'e önem veren diğer görüş ise Varoluşçuluk' tur. Savunucusu Sören Kierkegaard'a göre insan kendi özünü yaratır; evrende kendi özünü yaratan tek varlık insandır. Varoluşçuluğun eğitim amacı, insanın kendi özünü tanımaya ve oluşturmasına ortam hazırlamak ve özgün kılmaktır. Öğretmenin görevi; başkalarını taklit etmeyi engellemektir. Çünkü başkasını taklit eden insan kendini bulmakta güçlük çeker.⁵¹

⁴⁹ Yolcu, E., a.g.k., s.85, 2004

⁵⁰ Yolcu, E., a.g.k., s.85, 2004

⁵¹ Yolcu, E., a.g.k., s.86, 2004

3.2. Sanat Eğitiminde Yöntemler

3.2.1. Kopya Yöntemi

19. yy itibariyle gelişen bir sanat eğitimidir. Artan ihtiyaçları karşılamaya yönelik, çabuk ve doğru çözümler temel yaklaşımıdır. Bu amaçla; karelere bölerek doğrudan doğruya ya da noktalarla kopya yapma, bu yöntem içinde üç tür anlayışı oluşturmaktaydı.

Wilsonlar 1977 yılında yayınladıkları bir makalede; çocukların resim yapmayı öğrenmeye başladıklarında kopya yaparak işe koyulduklarını belirten görüşlerini ortaya atarak, sanat eğitimi çevrelerini şaşkınlığa uğratmışlardır. Kendileriyle görüşülen öğrencilerden bazıları, yüzlerce çizim programı kullanıyordu; sözgelimi, çizgi romanlardan kopya yaparken.⁵²

Ders programlarında kopya yönteminin kullanılmasının uygun görülmemesine rağmen, halen bazı öğrenciler tarafından kullanılmaktadır. Bunun nedeni öğretmenin bu konudaki dikkatsizliği olabilir⁵³ Ancak unutmamak gerekir ki sanat eğitiminde bir amaç değil bir araç olarak kullanılırsa; değiştirici, geliştirici ve hatta yeteneği olanlarda gelişimi hızlandırıcı olabilir. Bunun tam tersi ise; elbette kopyaya karşı çıkanları haklı yapacak kadar engelleyici ve köreltici olabilir.

3.2.2. Bellek Eğitimi Yöntemi

Bellek; “yaşananların, öğrenilen konuların ve bunların geçmişle ilişkilerini bilinçli olarak zihinde saklama gücüdür”. Çevreyle ilişki kuran birey duyu organları yoluyla algılarının bir kısmını zihninde bilinçli olarak saklar ve zamanı gelince kullanır. Bellekte depolanan bilgilerin, çocuğun sanatsal yaratıcılığında kullanılmasını hedefleyen bir yöntemdir.

⁵² Kırıçoğlu, O., Stokrockı, M., İlköğretim Sanat Öğretimi, YÖK Yayınları, Ankara, 1997

⁵³ Sönmez, V., Öğretmen El Kitabı, Ankara, s. 21, 1991

Pestolozzini'nin 19. yy ortalarında ileri sürdüğü “ Öğrencinin çizdiği geometrik şekiller, ölçü gibi katılıklardan uzak tutulması gerekmektedir. Öğrencinin yaratıcılığı, çevreyi tanınması bu yöntemle bağımlıdır ve öğrenci bu yüzden sevdiği, bildiği, tecrübe sahibi olduğu, belleğindeki konularla resim yapmalı görüşü ile bellek eğitimi yöntemini savunmuştur ⁵⁴

3.2.3. Kolaydan Zora Yöntemi

Bilinden bilinmeyene ilkesine bağlı olarak geliştirilen bu yöntemde daha sağlam ve etkin olacağı inancıyla, önce çocuğun yakın çevresinden başlanır. Çocuğun bildiği, tanıdığı, tecrübe edindiği nesnelere ve yakın çevresinden edindiği izlenimlerden yola çıkılarak sanat eğitimine başlamak, bu yöntemin ilkelerindedir.

Çocukların, kolay içgüdüsel çizgilerden başlayarak karışık biçimleri daha kolay çözümlenebilecekleri kabul ediliyordu. Amaç basit ve kolay bir anlatımla karmaşık çalışmalara doğru yönlendirebilmektedir. Öncüsü İngiliz W.Smith 1871'de Amerika'ya çağırılır ve orada öğretmenliğe devam eder. Smith'e göre yazmak ve çizmek paralel davranışlardır. Nasıl yazının bir alfabesi varsa, yazımı öğretirken de basitten karmaşığa doğru bir yol izlenir. Önce çizgiyi, sonra eğriyi ve nihayet her ikisinin birleşik biçimlerini öğrenir. Bu yolla, ölçüsü oranı yerinde biçimler oluşturmada çizme becerisi kazanır ve geliştirir. Yöntem çok açık ve kesindir. Müfredat programları açıklayıcı ve oldukça sistematiktir. ⁵⁵

3.2.4 Müzikli Yöntem

Almanya'da 70'li yıllarda ortaya çıkan bu yöntemin özü imgesel çağrışımlar yaptırmak, kişinin iç dünyasını harekete geçirerek, duygularının gelişimine yardım etmek, anlatımlarına yaratıcı etkinliklerle fırsat vermektir. Bu yöntemin özünde, müzik olmakla birlikte daha sonraki yıllarda plastik sanatla eğitimiyle kaynaştığı görülür.

⁵⁴ Türkdoğan, G., Sanat Eğitimi Yöntemleri, Ayyıldız Matbaacılık, Ankara, 1981

⁵⁵ Kırıçoğlu, O., Sanatta Eğitim, Görmek, Anlamak, Yaratmak, Eğitim Kitabevi, Ankara, 1991

Dersle doğrudan ilgisi bulunmasa da müzik eşliğinde yapılan çalışmayla, yaratıcılığın gelişmesine yardımcı olması hedeflenir. Müziğin ritmi ve oluşturduğu ruhsal rahatlama yoluyla, resim çalışmalarında bulunan öğrencinin dış dünya ile ilgisi bir anlamda kesilerek, resme motive olmasına çalışılır.

Özellikle sözsüz (enstrümantal), çocuğun seviyesine uygun ve sanat değeri olan müzikler seçilerek dinletilmesi ve dinletilen müziğin sesinin yüksek olmamasına dikkat etmelidir. Ortamın da gerekli şartları taşınması önemlidir.⁵⁶

3.2.5. Psikolojik Yöntem

Öğrencinin psikolojik yapısını esas alan bu yöntemde, çocuğun kendisi öne çıkarılarak psikolojik açıdan tanınmasının önemi vurgulanmaktadır. Özellikle küçük yaşlarda sözcüklerden daha güçlü bir anlatıma zemin hazırlayan resim, çocuğun iç dünyası ve büyüme süreci hakkında önemli ip uçları verdiği gerçeğinden hareketle, çocuğu tanımaya katkısından dolayı sanat eğitiminde önemsenmiş ve uygulanmıştır.

Çocukların bilinçaltında yer eden olumlu-olumsuz durum ya da olayların ortaya çıkmasında önemli işlevi olan çocuk resimleri, çocuğun daha iyi tanınmasına ve ona rehberlik edilmesine yardımcı olduğu bir gerçektir. Bu yolla çocuğun duyu düzeninin ölçülmesi sağlanabilecektir. Ne var ki bu yöntemle, yaklaşımın temelini sanattan daha çok klinik bir amacın hedeflendiği görülmektedir. Oysa sanat eğitiminin, okul programlarında böyle bir hedefi yoktur.⁵⁷

3.2.6 Drama (Oyunlaştırma) yöntemi

Bilindiği gibi drama, çocukların görme, algılama tanımlama, yaratma, anlatma ve iletişim kurma yetilerini geliştiren oldukça önemli bir etkinliktir. Günümüzde giderek artan teknolojinin pasifleştirdiği çocuklara, aktif ve yaratıcı olma fırsatının verilmesinin başlı başına geliştirici olduğu, bu bağlamda da çocuğa aktif olma denemesi

⁵⁶ Yolcu, E., a.g.k., s.103-104, 2004

⁵⁷ Yolcu, E., a.g.k., s.105, 2004

ve yaratıcı olma fırsatı ve ortamı sunan bir yöntem olarak yararlanmanın gereğinden söz edilmektedir.⁵⁸

Bu tür etkinliklerde yazılı bir metin olmaksızın tamamen çocuğun yaratıcı anlatımlarına dayanarak gelişen ve yaratıcı drama olarak adlandırılan oyunlaştırmalarda, herhangi bir metne dayanmaksızın, tamamen anlık tanımlamalar yoluyla hayal gücü ve yaratıcılığın gelişimine katkıda bulunmuştur. Sözelimi, resmi yaptırılacak bir konuya ilişkin olarak yapılan oyunlaştırma hem dilsel, hem bedensel becerilerini harekete geçirir. Bir diğer yönüyle de, sanat tarihi ya da sanat eleştirisi uygulamalarında bir sanat eseri, tüm plastik değer ve hareketleriyle bir grup öğrenci tarafından aynı sahneyi canlandırmayı sağlayarak, eleştiri bilinçlerinin gelişimine katkı sağlar.⁵⁹ Yapılan drama etkinliğinin ardından çocukların etkinlikte yaşadıkları yaşantılarla ilgili olarak resim yapmaları, hem öğrendiklerini kavramlaştırmaları hem de yaşadıklarını farklı biçimde ifade etme bakımından anlamlı olur. Dramadan sonra yapılan resim, bireysel ya da grup çalışması şeklinde olabilir. Grup çalışmasında büyük bir yüzey üzerinde yapılan resim yaratıcılıklarını, yardımlaşmalarını, birbirine saygılı olmalarını ve sosyalleşmelerini sağlayacaktır.

3.2.7. Gösteri (Demonstrasyon) yöntemi

Öğrenmeyi artıran en önemli yöntemlerden biri de görsel araçlardan yararlanmadır. Görselliğin ön planda olduğu resim sanatının öğretiminde, her türlü görsel eğitim araçlarından yararlanarak öğretim yapmak öğrencilerin öğrenmesine katkı sağlar. Bu nedenle slaytlar, filmler, sanat eserleri, sergiler ve vb. araçların çocuklarla karşılaştırılması ve bu yolla amaca yönelik eğitim- öğretim etkinliklerinde bulunulması, sanatsal öğrenmede önemli katkılar sağlar.

Gösteri sırasındaki soru-cevap yöntemiyle öğrenmeye katkı sağlanabilir. Özellikle tekniğin kavratılması sırasında öğretmenin, daire yada yarım daire

⁵⁸ Önder, A., Yaşayarak Öğrenme için Eğitici Drama, Epsilon yayınları, İstanbul, 2003

⁵⁹ Yolcu, E., a.g.k.,s.106, 2004

oluşturarak, gruplaşmış öğrencilerin ortasında bizzat kendisi yaparak anlatımlarıyla da sürdürebilir.⁶⁰

3.2.8. Çocuk sanatı yöntemi

Çocuk sanatı yönteminde Sanatçı Olarak Çocuk kitabının yazarı Çizek'e göre Bütün çocukların anlatacakları bir şey vardır. Bu anlatım süreci içinde bitmiş işten çok çocuğun gelişimi üzerinde durulmalıdır.

Çocuk sanatı yada doğacı görüşün en belirgin özelliği şöyle sıralanabilir.⁶¹ Sanat, çocukların doğal gelişimlerine paralel olarak kendiliğinden gelişir.

- Sanat derslerinde bitmiş işten çok, çocuğun çalışma süreci içinde yaşadığı mutluluk ve yaratıcılık adına kazandıkları önemlidir.
- Sanat derslerinde çocuğun kendini kısıtlamadan, özgür anlatımı için ona kalın fırçalar, büyük kağıtlar ve bol boya verilmelidir.
- Çocuk eserlerinin, olağanüstü değerler taşıdığına inanılır, yetişkinlerce birer sanat eseri gibi değerlendirilir.

3.2.9. Sanat Yoluyla Eğitim Yöntemi

Herbert Read'ın Sanat Yoluyla Eğitim adlı kitabında ortaya koyduğu bu yöntem 30 yıl sanat eğitiminde etkili olmuş; bugün de hala etkisini sürdürmektedir.

Read'e göre sanat çocuğunda, sanatçının da kendiliğindenlikle üzerinde düşünmeden ortaya koydukları bir olgudur. Her sanat ürünü bir kişiliğin ve o kişiliğin özelliklerinin anlatımıdır. Sanatçı huyunu ve algılamasını, sanatında bilinçsizce yansıtır. Yaratma ne kadar özgürce yapılırsa o kişilik o kadar belirgince ortaya çıkar. Onun içinde sanat eğitim biliminde özgür ifadeyi engelleyip ketleyecek her türlü etmeni ortadan kaldırmak, yeti ve güçlerin özgürce gelişip serpilmesini sağlamak gerekir. O'na göre sanat eğitiminin asıl amacı kişiliğin uyumlu gelişmesinin dolayısıyla uyum içinde

⁶⁰ Yolcu, E., a.g.k., s.107, 2004

⁶¹ Kırıçoğlu, O., a.g.k., 1991

bir toplumun sağlanmasıdır.⁶² Read'in ele aldığı bu yöntemin temelleri Platon'a uzanır. Bu yöntemin özü "estetik eğitim, eğitimin temelidir" ilkesidir. Birlik, bütünlük ve düzen sağlayıcı özelliği ile tüm sanatlar, eğitimde temel olarak alınmalıdır.

3.3. Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (Dört Disiplin)

Sanat eğitiminin dört alanında bilgi ve deneyim kazandırabilmek için Çok Alanlı Sanat Eğitimi Yöntemi (ÇASEY) ya da Disipline Dayalı Sanat Eğitimi (DBAE) denen sanat eğitimi yöntemini bilmek gerekir. Zira artık Görsel Sanatlar dersini sadece uygulama ağırlıklı veya "resim" ve/veya "iş" le sınırlı olarak düşünmenin çağdaş uygulamalarla bağdaşmadığını.....⁶³ bilinmektedir. Birçok ülkede uygulama ile birlikte "Sanat Tarihi" "Eleştiri" ve "Estetik" gibi disiplinlerde sanat derslerinde yaygın bilimde öğretilmektedir.

Çocukların sadece yaratıcılıklarıyla değil aynı zamanda görsel sanatların farklı kültürel ve tarihsel çevreyle olan ilişkilerini kavratma yönüyle de yeteneklerinin geliştirilmesine ihtiyaç vardır.ÇASEY' e dayalı olarak hazırlanan bir programın asıl etkili yönü öğrenciye sanat eserini üretme, tanımlama, yorumlama ve analiz etme imkanı sağlayarak sanat eseri olgusuna düşünsel boyutta da bakabilmeyi öğretmesidir.

1992-2006 yılları arasındaki resim dersi öğretim programı her derste ayrı bir etkinliğin yer aldığı, ayrı bir konunun işlendiği birbirinden bağımsız bir biçimde yürütülmekteydi. Bu tür çalışmalar güdülemeyi artırmakla birlikte deneyim, bilgi ve kavramlar birbiriyle bağlantısız olduğu için öğrenmenin tam olarak gerçekleşmesine olanak vermezdi. Öğrenme karmaşıktır, zaman ve tekrar gerektirir. Bu da her hafta farklı bir çalışmayla mümkün değildir. Görsel nitelikler kendiliğinden öğrenilmez, sanat üretimi kadar kültürel ve eleştirel boyutları birlikte ele alınmalıdır.⁶⁴

⁶² San, İ., Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, İkinci baskı, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2003

⁶³ Özsoy, V., Resim-İş bölümlerinde Yeniden Yapılanma ve İsim Değişikliği, Milli Eğitim, Sayı.130, s.38-40, 1996

⁶⁴ Kırıçoğlu, O., a.g.k., 1991

D.D.S.E.'nin (Disipline Dayalı Sanat Eğitimi/Çok Alanlı Sanat Eğitimi) başlangıçtaki eksiklikleri veya yetersizlikleri olarak eleştirilen müze eğitimi, milli kültürel ve inter kültürel yönleri de yapılan çalışmalarla ve bunlarla ilgili gerçekleştirilen program çalışmalarıyla giderilmektedir.⁶⁵

Sanat eğitiminin sadece okul ortamıyla kısıtlı olduğunu düşünmemek gerekir. Dünyada farklı ülkelerde eğitim ortamının sadece sınıfta değil müze ve diğer öğren yerlerinde de yaptırılabilmesi ile ilgili örnekler yer almaktadır. Nitekim müzelerde kültür ve bilim tarihine ait eserleri toplayıp koruma, sergileme işlevini yerine getirirken yayınları hazırladıkları eğitim programları, sanatsal ve kültürel etkinlikleriyle toplumun eğitimine de büyük katkılar sağlamaktadır. Çağdaş müzeler, gelen misafirlerin eğlenirken öğrendiği öğrenmekten zevk aldığı kültür merkezleridir.⁶⁶

3.3.1. Uygulamalı Çalışmalar

Plastik sanatların: resim, heykel, grafik sanatlar, dokuma, seramik, tasarım gibi dallarında atölyede (ya da sınıfta) okulun imkanlarına göre yapılan çalışmaları kapsar. Her okulun fiziki şartları uygun olmadığından, bu durumda öğretmen şartları uygun alanları ve teknikleri uygulamaya koymalıdır.

Öğrencilerin kendi eserlerini oluşturma işlemidir. Bu sayede hislerini, sezgilerini, duygu ve düşüncelerini çalışmalarına aktaracaklardır. Bu çalışmaların gerçekleşebilmesi için teknik becerinin yanı sıra yaratıcı düşüncenin de olması gerekmektedir.

Uygulamalı çalışmalar, öğrenci seviyesi ve bilgi birikimi göz ardı edilmeden diğer alanlarla ele alınmalı bu sayede tarihsel ve eleştirel aktivitelere katılacaklarından konu ile ilgili bilgilerinde artış sağlanabilecektir. Birbiriyle bağlantılı konular işlenerek öğrencilerin görsel problem çözme yeteneği de arttırılabilecektir.

⁶⁵ Özsoy, V., Yetmişbeşinci Yılda Sanat Eğitimi ve Öğretimi, Milli Eğitim, Sayı.139, s. 63, 1998

⁶⁶ Atagök, T., Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması, Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Üni., İstanbul, s.67, 1982

Öğrencilerinizin kişisel anlatımını arttırmak ve güçlendirmek için bireysel sözlü anlatımlar üzerinde durun. Sanat konusunda kişisel duygu ve düşüncelerin anlatımını geliştirmek için sanatla ilgili sözcükleri kullanmalarını sağlayın. Bunları uygularken öğrencinin duygularının, hislerinin, hayallerinin ve zekasının ötesine geçmesini teşvik ediniz.⁶⁷

Uygulamalı çalışmaların temeli görmeyi öğrenmektir. Görmeyi öğrenmek; ışık-gölge, perspektif, figür, fon ya da biçim-zemin ilişkisi, renk uyumu gibi değerler üzerinde bütünlüğü kurmak için görsel anlamda düşünmeyi öğrenmektir.⁶⁸

Sanat eğitim bütünüyle araç-gerece dayalı bir öğretim alanıdır. Gereçler; seçimlerinden kullanımlarına ve bir esere dönüşmelerine kadar birçok bilginin öğrenilmesini gerektirir. Bu nedenle sanat eğitiminde hangi araç-gerecin seçildiği ve bunların nasıl kullanıldığı önemlidir.⁶⁹ Konuya uygun teknik seçimi, hangi boya ile fırçanın kullanılacağı konusunda bilgi sahibi olma aracın etkin kullanımı demektir.

Uygulamalı çalışmaların bir diğer öğrenme alanı da sanatsal form yaratmaktır. Yani resim yapmayı, heykel yapmayı, dokumayı ya da çeşitli baskılar üretmeyi öğrenmesidir. Kırıoğlu'na göre sanatsal ürün verme süreci üretene ve seyirciyi estetik anlamda doyuma ulaştırır.⁷⁰ Bu süreçte üç önemli davranış yer alır; emek, değerlerle düşünmek ve eserin bittiğine karar vermek.

Uygulamalı çalışmaların son öğrenme alanı da eserin güçlü bir anlatımının olmasıdır. Anlatım sanatsal ve estetik bir bütünlük olarak ortaya çıkan bir ürünün seyircide oluşturduğu çarpıcı bir etkidir.

⁶⁷ Özsoy, V., a.g.k., s.78, 2005

⁶⁸ Yolcu, E., a.g.k., s.113, 2004

⁶⁹ Kırıoğlu, O., a.g.k., 1991

⁷⁰ Kırıoğlu, O., a.g.k., 1991

Bir sanat eseri ile ilk karşılaşmada bizi çeken ya da iten şey, eserin bu duygu dolu tarafıdır. Bu kişinin tecrübeleri ile ilgili olduğu kadar, eseri meydana getiren elemanların değeri kendin de özelliğindedir. İşte öğrencilere uygulamalı çalışmalarda öğretilmesi gereken bu görsel formların anlatım özelliğidir.⁷¹

Uygulamalı çalışmalara örnek olarak, üçüncü boyutu kavratmak için öğrencilere verilebilecek konular arasında Geleceğin Şehri projesi yer alabilir. Bu çalışma için renkli fon kartonları, yapıştırıcı ve makas gereklidir. Öğrencilerle ilk önce mimari yapılar üzerine konuşularak çevrelerindeki yaşadıkları şehirdeki eski ve yeni yapılar üzerine bilgiler aktarılır. Eğer öğrencilerin bulunduğu çevrede eskiden kalan mimari bir yapı varsa bu yapı ile ilgili sanat eleştirisi yapılır. Tarihi yapıların yanı sıra modern ve postmodern yapıların resimleri, fotokopileri sınıfta herkesin görebileceği bir yere asılır ve bu yapılar arasındaki farklılıklar sınıfta tartışılır. Öğrencilere Mimar nedir? Mimarlık nedir? Bir mimara ne sorarsınız? Mimarların yükümlülükleri nelerdir? gibi sorular sorularak sınıf içi tartışmalar yönlendirilir. Çevremizdeki yapılar; tek katlı, çok katlı, ahşap betonarme, çatı sistemleri vs. gibi konular üzerinde konuşularak yörelere ve iklimlere göre de değişimlerin olduğuna dikkat çekilir. Daha sonra öğrencilere, gelecekte yaşamak istedikleri yer konusu verilir. Bu etkinlik grup çalışması olarak da verilebilir. Örneğin gruptaki öğrenciler isimlerinde bulunan harfleri iki boyutlu olarak ikiye katlanmış renkli fon kartonu üzerine çizerler. Bu çizimleri kestiklerinde iki kat olan renkli fon kartonları sayesinde zemin ve tavanı oluşturacak bölümler ortaya çıkacaktır. Bu bölümler arasında bağlantılar nasıl yapılabilir? sorusu kapsamında sütun, duvar, pencere, çatı, kubbe sistemi hakkında örnekler üzerine konuşulur. Kesilen renkli kartonlar, bu birleştirme sistemleri dikkate alınarak zemin olacak kartonun üzerine yerleştirilir. Harflerin yanı sıra çiçekler, geometrik formlar da bu çalışmalarda kullanılabilir.⁷²

Çağdaş eğitim, sorgulayan, düşünen, yaratıcı bireyler geliştirmeyi hedeflemektedir. Öğrenme, düşünme, sorgulama, gözlem ve uygulama süreçlerinin

⁷¹ Kırıçoğlu, O., a.g.k., 1991

⁷² Gökay, Y. M., İlköğretim çağında resim-İş uygulama çalışmaları, Selçuk Üni. Eğitim Fak., Sosyal Bilimler Dergisi, No:9, s.300-309, 2000

birlikte gerekleŖtiđi eğitim ortamında, birey aktif olarak yer almaktadır. Sadece okul değil, sanat ve kültür merkezi olan müzelerde yapılan etkinlikler ile bu aktif eğitim ortamı gerekleŖmektedir.⁷³

Müzeler eğitim iŖlevlerini belirli programlar hazırlayarak ya da okulların hazırladığı programlara yardımcı olarak yapmaktadır. Müzeye gelen gruplar için müze ziyareti öncesinde yapılan bilgilendirme toplantıları, rehberli turların ardından konu ile ilgili atölye alıŖmaları düzenlenmektedir. Çocuklar ve aileleri bu atölye alıŖmalarında inceledikleri sanatçıların eserlerinde kullandıkları resim teknikleri hakkında da bilgi sahibi olmaktadırlar. Çocuklar için hazırlanan her program, müze eğitimcileri tarafından yneltirilip ocuk kitaplarını okuma, müzedeki eserleri inceleme ve el yapımı etkinlikleri içermektedir. Çocuklara sanat eserleri tanıtılırken öykü anlatma yöntemi de kullanılmaktadır.

Drama konusunda yetiŖmiŖ mzeciler ve müze eğitimcileri rol oynama, metinli monolog, kısa oyunlarla yarattıkları karakterleri canlandırıp, ziyaretçilerle doğaçtan konuŖarak iletiŖim kurmaktadırlar.⁷⁴ Müze içindeki oyun ve etkinlikler ya kapalı kendi içine bir bütündür ya da seyirci etkileŖime açıktır. Özellikle ocuklar için üretilen oyunlarda seyirci ile bir tür etkileŖime girilmektedir. Canlandırma yöntemi ile herhangi bir rolü üstlenme, vücut dilini kullanma çocuklar için oldukça eğitici olmaktadır.⁷⁵

3.3.2.Sanat EleŖtirisi

Sanat eleŖtirisinin amacı, öğrenciye sanat yapıtını okuma yeteneği kazandırabilmek ve ondan anlam çıkartmasını sağlamaktır. EleŖtiri yapanlar her zaman doğru değerlendirme yapamazlar. Farklı dŖnce yapılarına sahip olmaları gibi, estetik değerlendirmelerde de farklı grŖlere sahip olabilirler. Sanat eleŖtirisi, eleŖtirmenin kendi yargılarını çevresindeki insanlara kabul ettirmeye alıŖmayan, eŖitli bilgilerle desteklenmiŖ, kiŖisel izlenimler, tepkiler ve yargılar bütünüdür.

⁷³ Maccario, K. N., Uludağ ni. Eğitim Fak. Dergisi Cilt XV, s.1, 2002

⁷⁴ Abacı, O., Müze Eğitimi, YayınlanmamıŖ Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul, s.64, 1996

⁷⁵ zsoy, V., a.g.k., s.117, 2005

Bir sanat eserini tartışmak için yöntem geliştiren ilk sanat eğitimcisidir. İki çeşit sanat eleştirisine vardır: Öznel ve bağlam içinde eleştiri. Öznel olan eleştiride dikkatler bir sanat eserinde gözlemlenen ve duyumsanan bilgiden anlamlar oluşturan özelliklere ilişkin ipuçları üzerinde yoğunlaşır. Bağlam içinde eleştiri sanat eserini yapıldığı sosyo-tarihsel zamanlara ilişkin bilgileri araştırma yöntemidir. Bu noktada sanat tarihi ve sanat eleştirisine yöntemleri rtuşur. Her iki yaklaşım aynı Şekilde başlamakla beraber daha sonra farklılaşır. Bağlam içinde eleştiri yapan kişi salt bakarak anlaşılamayan sanat eseri hakkında ipuçlarına yönelir.⁷⁶

İnsanlar sanat eseri üzerinde tartışırken bu çok normaldir. Çünkü; eleştiride pek çok görüşe yer vardır. Hiç kimsenin görüşü son değildir. Sanat eleştirisine sürecinde öğrenciler tartışma yapmayı, arkadaşlarını dinlemeyi başka görüşlere hoşgörülü olmayı öğrenecek ve böylece sanat anlayışını geliştireceklerdir.

Sanat eleştirmenleri ayrıca müze ve galeriler için de çalışırlar. Bunlara müze uzmanı denir. Bir müze uzmanı, müze koleksiyonundan sorumlu kişi olup müzeye alınacak sanat eserlerini önerir ve nedenlerini açıklar. Müze uzmanları sanatçıları, sanatçıların yaşadıkları zamanı, sanatçılarla ilgili olarak yazılı belgeleri araştırlar. Sanatçılarla görüşme yaparlar. Sanatçılar da zaman zaman eleştirmenler gibi eleştiri yaparlar; kendi eserlerinde yapmak istediklerini açıklayan görüşler ya da tezler ortaya koyarlar.⁷⁷

Okullarda yapılacak sanat yapıtı inceleme ve buna bağlı olarak sanat eleştirisine uygulamalarında bazı ilkelere dikkat etmek gerekir.

- Öğrenciler eski ve yeni pek çok yapıtı görmek için müze ve galerilere götürülmelidir.
- Öğrencilerin gerçek bir sanat yapıtı görmeleri mümkünse dokumanları sağlanmalıdır. Yapıtla doğrudan ilişki kurmak yararlıdır. Yapıtı görmek hatta dokunmak kişilerin duygularını arındırır.

⁷⁶ Kırışoğlu, O., Stokrockı, M., a.g.k., 1997

⁷⁷ Kırışoğlu, O., Stokrockı, M., a.g.k., 1997

- Yapıtla kurulan bu doğrudan ilişki, görsel, düşünsel ve yaratıcı boyutları olan bakma ile görmenin kaynaştığı bir etkinliktir ve bilgi gerektirir.
- Yapıt seçilirken bir dönemin ya da biçimin temel özelliklerini göstermesine, kolaydan karmaşığa, yakından uzağa ilkesine uyulmalıdır.⁷⁸

3.3.3 Sanat Tarihi

Sanat tarihi öğretiminde müzede yapıt inceleme, tarih şeridi oluşturma öyküleştirme, drama ve vb. pek çok yöntem kullanılır. Bu yöntemler okuma yazma ve tekrarların getirdiği sıkıcılığı yok eder. Sanat tarihi öğrencilere Paleolitik çağdan günümüze kadar olan karakteristik insan aktivitelerinin karmaşıklığını çözmede yardım eder. Sanat tarihi geçmişte ve günümüzde yapılmış estetik yaratıcılıkla ortaya çıkmış bir objenin tarihsel yerini araştırır.⁷⁹

Sanat tarihini öğretirken bazı ilkelere dikkat etmek gerekir;

1. Sanat tarihi öğretiminde yakın çevre ve yakın çağdan başlanmalıdır. Bunun bazı yararları vardır:
 - Yakın çevre ilgiyi sürekli ve canlı tutar
 - Öğrenciler yakın çevrede bulunan gerçek yapıtlara, kültürel varlıklara ait estetik ve tarihsel değerleri somut olarak kavrarlar.
 - Daha önce öğrenilen bilgiler ve sanat yapıtı inceleme birleşerek, daha aktif öğrenme gerçekleşir. Sanat tarihi sıkıcı olmaktan çıkar.
2. Sanat tarihi öğretiminde öğrenci aktif olmalıdır. Ders bilgi yığını olmaktan öte öğrencilerin algıları, duyguları, yorumları ve çözümlenmeleri ile katıldıkları bir etkinliktir.⁸⁰

Sanat tarihi alanındaki çalışmalar geçmişin sanat eserleri üzerinde düşünmemizi sağlayarak günümüz ve gelecekteki eserler ile ilgili tartışmalarımıza yön verecektir. Farklı topluluklarda sanat eserleri nasıl yorumlanmıştır. Bu eserlerde mimari,

⁷⁸ Kırıçoğlu, O., a.g.k., 1991

⁷⁹ Kleinbauer, W. E., Art History in DBAE, University of Illionis press, Urbano, Chicago, ABD, 1989

⁸⁰ Kırıçoğlu, O., a.g.k., 1991

toplum, festivaller, inanışlar, kutlama törenleri çevresel etkilerin farklılığı toplumsal kültürü nasıl etkilemektedir. Her ülkeye ait sanat tarihini öğrenmek, farklı ülke sanatlarıyla karşılaştırmak, farklılıkları ve benzerlikleri anlamak geçmişteki eserlerden yola çıkarak farklı sanatsal katkıları belirlemek önemlidir. Sanatsal düşüncenin müzikte, edebiyatta, dans ve tiyatrodaki neler olduğunun vurgulanması, sanat tarihinin de matematik, tarih, dil veya mühendislik gibi çalışılmasının önemi zaman içinde anlaşılacak bir öneme sahiptir.⁸¹

Sanat tarihi öğretiminde yaratıcı dramanın kullanılmasına bir örnek teşkil etmesi amacıyla aşağıdaki araştırmaya yer verilmiştir.

Bu çalışma Nihal Maccorio tarafından Bursa'daki 2000 İlköğretim okulunun 4. ve 5. sınıflarında 19 öğrenci ile birlikte 2003 yılının Nisan ayında Bursa Arkeoloji Müzesi'nde gerçekleştirilmiştir.

1.Bursa Arkeoloji Müzesinde canlandırma yapılmak üzere seçilen konu hakkında (Sikke koleksiyonu) öğrenciler bilgilendirilmiştir.

Geçmişte para terine kullanılan sikke ile bugünkü paranın üretimi ve kullanımı ile ilgili gerekli bilgiler, öğretmen tarafından resimlerle desteklenerek açıklanmıştır.

- Para nedir? Niçin kullanılmaktadır?
- Para nerede ve nasıl üretilir? Yapım aşamaları nasıl gerçekleşir ve hangi madenler kullanılır?

2. Yukarıda belirtilen bilgilerin içinde yer aldığı senaryo, dekor ve kostüm de kullanılarak öğrenciler tarafından rol oynama tekniği aracılığıyla canlandırılmıştır. Öğrenciler yaratıcı drama ile ilgili eğitimden geçirilmemiş olup canlandırma rol oynama ile gerçekleştirilmiştir.

⁸¹ Özsoy, V., a.g.k., s.84, 2005

Canlandırma için bazı hazırlıklar gerçekleştirildikten sonra ele alınan tarihi süreç ile ilgili sosyal-askeri-kültürel yapı ile ilgili bilgileri içeren canlandırmanın sürecindeki sahneler aşağıdaki gibi belirlenmiştir.

Sahne 1: Sikke yapımına karar veren imparatorun (Siyasi güç) kendi adına bir sikke bastırmak istemesi ve bunu senatoya bildirmesi.

Sahne 2: Senatodaki senatörler arasında sikkenin nasıl olabileceğinin tartışılması ve karara varılması.

Sahne 3:

1. Birinci sikke basımından sorumlu memurun sikke yapımıyla ilgili emir verilip bu konuda çalışmakla görevli ressamın ve yazı ustasının görevlendirmesi ressamın yaptığı portreyi ve yazı ustasının sikke üzerine konacak harf ve işaretleri nasıl çizdiğini kontrol etmesi.

2. Sikkeyi basmakla görevli olan ustanın sikkeyi basması

3. Sikkenin tartılması ve kontrol edilmesi

Sahne 4: İmparatorluğun vergi toplama memurlarının toprak sahiplerinden ve askerlerden vergilerini sikke olarak toplaması

Sahne 5: Günlük yaşamda alış-veriş aracı olarak sikkenin alıcı ile satıcı arasında el değiştirmesi.

3. Müzede yapılan canlandırmanın sonunda, öğrencilere neler hissettikleri ve neler öğrendikleri konusunda değerlendirme yapılmıştır.

4. Müze gezisi sonrasında sınıf ortamında, öğrenciler malzeme olarak, kil kullanarak müzede gördükleri eserlerin benzerlerini yapmışlardır.

5. Son olarak öğrenciler evde yazmak üzere inceledikleri eserle ilgili, bağlamsal soruları içine alan bilgilerin yer aldığı birer öykü hazırlamış ve duygudüşüncelerini ifade etmişlerdir.⁸²

3.3.4 Estetik

Estetikle ilgili etkinliklerin amacı, öğrencilerin sanat hakkındaki ön bilgilerini değerlendirmek ve soru sorarak düşündürmektir. Estetik sanatın gelişimini ve bizim deneyimlerimizin eleştirel yansımalarını içeren felsefi aktivitelerin bir koludur. Estetik bu nedenlerden dolayı, estetik deneyimleri ve bunun insan hayatına, kültürüne getirdiği özel katkıları araştırmaktadır.⁸³

Estetik disiplininde bir başka konu başlığı olan Doğada güzel, sanatta güzel kavramını sınıfta öğretebilmek için öğretmenin sınıfta taze çiçekleri, yapay çiçekleri, konusu çiçek olan sanat eserlerini veya röprodüksiyonları getirmesi, öğrenciler açısından ilgili kavramı öğrenme kolaylığı oluşturacaktır.⁸⁴ Ayrıca estetik aktivitelerin yer aldığı derslerde estetik yargı kuramları da (biçimci, anlatımcı, yansıtmacı, işlevsel sanat kurumları) öğrenci seviyesine göre verilmelidir. Bu kavramlar üzerinde kısaca açıklamalar yapılarak örnekler gösterilmeli öğrencilerin hem kendi çalışmaları hem de diğer sanatçıların eserleri üzerinde verdikleri estetik kararların hangi kuram içerisinde yer aldığı bulundurulmalıdır. Bu konuyla ilgili etkinlikte sınıf panosuna veya tahtaya herkesin rahatlıkla görebileceği şekilde farklı estetik yargı kuramlarına ait eserlerin fotokopileri asılabilir. Bu eserler içerisinde Türk ve dünya kültürüne ait farklı eserlerin olmasına dikkat edilmelidir. Öğrencilere Şimdi bir sanat müzesindeyiz ve bu eserler müzede bulunmakta. Müzeyi, gezerken bir yangın çıktığını varsayalım sizin can güvenliğinizin kontrol altında olduğunu varsayarak panoda asılı olan bu eserlerden

⁸² Maccorio, K. N. (Cumhuriyet'in 80. yılında Disiplinler arası bakışla Türkiye'de çocuk Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi IV. Ulusal Çocuk Kültür Kongresi, 15-17 Ekim 2003

⁸³ Crawford, D.W., Aesthetics in DBAE, University of Illinois pres, Urbano, Chicago, ABD, 1989

⁸⁴ Özsoy, V., a.g.k., s. 87, 2005

hangisini ilk önce kurtarırdınız? Neden? soruları sınıf içerisinde estetik tartışmalara geçişi kolaylaştırmaktadır.⁸⁵

⁸⁵ Özsoy, V., a.g.k., , s. 87, 2005

BÖLÜM IV

ÖZEL ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ VE GÖRSEL SANATLAR DERSİ

4.1. Görsel Sanatlar Dersi Öğretim programı İçeriği

Sanat ve sanatçının eğitiminin gerekliliği sonucunda bugüne kadar 1948, 1968 ilkokul, 1951,1962,1971 ortaokul ve 1992 ilköğretim programları geliştirilmiştir. Günümüz koşullarında ise yeniden yapılandırılan eğitim sistemimizin öğretim programları kapsamında, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Planının oluşturulmasına ihtiyaç duyulmuştur.

Görsel sanatlar dersi içerik olarak; Görsel Sanatlar kültür, müze bilinci ve görsel sanatlarda biçimlendirme olmak üzere üç öğrenme alanında eğitim ve öğretim yapmayı hedeflemektedir. Böylece görsel sanatların diğer dallarıyla da ilgilenen ve öğrenciyi yönlendirebilecek esnekliğe sahip bir program yapılandırılması amaçlanmıştır. Bu programla sanattan zevk alan, sanatı içselleştiren, bilinçli, estetik zevke sahip ve eleştiri yapabilen nesiller yetiştirilmesi hedeflenmektedir.⁸⁶

4.1.1. Öğrenme Alanları

1. Görsel sanatlarda biçimlendirme
2. Görsel sanat kültürü
3. Müze bilinci⁸⁷

4.1.1.1. Görsel Sanatlarda Biçimlendirme

Çizgi, biçim doku, leke, yapı, mekan, renk gibi görsel sanat öğeleri ile denge, vurgu, ahenk, değişiklik, hareket, ritim, dereceleme, oran-orantı gibi sanatsal düzenleme ilkelerinin, etkinlik, önerilen yöntem ve teknikler eşliğinde, duyuşsal ve devinimsel kazanımlara yönelik uygulamalar içinde sezdirildiği, duyumsatıldığı, geliştirildiği ve pekiştirildiği bir uygulama alanıdır.

⁸⁶ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

⁸⁷ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

4.1.1.2. Görsel Sanat Kültürü

Görsel Sanat Kültürü öğrenme alanında öğrencilerin ulaşmaları beklenen kazanımlar, estetik, sanat eleştirisi, sanat tarihi gibi varlığını sanattan alan diğer disiplinlerin birbiri içine geçirilerek sarmal olarak verilmesiyle oluşturulmuştur. Böylelikle sanatsal uygulamalar yapan ve sanat yapmaktan zevk alan bireylerin yetiştirilmesi hedefinin yanı sıra, bir sanat eserini çözümleyebilen, sanat eseri niteliğini içerenle bu niteliği taşımayanı değerlendirebilen, sanatçı ve zanaatçı farkını algılayabilen, her ikisinin de toplumdaki yerini ve önemini kavrayabilen, çağdaş bir nesil yetiştirilmesi hedeflenmektedir.⁸⁸

4.1.1.3. Müze Bilinci

Müze bilinci öğrenme alanı ile öğrenciler;

- Görsel sanatların birbirinden farklı olan kültürel ve tarihsel kalıtımı öğrenirler. Bu çerçevede öğrenci, sadece yerel olanı değil aynı zamanda evrensel olanı da gözlemleyebilir.
- Çok çeşitli ve zengin bir arkeolojik katmanlardan oluşan Türkiye Cumhuriyeti topraklarını, Anadolu uygarlıklarını ve bu değerlere sahip çıkma bilincini edinirler.
- Müzelerin eğitim yoluyla bireylere sunacağı geniş olanaklar ve seçenekli bakış açılarının yanı sıra öğrencilerin yeni yaratımlarının ortaya çıkması ve içinde bulunduğu toplumu, coğrafyayı ve farklı kültürleri kavraması sağlanır.⁸⁹

4.1.2. Atatürkçülük konuları

Atatürk'ün hayatı [Doğum tarihi, ve yeri, annesi, babası (ailesi), Atatürk'ün son günleri, Atatürk'le ilgili anılar] Atatürk'ün çevreye verdiği önem, Atatürk'ün çeşitli özellikleri ve çeşitli yönlerden ölçülü davranışları, kişisel özellikleri ve gurura, ümitsizliğe yer vermemesi, Atatürk'ün insan sevgisi, Atatürk'ün milli kültüre verdiği

⁸⁸ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

⁸⁹ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

önem, milletlerin tanınmasında güzel sanatların rolü, Atatürk'ün milli tarihimize verdiği önem, Atatürk'ün resim sanatına verdiği önem Sanat-Kültür ilişkileri olarak verilmiştir.⁹⁰

4.1.3. Ölçme ve Değerlendirme

Görsel sanatlar eğitiminde temel ilke bireysel farklılıkların gözetilmesidir. Eğitimci hiçbir zaman herkesin aynı sonucu almasını bekleyemez. İlköğretim düzeyinde sanat eğitimi oyunla başlar, öğrencinin kendi eğilimlerini, becerilerini, yeteneklerini keşfetmesine olanak sağlar. Bu durumda Görsel Sanatlar dersinde kullanılacak ölçme değerlendirme araçları öz değerlendirme, kontrol listeleri, derecelendirme ölçekleri, öğrenme süreç dosyası, performans ve proje ödevleri, dereceli puanlama anahtarları olacaktır. Bu ölçme araçlarının kullanılması zorunlu değildir. Öğretmen ihtiyaç hissettiği durumlarda uygun gördüklerinden bir yada birkaç seçerek ve sürecin amaçlarına göre uyarlayarak kullanabilir.⁹¹

4.1.4. Çalışmaların sergilenmesi

Sınıfın tüm öğrencilerinin kendi aralarında organize olarak işbirliği içinde sergi hazırlığını yapması beklenmektedir. Çalışmaların sergilenmesinde görsel sanat dallarına göre resim, seramik, mimari tasarımlar, fotoğraf vb. yada teknik malzeme farkına göre boyama teknikleri, baskı teknikleri, vb. gruplamalar yapılabilir.⁹²

4.2. Görsel Sanatlar Dersi Öğrenme ve Öğretme Süreci Örneği

Ders:

Sınıf:

Öğrenme Alanları:

Konu:

Süre:

⁹⁰ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

⁹¹ MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

⁹² MEB. T.T.K.B., 11.09.2006 tarih, 351 sayılı İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı

Temel Beceriler:

Kazanımlar:

Araç ve Gereçler:

Öğretim Yöntemleri:

Görsel Sanatlar Teknikleri:

A. Derse Hazırlık:

1. Öğretmen Hazırlığı

2. Öğrenci Hazırlığı

B. UYARANLAR (MOTİVASYON)

C. ÇALIŞMA YAPRAĞI

D. UYGULAMA

E. DEĞERLENDİRME ⁹³

4.2.1 Çiçekli Natürmort

Guvaş Boya ile Natürmort Çalışması

DERS: Görsel Sanatlar Eğitimi

SINIF: 6. sınıf

ÖĞRENME ALANI: Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme

KONU: Natürmort Alanı – Görsel Sanat Kültürü Alanı

SÜRE: 40 ' +40 '

⁹³ Maccorio, K.N., Kaynaştırılmış Sanat Eğitim Yönteminin İlköğretimde Uygulanması ve Sonuçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997

TEMEL BECERİLER: İletişim kurma – Araştırma sorgulama becerisi – Çevre bilinci – Eleştirel düşünme becerisi – Yaratıcı düşünme becerisi – Estetik algıyı geliştirme becerisi

KAZANIMLAR

GÖRSEL SANATLARDA BİÇİMLENDİRME ÖĞRENME ALANI

Çevresindeki çiçekler, bitkiler, eşyalar gibi varlıkları belirleyerek, bu varlıkların biçimleri olduğunu fark eder.

Hazırlanmış bir natürmorttan hareketle özgün bir kompozisyon çizer.

Palette guvaş boya yardımı ile ana renkleri karıştırarak ara renkleri bulur.

Çizdiği kompozisyonu seçtiği renklere boyar.

Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu paylaşmaktan mutluluk duyar.

GÖRSEL SANAT KÜLTÜRÜ ÖĞRENME ALANI

İbrahim ÇALLI'nın “Güllü Natürmort” adlı eserinde gördüklerini açıklar.

Gösterilen eserde neleri sevip sevmeyi nedenleriyle açıklar.

Natürmort ve meyvelerin konu edildiği, farklı sanat alanlarına ait eser örneklerini inceler.

Gösterilen eserden yola çıkarak duygularını, düşüncelerini sözlü olarak ifade eder.

ARAÇ-GEREÇ: Resim kağıdı-silgi- Guvaş boya- Palet- Fırça- Gazete- Natürmort düzenlemesi için çiçek, meyve yada objeler.

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ: Gözlem – İnceleme – Araştırma – soru – cevap – Demonstrasyon (Gösterim)

GÖRSEL SANAT TEKNİKLERİ: Guvaş boya ile çalışma

A. DERSE HAZIRLIK

Görsel sanat kültürü alanı ile ilgili olarak öğretmen hazırlığı

1. Farklı üsluplarla yapılmış natürmortu konu alan sanat eseri örnekleri: Şeker Ahmet Paşa – Sabri Berkel – Mahmut Cuda – Şeref Akdik – Paul Cezanne – Edouard Manet – Von Gogh gibi sanatçıların yaptığı natürmort örnekleri.
2. İbrahim Çallı'nın “Güllü Natürmort” adlı eserini incelemeye yönelik sanat eleştirisi soruları
3. İbrahim Çallı'nın yaşamı ile ilgili bilgilerin yer aldığı doküman.
4. Çiçek ve doğayı anlatan şiir- şarkı- betimleme- örnekleri: Halk müziği ile ilgili türküler (Kırmızı gül demet demet: Anonim) Hüseyin Semiz'in Gel Ey Gülüm adlı şiiri
5. Geleneksel kültürümüzde çiçek konusunun geçtiği el sanatı örnekleri: Ebru- Vitray- Çini örnekleri
6. Fotoğraf sanatında doğada çiçeklerle ilgili çekilmiş örnekler

Görsel Sanatlarda Biçimlendirme Öğrenme Alanı ile ilgili Öğretmen Hazırlığı

1. Çalışma yaprağı örneği- Guvaş boyanın özelliklerinin belirtildiği- Guvaş boya ile natürmort yapılırken işlem basamaklarının gösterildiği ve renkle ilgili bilgilerin yer aldığı- değerlendirmenin nasıl yapılacağına gösterildiği doküman
2. Renk çemberi
3. Derste verilen bilgilerin değerlendirilebilmesine yönelik değerlendirme soruları
4. Natürmort olarak yapılmış öğrenci çalışmaları

Öğrenci Hazırlığı:

Düşünsel ve Duygusal hazırlık: Kitap ve kaynaklardan yada çevrelerindeki kişilerden öğrenecekleri çiçek ve doğadaki güzelliklerle ilgili şiir-öykü- masal-şarkı söylenceleri araştırılır.

Teknik Hazırlık- Boya Malzemeleri– Temizlik Gereçleri: Yapacakları uygulama çalışması ile ilgili malzemeleri derse getirirler.

B. GÜDÜLEME (MOTİVASYON)

1. Öğretmen bir önceki derste, öğrencilere ödev olarak verdiği “Natürmort” ve çiçeklerin konu edildiği farklı sanat alanlarına ait eser örnekleri araştırıp araştırmadıklarını sorarak öğrencilerin düşüncelerini dinler.....Şarkı, şiir, öykü araştırmalarını okur yada okutur.
2. Yukarda öğretmen hazırlığı olarak belirtilen görsel materyaller sınıfa basılı resim yada bilgisayar sunumu olarak gösterilir. Bunlar farklı üsluplarla yapılmış natürmortu konu alan sanat eseri örnekleri İbrahim Çallı –Şeker Ahmet Paşa – Sabri Berkel – Şeref Akdik – Mahmut Cuda – Paul Cezanne – Edovard Manet – Van Gogh gibi sanatçıların yaptığı natürmort örnekleridir.
3. İbrahim Çallı'nın “Güllü Natürmort” adlı eserini sanat eleştirisi soruları ile inceleyecek biçimde eseri gözlemelerini sağlar ve eserle ilgili sorular sorar. Bu eseri diğer sanatçıların eserleri ile karşılaştırır.
4. İbrahim Çallı'nın yaşamından detaylara girmeden öğrencilerin ilgisini çekecek biçimde bahseder.

Öğretmen aşağıda verilmiş soruları sorarak İbrahim Çallı 'nın Güllü Natürmort adlı eserini öğrencilerle beraber inceler. Bu eseri tahtada asılı diğer sanatçıların eserleri ile karşılaştırarak konu ve resmin düzenlenişi açısından sorular sorar.

BETİMLEME

- Resimde ne görüyorsun? Önde, arkada ne var?
- Ne oluyor? (Resmin konusu ne?)

- En çok hangi çizgi kullanılmış? (Düz, eğri, zik-zak)
- Hangi şekilleri daha çok görüyorsun? (Geometrik, organik, her ikisi de)
- En çok hangi renk kullanılmış?

ÇÖZÜMLEME

Sanat yapıtı nasıl oluşturulmuş, nasıl yapılmıştır?

Ayrı ayrı parçaları bir araya getirmek suretiyle bir bütün oluşturmaktır buna da kompozisyon denir. Duygu ve tasarımlarını sıraya koyup etkili bir biçimde anlatımını öngören bir derstir.

Buna göre incelediğimiz bu resimde sanatçı;

- Şekilleri nasıl düzenlemiş? (Organik, geometrik, simetrik, asimetric)
- Renkleri nasıl düzenlenmiş? (Açık değer , koyu değer)
- En baskın renk çeşidi hangisi, nerelerde kullanılmış? (sıcak renkler, soğuk renkler, her ikisi de)
- Renkler parlak mı, sönük mü?
- Resmin dokusu nasıl? (Kabarık, düz)
- Fırça vuruşları nasıl? (İnce, kalın, noktalı)
- Resme nasıl bakılmış? (Yukarıdan, aşağıdan, karşıdan)
- Sanatçı bu resmi hangi teknikle yapmış? (Çizmiş, boyamış, basmış)
- Hangi gereci kullanmış? (Boya, kil, ağaç, metal)

YORUM

Bir resmi duyu organlarımızı kullanarak göre anlama yöntemidir.

- Sanatçı bu resmi neden böyle yapmış olabilir?
- Bu resme bakınca ne hissediyorsun? (Sevinç, üzüntü, sıkıntı)
- Bu resme baktığımda;
 - Kulağına nasıl bir ses geliyor?
 - Hangi tadı alıyorsun?

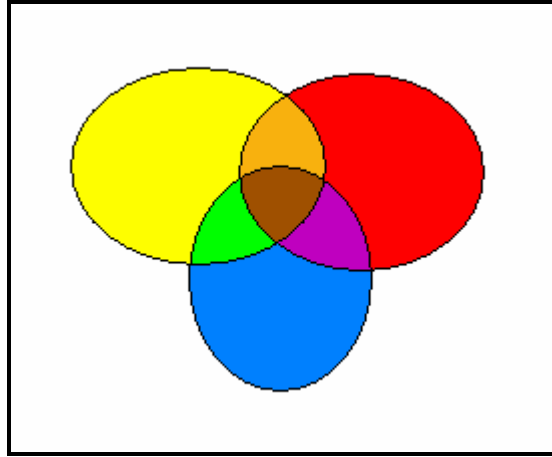
- Hangi kokuyu duyuyorsun?
- Bu resme kendin isim versen ne dersin?

Öğretmen öğrencilere “Ben çiçek olsaydım” Cümlesini sözlü olarak tamamlamalarına yardımcı olmak için aşağıdaki soruları sorar:

- Hangi çiçek olmak isterdiniz, neden?
- Nasıl kokmak isterdin?
- Ne renk bir çiçek olmak isterdin?
- Nerde yaşamak isterdin?
- Hangi mevsimde nerde açmak isterdin?

C. ÇALIŞMA YAPRAĞI

Fizikte güneş ışığını oluşturan renklere ana renkler denir. Fakat resim bilgisinde ana renk olarak tanıtılan ve kabul edilen yalnız kırmızı, sarı, mavi renkleridir. Çünkü diğer bütün renkler bu üç rengin birbirleri ile teker teker karıştırılmasından elde edilebilir.

Resim 1. Renk çemberi

Ana Renkler:

Sarı, Kırmızı, Mavi

Ara renkler:

Sarı + Mavi = Yeşil

Sarı + Kırmızı = Turuncu

Kırmızı + Mavi = Mor

Sıcak renkler:

Baktığımızda sıcak etkisi yaratan renkler güneşin, ateşin renkleridir.

Sarı – Kırmızı – Turuncu

Soğuk renkler:

Baktığımızda serinlik etkisi yapan renkler denizin, soğukun renkleridir.

Mavi – Yeşil – Mor

Kontrast renkler:

Renk çemberindeki bir ana renk, karşısına gelen ara rengin zıddıdır. Buna kontrast (tamamlayıcı) renk de denir. Yan yana geldiklerinde biri az biri çok olursa güzel görünürler. İki zıt renk karıştırılırsa kahverengi rengi ortaya çıkar.

Armoni: Renklerin bir arada uyumlu görünmesine denir.

Ton: bir rengin görece koyuluk yada açıklık derecesi yada değeridir. Keskin ton kontrastı alanları yahtıp tanımlayarak gevreklik, sertlik, canlılık ve dinamizm verir.

Natürmort nedir? Çalışırken nelere dikkat edilir?

Meyvelerin, çiçeklerin, nesnelere gösterildiği sanat yapıtına Natürmort denir. Natürmort resmi yaparken, natürmortta yer alan nesnelere, özelliklerine sert-yumuşak, parlak, düz yada dokulu olup olmadıklarına, büyüklüklerine ve birbirlerine göre oranlarına dikkat edilir.

Natürmortun gerisinde kalan bölgeye fon denir.

Natürmort çalışması için işlem basamakları:

- Çizerken önce çiçeklerin, vazunun, kumaşın ve sebzelerin yerini belirle
- Boyamaya arka plandan başla
- Aynı renkteki biçimleri boya (çiçek , vazo)
- Detayları göster

D. UYGULAMA

Yapacakları çalışma öncesinde öğrencilere hazırlanmış natürmortu incelemeleri istenir. Resmi yapacakları kağıt üzerine öncelikle, kompozisyonu kağıdın ortasına çevresinde yeterince boşluk bırakarak çizmelerinin iyi olacağı hatırlatılır. Öğretmen, çalışma kağıdı olarak hazırladığı dokümanı dağıtarak renkle ilgili bilgileri okumalarını ister. Daha sonra öğrencilerin görebileceği şekilde guvaş boyanın ara renklerinin paletle nasıl hazırlanacağını, kağıda hangi boyanın sürüleceğini ve rengin boyarken geri plandan ön plana doğru nasıl boyanması gerektiğini gösterir.

Öğrencilerin çizme ve boyama ile ilgili anlatılanları anladıklarından emin olunca öğrencilerden koruyucu gömlekleri giymeleri istenir. Sıranın üzerini düzenleyerek kağıtlarını ve boyalarını hazırlayıp çalışmaya başlamaları istenir. Bu sırada öğrencilerin konsantrasyonlarını artırmak için seçilen konu ile ilişkili içerikli kaliteli müzikler dinletilebilir.

Öğrenciler, çalışmalarını yaparken gözlemlenerek gerekli rehberlikte bulunur. Bu rehberlikte öğrencilerin yaratıcılıklarını olumsuz etkileyen veya sınırlandıran olumsuz

eleştirilerde bulunulmamasına özen gösterilmelidir. Yönlendirmelerde, onların birbirlerinin çalışmalarından etkilenmemelerine, özgün bir ürün ortaya koymalarına dikkat edilmelidir. Öğrencilerin her ortaya koydukları çalışma kabul edilmeli, asla eleştirilmemelidir. Çalışmalarını tamamlayan öğrencilerden eserlerine isim vermeleri istenir. Daha sonra malzemelerini toplamaları istenir. İlköğretim düzeyinde, maket bıçağı kullanılması tehlikeli olabileceğinden öğrenciler, yaptıkları çalışmaları daha büyük bir kağıt üzerine, resmin boyutuna göre kenarlarından 5-6 cm boşluk kalacak şekilde yerleştirip yapıştırarak paspartu hazırlayabilirler. Atıkların çöpe atılması hatırlatılır. Öğrencilerin derste kullandıkları araç gereçleri düzenli bir şekilde toplamaları ve sınıfı bir sonraki derse hazır hale getirmeleri söylenir.

E. DEĞERLENDİRME

Öğretmenin yapabileceği değerlendirme türleri birden fazla olabilir.

1. Çocukların kendi yaptıkları resimle ilgili olarak yapacakları bireysel değerlendirme resminde neler anlatmak istediğini söylemesi
2. Yapılan resimlerin çok sayıda tahtaya asılıp resimlerde o gün öğretmenin, çalışmanın nasıl yapılacağı ile ilgili anlattıklarına uyarak yapılmış resimlerin hangileri olduğunun konuşulması ve sergileme.
3. Notla değerlendirme ölçütlerine göre yapabilecekleri değerlendirme.
 - Çizgide ustalık: Guvaş boyayı düzgün kullandı mı? Natürmortu güzel çizdi mi? Yerleştirdi mi?
 - Özgünlük
 - Derste üzerinde durulan kavramları öğrendi mi?
 - Süresinde işini bitirebildi mi?

Görsel sanatlar dersindeki temel amaçlardan bir tanesi de işlenen konuların diğer sanat alanlarıyla ilişkilendirilmesidir. Bu öğrenme ve öğretme süreç örneğindeki konumuz, İbrahim Çallı'nın Güllü Natürmort adlı tablosudur. Görsel sanatların resim alanıyla ilgili olarak verilen bu eserin yanı sıra şiir, betimleme gibi edebiyat eserleri, ebru, vitray, çini gibi geleneksel sanatlar, müzik ve fotoğrafçılık alanlarında da çiçek konulu

eserler oluşturulmuştur. Bunların birlikte verilmesiyle sanatın bütünlüğünün kavratılması amaçlanmıştır.

Müzik alanındaki çiçek konulu eserlere Kırmızı Gül Demet Demet türküsü örnek verilebilir.

KIRMIZI GÜL DEMET DEMET

Kırmızı gül demet demet
Sevda değil, bir alamet
Balam nenni, yavrum nenni,
Gitti gelmez ol muhannet,
Şol Revan'da balam kaldı,
 Yavrum kaldı,
 Balam nenni,

Kırmızı gül her dem olmaz,
Yaralara merhem olmaz
 Balam nenni,
 Yavrum nenni,

Ol tabipten derman gelmez
Şol Revan ' da balam kaldı,
 Yavrum kaldı,
 Balam nenni.

Kırmızı gülün hazanı,
Ağaçlar döker gazalı,
Karayağızın güzeli
 Şol Revan ' da balam kaldı,
 Yavrum kaldı,

Œiir alanındaki iek konulu eserlere Hüseyin Temiz'in Gel Ey Gülüm Œiiri rnek verilebilir.

GEL EY GÜLÜM

Œtme bir tanem sevgi dolu yüreğini
Zannetmesin yalnız kalacak
Bırakır mı hiç deli gönlüm onu
Bil ki ayrılığın bana en büyük ceza

Gel ey sultanım gönlümün baharı
zletme, hissettirme bana hasret rüzgarlarını

Değmesin yüreğine hasret kurŒunları
Yakmasın içimi yokluğun alevi
Gel ay yzlm
Gel ki gözlerinde kendimi bulayım
Bak ki gözlerine hasret doyyayım
Gel artık bir tanem mutluluğun olayım

Hüseyin Temiz

Çiçek konulu Ebru çalışması olarak resim 2 ve resim 3'teki Yılmaz Eneş'in eserleri örnek verilebilir.

Resim 2. Ebru örneği 1

Resim 3. Ebru örneği 2

Çiçek konulu çini çalışmasına örnek olarak Resim 4 ve Resim 5'deki İznik çinileri verilebilir.

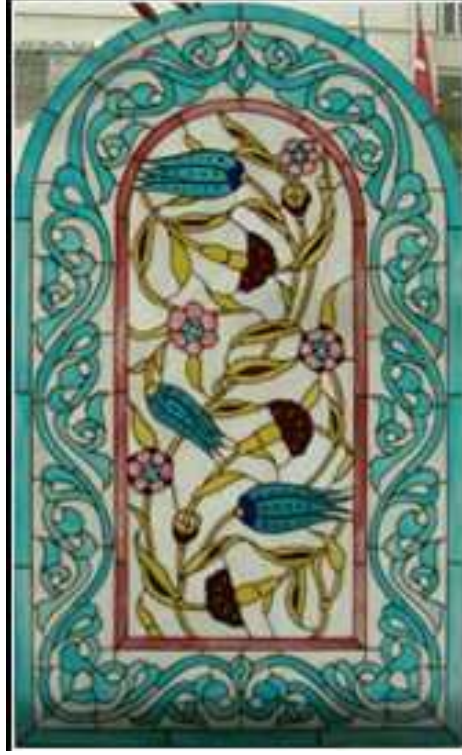

Resim 4. İznik Çini örneği 1

Resim 5. İznik Çini örneği 2

Çiçek konulu vitray çalışmasına örnek olarak Resim 6 ve Resim 7'deki Heyecan Ural'ın çalışmaları gösterilebilir.

Resim 6. Vitray örneği 1

Resim 7. Vitray örneği 2

Çiçek konulu fotoğrafçılık alanına örnek olarak Mehmet Özşimşek'in resim 8 ve resim 9 daki çalışmaları verilebilir.

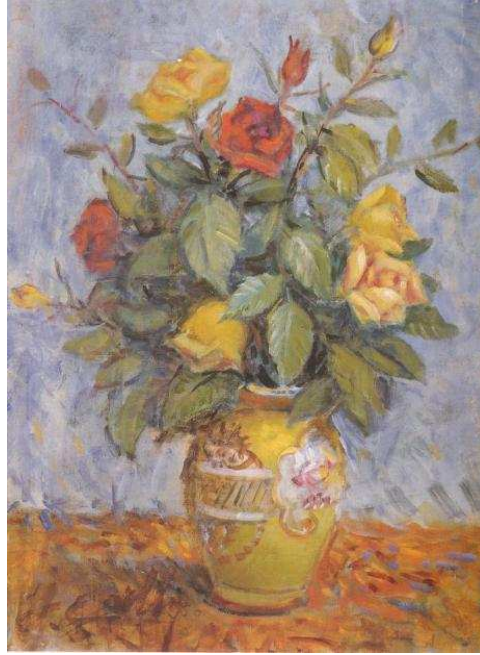

Resim 8. Fotoğraf 1

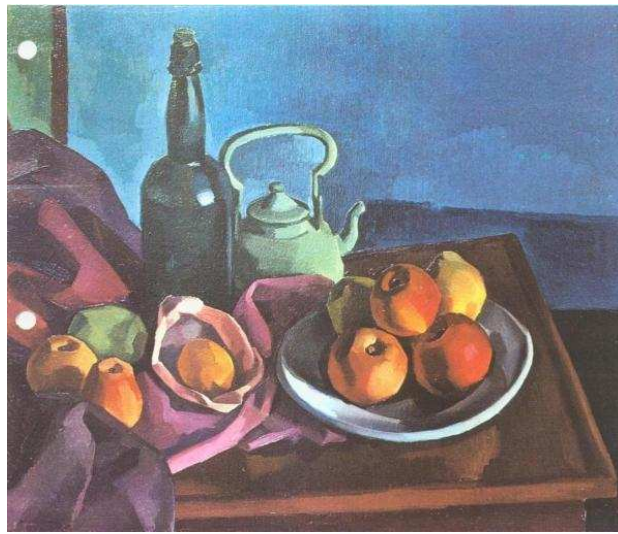
Resim 9. Fotoğraf 2

Dersin konusu olarak İbrahim Çallı'nın Güllü Natürmort adlı eseri örnek olarak seçilir.

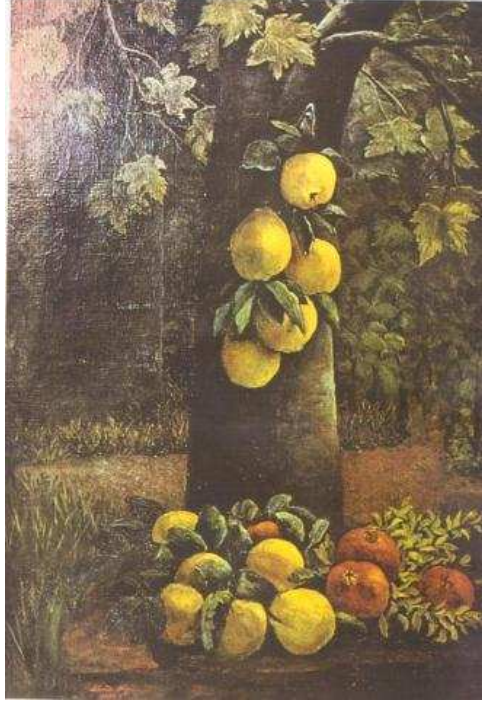

Resim 10. İbrahim Çallı “Güllü Natürmort”

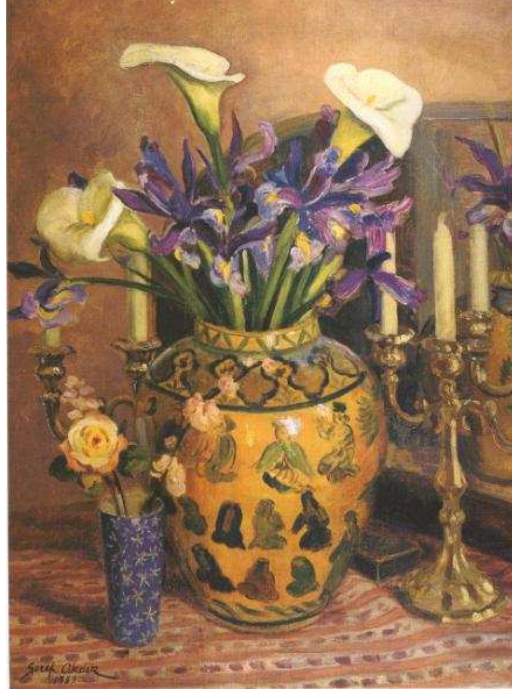
Yerli ve yabancı ressamın natürmort çalışmalarından örnekler gösterilip, kompozisyon, ışık-gölge, renk seçimi, üslup farklılıklarına dikkat çekilerek, öğrencilerin konuyu daha iyi anlamaları sağlanır.

Resim 11. Sabri Berkel “Şişeli Natürmort”

Resim 12. Şeker Ahmet Paşa “Ayvalar”

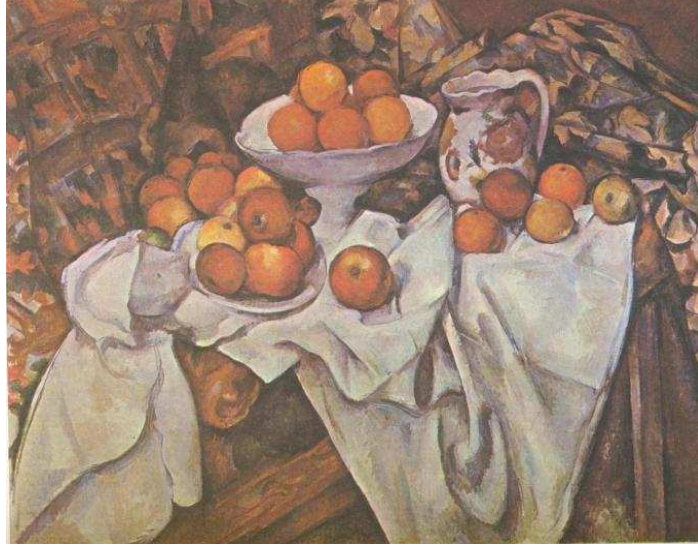
Resim 13. Şeref Akdik “Vazoda Çiçekler”

Resim 14. Mahmud Cûda “Natürmort”

Resim 15. Van Gogh “Bir Vazoda Çiçek Tarlası”

Resim 16. Cezanne “ Sürahi ve meyveler ile natürmort”

Resim 17. Eduardo Manet “ Erikli Natürmort”

4.2.2. Müzeye Gidiyorum

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf: 7. sınıf

Öğrenme alanları: Müze Bilinci- Görsel Sanat Kültürü Alanı

Konu: Müzeye gidiyorum

Süre: 40' +40'

Temel beceriler: Araştırma sorgulama becerisi- Estetik algıyı geliştirme becerisi- Sanat eserlerinin korunmasının öneminin kavranma bilinci- Yaratıcı düşünme becerisi

Kazanımlar:

Görsel Sanatlar Kültürü Öğrenme Planı

1. Sanat eserleri hakkında bilgi sahibi olma
2. Sanat yapıtlarını ve sanatçıların önemini fark edebilme
3. Eserde gördüklerini açıklayabilme
4. Üç boyutlu çalışmalarla ilgili bilgi edinme
5. Çalışmalarını sergilemekten ve bu duyguyu çevresindekilerle paylaşmaktan mutluluk duyar.

Müze Bilinci Öğrenme Alanı

1. Kültürel mirasımıza sahip çıkma, değerlerimizin farkına varma
2. Bir müzede nasıl davranılacağını ve araştırma yapılacağını kavrayabilme
3. Bir müzede araştırma yaparak sanat yapıtını sanat tarihi açısından inceleyebilme

Araç ve Gereçler

- Müze rehberi (Müzenin içinde nasıl davranılacağını gösteren yönerge)
- Müze ve çeşitleri hakkında bilgi
- Kile şekil vermek için basit kaşık
- Kil, mukavva, bez, naylon, su kabı, gazete

Öğretim Yöntemleri: Araştırma, İnceleme, Soru-Cevap, Gözlem, Demonstrasyon

Görsel Sanat Teknikleri: Kil ile üç boyutlu çalışma

A - Derse Hazırlık

Görsel Sanat kültürü alanı ile ilgili olarak öğretmen hazırlığı:

1. Müzeye gitmek için gerekli hazırlıklar
2. Müze ile ilgili bilgilerin toplanması
3. Müzede nasıl davranılacağını gösteren yönerge
4. Sanat eleştirisi sorularının hazırlanması
5. Kille nasıl çalışılacağını gösteren levha
6. Kille çalışma aşamalarını gösteren levha
7. Kilin zararlarından korunma ile ilgili uyarı levhası

Öğrenci hazırlığı:

Düşünsel ve duygusal hazırlık: Kitap ve kaynaklardan müzeler hakkında bilgi toplamak.

Teknik hazırlık- Boya malzemeleri- Temizlik Gereçleri: Gazete, kil, mukavva, bez, naylon, su kabı, basit kaşık.

B- Gdleme (Motivasyon)

Müze gitmeden önce ğretmen öğrencilere müze hakkında bilgi verir ve sorular sorar.:

- Müze nedir? Müze türleri nelerdir?
- Hiç müzeye gittiniz mi?
- Orada neler gördünüz?
- Müzede nasıl davranılır?

Müzeye gidileceği söylenir, müzede nasıl davranılması gerektiği ile ilgili yönerge çocuklara dağıtılır.

- İçinde sanat tarihi bilgilerinin yer aldığı incelenen yapıtla ilgili öykü anlatılır.
- Orda inceleyecekleri yapıtlarla ilgili sanat eleştirisi sorularını yanıtlarken nelere dikkat etmeleri gerektiği hatırlatılır.
- İsterlerse müzede göreceklere eserler gibi çalışabileceklerini bunun için yapıtı dikkatli incelemeleri gerektiği belirtilir.
- Müzede ğrenciler seçtikleri yapıt ile ilgili eleştiri sorularını yanıtlarlar. Öğretmen birkaç öğrenciye eserin yapıldığı dönemle ilgili yaşantıyı canlandırabilecekleri drama yaptırır.

C- alışma Yaprağı

Müze nedir? Çeşitleri Nelerdir?

Müze değerli eşyaları satın alan, koruyan, araştıran, sergileyen bir kurumdur. Başlangıçta müzeler zengin kişilerin koleksiyonlarını bulundururlardı. Günümüzde eğitim amaçlı olarak kullanılırlar. Müzelerde sergilenen yapıtların yanında yapıtla ilgili bilgilerin yer aldığı etiketler vardır. Bilinmeyen santılar ve eserler hakkında da bilgi verirler. Çok çeşitli müzeler vardır;

- Arkeolojik kazılardan çıkan kalıntıları barındıran müzeler arkeoloji müzeleridir.
- İnsanların adetleri, özellikleri, el ürünlerinin, günlük yaşama ait eşyaların yer aldığı müzeler etnografya müzeleridir.
- Uzmanlar tarafından geçmişte ve günümüzde sanat olarak nitelendirilen yapıtların sergilendiği müzeler sanat müzeleridir.
- Ayrıca korumaya alınan, geçmiş kültürlerin yaşadığı tarih ve doğal alanlar sit alanlarıdır ve müze niteliğindedir.
- Meydanlarda ve açık havada sergilenen tarihi kahramanlarla ilgili büyük heykel yada heykel grupları anıttır.

Balıkesir Kuvayı Milliye müzesinde sınıf olarak dikkat edeceğimiz noktalar;

1. Müzeye gidince sessizce yapıtlara uzaktan bakınız.
2. Heykellerin etrafında dolaşınız.
3. Gürültü yapmayınız.
4. Müzenin içinde koşmayınız.
5. Yapıtlara, camekanlara elinizle dokunmayınız.
6. Müzede yiyecek yemeyiniz.
7. Öğretmenlerin konuşmasını çok dikkatli dinleyiniz.
8. Elinizdeki çalışma kağıdındaki soruları inceleyerek notlar alınız.

Müzedeki eserlerden birini seçerek dikkatlice inceleyiniz. Aşağıdaki soruları esere bakarak yanıtlayınız.

BETİMLEME

1. Gördüğünüz yapıt hangi sanat formudur? (Resim, heykel, günlük yaşama ait eşya, el ürünü)
2. Eserin konusu nedir? (Tanrı, tanrıça vs.)

ÇÖZÜMLEME

1. Eser hangi gereçlerle yapılmıştır? (taş, mermer,altın, bakır, kalay...vs.)
2. Eserin duruşu nasıldır? (dik, yatay vs.)
3. Eser ne renktir? (siyah vs.)
4. Eserin dokusu nasıldır? (çıkıntı, düz vs.)
5. Eserin ölçüsü nasıldır?
6. Eser nasıl biçimlendirilmiş? (boyayarak, çizerek vs.)

YORUM

Eserin üzerinde sembol yada farklı şekiller var mı?

SANAT TARİHİ

1. Sanat eseri nerede yapılmış?
2. Ne zaman yapılmış?
3. Kim yapmış?
4. Neden yapılmış?
5. Hangi maddeden yapılmış?
6. Hangi amaçla yapılmış?

Bu sorular cevaplandıktan sonra sora kil çalışmasının işlem basamaklarının anlatılmasına gelir.

1. Elimize bir miktar kil alıp, yoğrulur. Sert ise, su katılır, çok yumuşak ise, suyun uçmasını beklenir.
2. Silindir haline getirilir
3. Öğrencinin seçtiği esere uygun olarak yardımcı malzemelerle kile şekil vermeye başlanır.
4. Kaşık yardımıyla seçilen eserin ince ayrıntıları çizilir.

Öğrencilerin sanat eseriyle ilgili yorumlarından sonra dersin konusunu oluşturan sanat eseriyle ilgili bilgi verilir.

SANAT ESERİNİN DÖNEMİ VE SANATÇIYLA İLGİLİ BİLGİ

Eser, Prof.Dr. Nimet Özgüç başkanlığındaki bir heyet tarafından yapılan arkeolojik kazılarda Anadolu'nun M.Ö.2000 başlarında Asurlu tüccarlar tarafından kurulan önemli karumlardan yani Pazar yerlerinden birisi olduğu anlaşılan Achemhöyük'ten bulunmuştur. Achemhöyük Aksaray ilinin 13 km kuzeybatısındadır. Yeşilova kasabası içinde yer alır. Anadolu'nun en büyük saray kalıntısı ile birçok konut kalıntısı bulunmaktadır. Bu üründeki kabartmalarda birçok figür yer almaktadır. Hepsinin omuzlarında birer değnek, bir ucunda balık benzeri, diğer ucunda ise; para kesesi benzeri tekrarlı biçimler vardır. En sondaki figür ise, para kesesine benzer biçimi oturan figüre veriyor. Bu kesit bir çeşit vergiyi anlatıyor olabilir.

D- UYGULAMA

Seçilen eserle ilgili incelemeler tamamlandıktan sonra koruyucu gömlekleri giyerek, masalar gazete kağıtlarıyla kaplanır, çalışmaya başlanır. Bu aşamada öğrenci motivasyonunu arttırmak amacıyla seçilen konuya uygun müzikler dinletilir.

Öğrenciler çalışmalarını yaparken gözlemlenir ve gereken yerlerde yardım edilir. Bu rehberlikte öğrencilerin yaratıcılıklarını olumsuz etkileyen veya sınırlandıran olumsuz eleştirilerde bulunmamaya özen gösterilir. Sadece öğrencilerin kullanılan teknikle ilgili hatalarında gerekli düzeltmeler sözel olarak yapılır. Örneğin, “ Hazırlanan kilin kıvamı için daha yumuşak olursa çalışmadan daha iyi sonuç alır mıydın?..vb.”

Çalışmalarını tamamlayan öğrencilerden, eserlerine isim vermeleri istenir? Daha sonra malzemelerini toplamaları istenir. Atıkları çöpe atılarak, derste kullandıkları malzemeler düzenli bir şekilde toplanır ve sınıf sonraki derse hazır hale getirilir.

E- DEĞERLENDİRME

Öğretmenin yapacağı değerlendirme birden fazla olabilir:

1. Çocukların kendi yaptıkları çalışmayla ilgili olarak yapacakları bireysel değerlendirme
2. Yapılan çalışmaların o gün öğretmenin, çalışmanın nasıl yapılacağı ile ilgili anlattıklarına uyarak yapılmış olup olmadığı
3. Notla değerlendirme ölçütlerine göre yapabilecekleri değerlendirme

Resim 18

Resim 19

4.2.3. Bedri Rahmi Eyüboğlu

Ders: Görsel Sanatlar Eğitimi

Sınıf: 8. sınıf

Öğrenme alanları: Görsel Sanat Kültürü

Konu: Bedri Rahmi Eyüboğlu

Süre: 40 '

Temel beceriler: Araştırma sorgulama becerisi- Estetik algıyı geliştirme becerisi-

Kazanımlar:

Görsel Sanatlar Kültürü Öğrenme Alanı

1. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatı ve sanatı ile ilgili bilgi edinir.
2. Sanatın, kültürü aktarına yollarından biri olduğunu kavrar.
3. Sanatın kendine özgü bir anlatım biçimi olduğunu kabul eder.
4. Ulusal kültürümüze ait sanatçılardan (Halk sanatçılarından) örnekler verir.
5. Van Gogh ve Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun eserlerinin incelenmesi
6. Sınıf arkadaşlarıyla Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatından bir kesitin drama olarak değerlendirilmesi.

ARAÇ-GEREÇLER

ÖĞRETİM YÖNTEMLERİ: Anlatım, Soru-Cevap, Eleştiri, Drama

GÖRSEL SANAT TEKNİKLERİ:

A. DERSE HAZIRLIK

Görsel Sanat Kültürü Alanı ile ilgili olarak Öğretmen Hazırlığı

1. Öğrencilerin derse dikkatini çekmek üzere Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun bir şiirinin okunmak için hazırlanması
2. Sanatçının eserlerinden örneklerin yer aldığı bir doküman hazırlamak
3. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatı
4. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatından bir kesiti canlandırmak için drama hazırlığı
5. Eserlerinden örnekler (şiir, türkü, resimleri,...)

Öğrenci hazırlığı

Düşünsel ve Duyuşsal Hazırlık: Kitap ve kaynaklardan Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun şiir-öykü- güzel sözler ve resimleriyle ilgili araştırma

B. GÜDÜLEME (MOTİVASYON)

Sanat Eleştirisi- Estetik –Sanat tarihi ile ilgili açıklamalar ve öğrencinin ilgisini çekecek yöntemler kullanılır. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun sanattaki çok yönlülüğünden bahsedilerek “Gitti Gidiyor” ve “Karadutum” şiirleri okunur. “Yiğidim Aslanım türküsü” söylenir, seçilen resimleri gösterilir. Van Gogh ‘tan da bir resim gösterilerek iki ressam arasında üslup özellikleri tartışılır. Son olarak da hayatından bir kesit, drama yöntemiyle canlandırılır.

C. ÇALIŞMA YAPRAĞI

Sınıfa getirilen görsel materyallerin öğrenciler tarafından incelenmeleri için yeterli süre sağlanır. Öğrencilerin yaptıkları araştırmaları sınıfta arkadaşları ile paylaşması sağlanır.

Öğretmen aşağıdaki soruları sorarak Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun “Anadolu Hisarı” ve Van Gogh'un “ Selvili Yol ve Yıldızlar” adlı eserlerini öğrencilerle beraber inceler.

BETİMLEME

- Resimde ne görüyorsun? Önde, ortada, arkada ne var?
- Ne oluyor? (Konusu ne?)
- En çok hangi çizgi kullanılmış? (Düz, eğri, zik-zak)
- Hangi şekilleri daha çok görüyorsun?
- En çok hangi renk kullanılmış?

ÇÖZÜMLEME

Sanat yapıtı nasıl oluşturulmuş, nasıl yapılmıştır?

Sanatçılar bir sanat yapıtını daha ilgi çekici hale sokmak için çizgileri, renkleri, dokuları tekrarlayıp bunlar arasında ilişki kurarlar. Buna kompozisyon yada düzenleme denir.buna göre incelediğimiz bu resimlerde sanatçılar;

- Şekilleri nasıl düzenlemiş? (Yuvarlak, üçgen, vs.)
- Renkleri nasıl düzenlemiş? (Açık, koyu)
- En baskın renk çeşidi hangisi, nerelerde kullanılmış? (Sıcak, soğuk renkler)
- Renkler parlak mı, sönük mü?
- Resmin dokusu nasıl? (Kabarıklık, düz,)
- Fırça vuruşları nasıl? (İnce, kalın,.....)
- Resme nasıl bakılmış? (Yukardan,.....)

YORUM

Bir resmi duyu organlarımızı kullanarak anlamadır.

- Sanatçı bu resmi neden böyle yapmış olabilir?
- Bu resme baktığında ne hissediyorsun?
- Bu resme baktığında;

- Kulağına nasıl bir ses geliyor?
- Hangi tadı alıyorsun?
- Hangi kokuyu duyuyorsun?
- Bu resme kendin isim versen ne dersin?

D. UYGULAMA

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun hayatından bir kesit drama olarak bu aşamada canlandırılır. Dramada kullanılacak olay hakkında bilgi verildikten sonra bu anın dramasının yapılacağı buna kimlerin gönüllü olduğu sorulur. Gönüllü öğrenciler arasında rol paylaşması yapılır. Öğrencilerin kendi ifadeleri ile olayı canlandırmaları sağlanır. Öğretmen bu esnada konuyla ilgili dönüt almış olur ve varsa yanlış anlamaları düzeltir.

E. DEĞERLENDİRME

Öğretmen öğrencilere alttaki soruların bulunduğu bir yaprak test dağıtır.

1. Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun derste okunan şiirlerinden en çok hangisinden etkilendiniz?
2. Ressamın eserlerini genel bir yargı getirirsek aşağıdakilerden hangisini söyleyebiliriz?
a) Yansıtmacı b) Biçimci c) Anlatımcı d) İşlevsel
3. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Sanatına” ilgi duymuştur. Bu özelliği onun konularında her zaman kendini göstermiştir.
4. Eserlerinin hangi türünden daha çok etkilendiniz?

Bedri Rahmi Eyüboğlu resim sanatı yanında edebiyat ve müzik alanlarında da eserler vermiştir. Bu öğrenme ve öğretme süreç örneğinde Eyüboğlu'nun sanattaki çok yönlülüğünün vurgulanması amaçlanmıştır. Edebiyat alanındaki eserlerine örnek olarak Gitti Gider ve Karadutum şiirleri örnek olarak verilebilir.

GİTTİ GİDER

Gönül, kararın bulurum
Ten yıpranır, elden gider
Üstüne kilit vururum,
Kul, köle, kurban olurum
Can çekişir, elden gider
İki gözüm iki çeşme
Düşerim canın peşine
Yar tükenir, elden gider

Bedri Rahmi Eyüboğlu

KARADUTUM

Karadutum, çatal karam, çingenem
Nar tanem, nur tanem, bir tanem
Ağaç isem dalımsın salkım saçak
Petek isem balımsın ağulum
Günahımsın,vebalımsın

Dili mercan, dizi mercan, dişi mercan
Yoluna bir can koyduğum
Gökte ararken yerde bulduğum
Karadutum, çatal karam, çingenem

Daha nem olacaktın bir tanem
Gülen ayvam, ağlayan narımsın
Kadınım, kısrağım, karımsın

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun müzik alanındaki eserlerinden örnek olarak Yiğidim Aslanım türküsü örnek olarak verilebilir.

Yiğidim Aslanım Türkü sözü

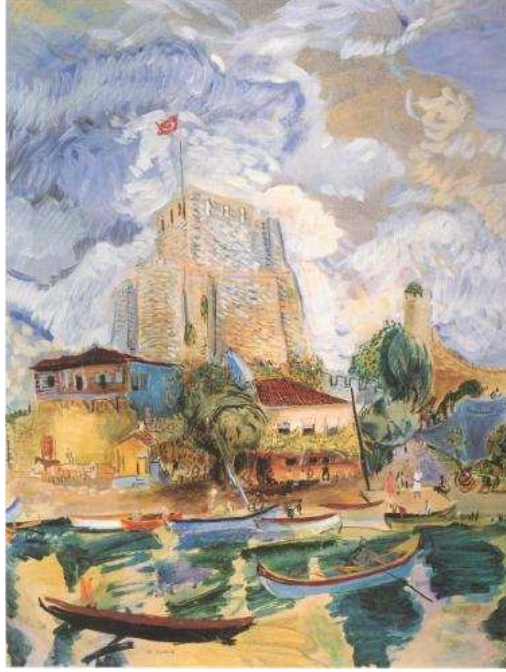
Şu sılanın ufak tefek yolları
Ağrıdan sızıdan tutmaz elleri
Tepeden tırnağa şiir gülleri
Yiğidim, aslanım burada yatıyor

Bugün efkarlıyım açmasın güller
Yiğidimden haber verirler
Demirden döşeği taşdan sedirler
Yiğidim aslanım burada yatıyor

Ne bir haram yedin ne cana kıydın
Ekmek kadar temiz su gibi aydın
Hiç kimse duymadan hükümler giydin
Yiğidim aslanım burada yatıyor

Bedri Rahmi Eyüboğlu

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Anadolu Hisarı ve Van Gogh'un Selvili Yol ve Yıldızlar resimleri derste sanat eleştirisi yöntemiyle incelenir.

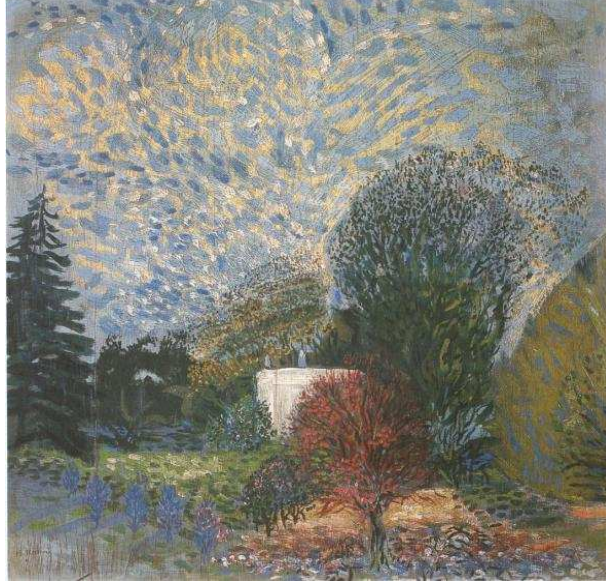

Resim 20. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Anadolu Hisarı”

Resim 21. Van Gogh “Selvili Yol ve Yıldızlar”

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun resim alanındaki çalışmalarından rnekler:

Resim 22. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Bahçe”

Resim 23. Bedri Rahmi Eyüboğlu “Saksağanlı Peyzaj”

BÖLÜM V

UYGULAMA ÇALIŞMASI

5.1 Görsel Sanatlar Dersi Müfredatı ve Uygulamalarının Değerlendirilmesi

Sanatsal eğitim, insanın sanatla ilintilerinin biçimlendirilmesidir. Bu durum, sanat sevgisini, sanata içten gereksinim duyulmasını; sanatın anlamı, özgül değeri ve imgesel dili ile ilgili anlayışın gelişimini içine alır.⁹⁴

Sanat donmuş kalıplar dizisi değil, devingen bir süreçtir. Yeterli çağdaş sanatsal eğitim almamış bireylerden oluşan bir toplumda eskimiş değer ölçüleri, önyargılar olarak ortaya çıkacaktır. Yeni sanat biçimlerinin sevilmemesinde, anlaşılammış olmalarının payı büyüktür. Çağdaş sanatın bilincine varılması, çağdaş sanatsal eğitimle mümkündür.

Sanatın en yeni biçimleriyle, erken yaşlarda tanıştırılan bireyler, çağcıl sanatlara hoşgörü geliştirir ve doğru estetik yargılara daha kolay ulaşırlar.⁹⁵ Çağdaş sanat eğitimiyle, sanat denen çok yönlü ve boyutlu olguyu ve sanat sorunlarını tüm biçimleriyle yaşatarak eğitilen çocuk ve gencin, olay ve olguları çok yönlülükleri ve boyutlulukları içinde görüp yorumlayan, kavrayan, yeniliklere, çağdaş her türlü gelişmeye, her tür yeni biçim ve biçimlendirmeye açık oldukları görülür. Çağdaki gerek bilim ve teknolojiye, gerek toplumsal ve kültürel değişme süreçlerindeki yeni gelişmeleri anlamaya yatkın, hoşgörülü, aynı zamanda dinamik bir kişilik geliştireceği kesindir.⁹⁶

⁹⁴ Kagan, M., Estetik ve Sanat Dersleri, Ankara, s.203, 1993

⁹⁵ San, İ., “Kültür Eğitimi ve Çocuk”, içinde:Çocuk Kültürü 1.UlusalÇocukKültürü Kongresi (6-8 Kasım 1996) Bildirileri,Ankara, s.204, 1997

⁹⁶ San,İ.,“Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri”, Ankara, s.140, 1993

Gerçek anlamda çağdaşlaşma, çoğunluğun çağdaş bilince sahip olması ile olasıdır. Çağdaş uygarlık düzeyi ile çağdaş sanat düzeyi birbirine koşut gelişim göstermektedir. Gençleri sanatla biçimlendirmek, sanat eğitiminin görevi olmalıdır.⁹⁷

5.2 Öğretmenlere Yönelik Anket Sonuçları

5.2.1.Yöntem

Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda yeni öğretim müfredatının ve Görsel Sanatlar dersinde kullanılan özel öğretim yöntemlerinin değerlendirilmesi için eğitsel eleştiri modeli⁹⁸ kullanılmaktadır. Modelin betimleme, yorumlama ve değerlendirme olmak üzere üç temel boyutu vardır.

Başlıca şu sorulara yanıt aranmaktadır: Yeni uygulanmakta olan Görsel Sanatlar müfredat programı dersin ihtiyaçlarını karşılayabilmekte midir, Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programı'nda istenilen hedeflere ulaşılabilmiş midir? Programın uygulanmasını öğretmenler benimsemiş midir? Görsel Sanatlar dersi konularının uygulanabilmesi ve yeni müfredat konularının işlenebilmesinde öğretmenler kendilerini yeterli bulmakta mıdır? Okullarda uygulanan Görsel Sanatlar dersi öğretim yöntemleri ve bu yöntemlerin uygulanmasında öğretmenlerin karşılaştıkları başlıca sorunlar nelerdir?

Verilerinin toplanmasında; tarama modelinin yanı sıra, bir anket kullanılmıştır. Anket, tesadüfi örnekleme yöntemiyle, Balıkesir İl Millî Eğitim Müdürlüğü'ne bağlı 25 okulda çalışan 40 Görsel Sanatlar öğretmenine uygulanmıştır. Verilerin analizinde frekans (f) ve yüzde (%) dağılımları ve ki-kare testi kullanılmıştır. Ankette öğretmenle ilgili 10 soru, programın içeriği ve uygulanmasıyla ilgili 16 soru bulunmaktadır.

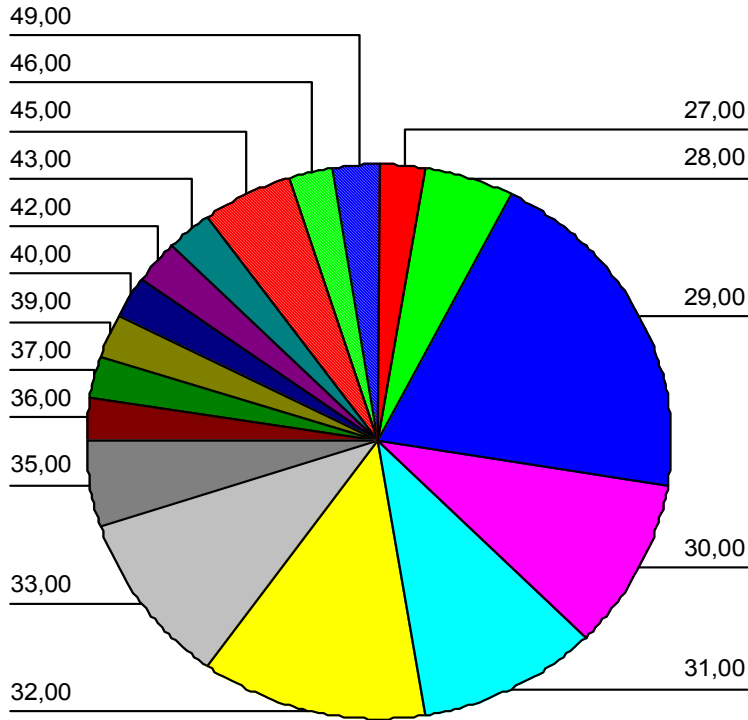
⁹⁷ Etike, S., Sanat Eğitimi Yazıları, İlke Yayın Evi, Ankara, s.48-49, 1995

⁹⁸ Erden, M., Eğitimde Program Değerlendirme, Ankara, s.14, 1998

5.2.2. Bulgular

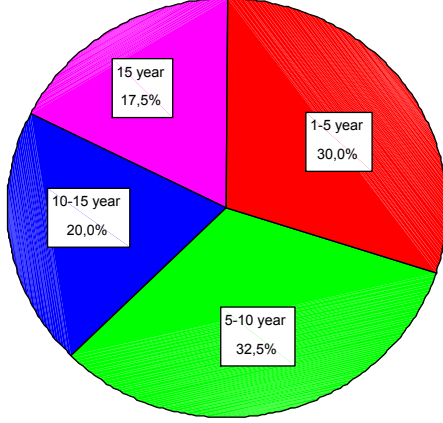
5.2.2.1 Ankete Katılan Öğretmenler Hakkında

Tablo 1. Anket katılan Görsel Sanatlar öğretmenlerinin ortalama yaş aralığını gösterir tablo

Ankete katılan öğretmenlerin içinde yaş olarak en büyük öğretmen 49 yaşında, en küçük öğretmen 27 yaşındadır. 29 yaş Aralığı % 20 lik bir payla ankete katılanlar arasındaki en fazla yaş grubudur. Ankete katılan öğretmenlerin aritmetik yaş ortalaması 32,9 dur.

Tablo 2. Ankete katılan öğretmenlerin kıdem yıllarını gösterir tablo

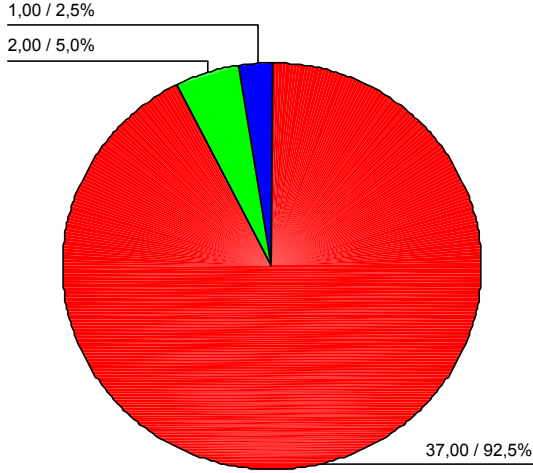
Ankete katılan 40 öğretmenin On ikisi si 1- 5 yıl (%30), on üçü 5–10 yıl (%32,5), sekizi 10 -15 yıl (%20) ve yedi tanesi (%17,5)15 yıl ve üzeri çalışma aralığındadır.

Tablo 3. Ankete katılan öğretmenlerin son görev yaptıkları kurumda çalışma sürelerini gösterir tablo

	Frekansı	% si
1 yıldan az	16	% 40
1-5 yıl	14	% 35
5-10 yıl	5	% 12.5
10-15 yıl	4	% 10
15 yıldan fazla	1	% 2.5

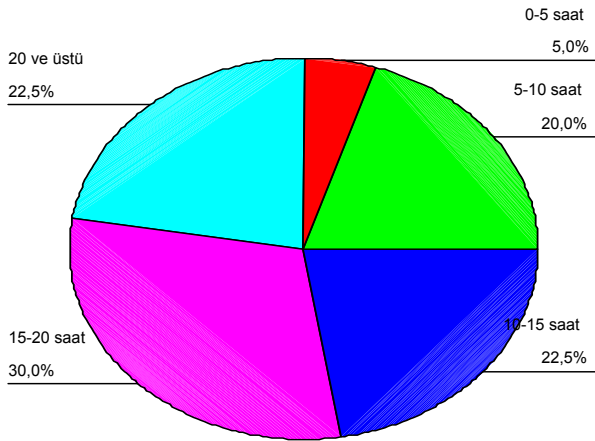
Ankete katılan öğretmenlerden %40'ı bir yıldan az süredir çalıştıkları kurumda görev yapmaktadır. %35'i 1–5 yıl, %25'i 15 yıldan fazla,%12,5'i 5–10 yıl ve %10'uda 10–15 yıl aralığında kurumlarında görev yapmaktadır

Tablo 4. Ankete katılan öğretmenlerin mezuniyet durumlarını gösterir tablo

Ankete katılan öğretmenlerin %92,5 i resim bölümü, %5 i grafik bölümü ve %2,5 lik dilimide el sanatları bölümü mezunudur.

Tablo 5. Ankete katılan öğretmenlerin ders yükünü gösterir tablo (haftalık ders saati)

Ankete katılan öğretmenlerden %30'u haftada 15–20 saat derse girmekte, %22,5'i 10–15 saat, yine %22,5 lik bir bölümü 20 saat ve üstü , % 20 lik bir bölüm 5–10 saat aralığı ve % 5 lik bir bölüm ise haftada 0–5 ders saati derse girmektedir.

Anket uygulanan öğretmenlerin cinsiyetleriyle ilgili olarak katılımcıların % 72,5 lik bölümünün bayan % 27,5 lik bölümünün erkek olduğu görülmüştür. Söz konusu grubun medeni durumlarına bakıldığında 35 inin evli 5 öğretmenin ise bekâr olduğu görülmüştür.

Anket uygulanan öğretmenlerin, “yaş” oranları ile ilgili dökümde genel yaş ortalamasının 32,9 olduğu tespit edilmiştir.

Anket uygulanan öğretmenlerin, “Kaç yıllık öğretmen olduğu”yla ilgili dökümde, öğretmenler oluşturulan dört basamağın tümüne dağılmakta ve en büyük grubu % 32,5’lik payla, 5–10 yıl aralığındakiler oluşturmaktadır.

Anket uygulanan öğretmenlerin üçü hariç tamamı Eğitim Fakülteleri Resim-İş Öğretmenliği Bölümlerinden mezun olmuştur. Diğer gruplar grafik ve el sanatları bölümü mezunudur. Öğretmenlerin haftalık ders yükü açısından, en büyük grup % 30’luk pay ile 15–20 ders saati çalışanlardır.

“Aldığınız lisans eğitiminin ilköğretim resim müfredatına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?” sorusuna, ankete katılan öğretmenlerin %65’i “Evet” % 35’i ise “hayır” yanıtı vermişlerdir.

5.2.2.2. Öğretmenlerin çalıştıkları kurumla ilgili bilgiler

Anket uygulanan öğretmenlerin çalıştığı okullar; Çiğdem Batubey İÖO, Albay Tayyar İÖO, Ali Hikmet Paşa İÖO, Mehmet Şeref Eğinlioğlu İÖO, Özel Fırat İÖO, Özel İstiklal Karesi İÖO, Sevinç Kurşun İÖO, Fatih İÖO, Ali Şuri İÖO, Zagnos Paşa İÖO, Vehbi Bolat İÖO, Cumhuriyet İÖO, Sakarya İÖO, Özel Altuğ İÖO, Mehmetçik İÖO, Altı Eylül İÖO, Hatice Fahriye İÖO, General Kemal İÖO, Karesi İÖO, Burhan Erdayı İÖO, Plevne İÖO, Mustafa Kemal Atatürk İÖO, Mehmet Akif Ersoy İÖO, Fevzi Çakmak İÖO, Gazi İÖO.

Öğretmenlerin çalıştığı okulların % 60’ında bir resim atölyesi vardır. Atölyesi bulunan okulların yarısında, atölyenin küçük ve yetersiz olduğu açıklanmaktadır. Anket uygulanan öğretmenlerin çalıştığı okulların % 62,5’inde Slâyt makinesi, tepegöz, röprodüksiyon vb. araçların bulunmadığı açıklanmıştır.

5.2.2.3.Uygulama ile ilgili bilgiler

Ankete katılan öğretmenlerden, “Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu?” sorusuna % 60 oranında “kararsızım” yanıtını verenlerin kıdem durumu %37 oranında 5–10 yıl aralığındadır. Aynı guruptaki öğretmenlerin ders yükleri ise %33,3. oranında haftalık 15–20 ders saati aralığındadır.

“Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum” sorusuna % 42,5’lik bir oran “Katılıyorum” %27,5’lik bir oran “Katılmıyorum” %17’lik bir oran “Kesinlikle katılıyorum” % 3 lük bir oran “Kesinlikle katılmıyorum” derken katılımcıların % 2’sinde “Kararsız” kaldığı görülmüştür.

“Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum” sorusuna % 40 lık bir oran “Katılmıyorum” %35 lik bir oran “Katılıyorum” derken katılımcıların % 25’inde “Kararsız” kaldığı görülmüştür.

“İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum” sorusuna yanıt veren öğretmenlerin %80 i anlamlı bir şekilde “Kesinlikle katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Aynı Katılımcılar “ Üniversitelerin ilgili bölümlerince Görsel Sanatlar dersi öğretmenlerine belirli periyotlarla hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir” sorusuna ise %87,5 oranında “Katılıyorum” şeklinde görüş belirtmiştir.

“Görsel Sanatlar dersi konularını işlerken uyguladığınız öğretim yöntemleri kullanmanıza yeni eğitim öğretim müfredatı olanak sağlıyor mu” sorusuna ankete katılan 40 öğretmenden 18 tanesi % 45’lik bir oranla “Katılıyorum” diye cevap verirken 16 öğretmen % 40 lık bir oranla “Kararsız” kaldıklarını ifade etmiştir.

Ankete katılan öğretmenlere “Uygulama yöntemlerinin kısıtlandığını düşünüyor musunuz?” sorusu sorulduğunda % 62,5’lik bir oran “Katılıyorum” yanıtını verirken % 20’ lik oranda da “Katılmıyorum” şeklinde cevap vermiş, katılımcıların % 17,5’ide kararsız kalmıştır.

“Atatürkçülük konularının programda yeterince yer bulunduğunu düşünüyor musunuz” şeklindeki soruya ankete katılan öğretmenlerin % 55 i “Katılmıyorum” diye yanıtlarken % 25’i “Katılıyorum” şeklinde yanıt vermiş, %20’lik bölümü de kararsız kalmıştır.

Ankete katılan öğretmenlerin hizmet süreleri ile “Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu? Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum. Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum” şeklindeki müfredatla ilgili soruların anlamlı ilişkileri olup olmadığı ki-kare testi yapılarak sorgulanmıştır. Bu araştırmada alfa (P) anlamlılık seviyesi % 5 olarak alınmıştır.

Tablo 6. Hizmet süresi ile “Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu?” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo

Puan	Gruplar	değer	total	Sd	p
ÖLÇEK	1-5 yıl	10.854	12	9	0,286
	5-10 yıl		13		
	10-15 yıl		8		
	15 üstü		7		
	TOPLAM		40		

Yapılan ki- kare testi sonucunda Hizmet süresi ile “Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu?” sorusu arasında ilişki incelenmiş. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere p değeri $p = 0.286$ % 5 lik anlamlılık seviyesinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilmiş, yani Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu? Sorusuna olumlu ya da olumsuz verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. ($p=0,286$; $p>.05$).

Tablo 7. Hizmet süresi ile “Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum.” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo

Puan	Gruplar	değer	total	Sd	p
ÖLÇEK	1-5 yıl	14.612	12	12	0,263
	5-10 yıl		13		
	10-15 yıl		8		
	15 üstü		7		
	TOPLAM		40		

Yapılan ki- kare testi sonucunda Hizmet süresi ile “Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum.” sorusu arasında ilişki incelenmiş. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere p değeri $P = 0.263$ % 5 lik anlamlılık seviyesinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilmiş, yani Yeni müfredat programından yeterli bir şekilde yararlanabiliyorum Sorusuna olumlu ya da olumsuz verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. ($p=0,263$; $p>.05$).

Tablo 8. Hizmet süresi ile “Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo

Puan	Gruplar	değer	total	Sd	p
ÖLÇEK	1-5 yıl		12		
	5-10 yıl		13		
	10-15 yıl	7.063	8	6	0,315
	15 üstü		7		
	TOPLAM		40		

Yapılan ki- kare testi sonucunda Hizmet süresi ile “Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum.” sorusu arasında ilişki incelenmiş. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere p değeri $P = 0.315$ % 5 lik anlamlılık seviyesinden büyük olduğundan H_0 hipotezi kabul edilmiş, yani Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum Sorusuna olumlu ya da olumsuz verilen cevaplar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. ($p=0,315$; $p>.05$).

Tablo 9. Hizmet süresi ile “İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum” sorusu arasında ilişkiyi gösterir tablo

Puan	Gruplar	değer	total	Sd	p
ÖLÇEK	1-5 yıl		12		
	5-10 yıl		13		
	10-15 yıl	31.167	8	12	0,002
	15 üstü		7		
	TOPLAM		40		

Yapılan ki- kare testi sonucunda Hizmet süresi ile “İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum” sorusu arasında ilişki incelenmiş. Yukarıdaki tabloda da görüleceği üzere p değeri $p = 0.002$ % 5 lik anlamlılık seviyesinden küçük olduğundan, H_0 hipotezi ret edilmiş. Yani İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum Sorusuna olumlu ya da olumsuz verilen cevapların kıdem yılı ile anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Bu sonuca göre İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin hizmet içi eğitim almasını uygun bulma bakımından hizmet süresi 5 yıldan az olanlar ile 5 yıldan fazla olanlar aynı görüşte değillerdir. . ($p=0,002$; $p<.05$).

5.2.2.4 Uygulanan anketin, sorunları saptamaya dönük açık uçlu sorularına verilen yanıtlar gruplandırılmıştır

5.2.2.4.1.Yeni öğretim müfredatının olumlu yönleri ile ilgili sorular

Ankete katılan öğretmenler yeni uygulanan müfredatın olumlu yönlerini şu şekillerde ifade etmişlerdir.

- Yeni müfredatta öğrencinin güzel resim yapması değil, araştırması iyi projeler ortaya çıkartması ön planda
- Yeteneği olmayan öğrenciye de not alma olanağı tanıyor
- Öğrencilerin çalışmasına olanak sağlıyor
- Öğrenci merkezli olması yaparak ve yaşayarak öğretme anlamında daha yararlı
- Öğrenciyi daha özgür kılıyor
- Öğrenciler daha çok teknik deneyebiliyor
- Resim, heykel ve drama konuları eklenmiş. Sadece resim konusuyla kısıtlı kalınmamış.
- Çocuğun kendini ifade etme özgürlüğü arttırılmış.
- Öğrenci merkezli bir program olmuş.

5.2.2.4.2.Yeni öğretim müfredatının olumsuz yönleri ile ilgili sorular

Ankete katılan öğretmenler yeni uygulanan müfredatın olumsuz yönlerini şu şekillerde ifade etmişlerdir.

- Öğrenciyi okul ortamında uygulama yapmaktan uzaklaştırıyor.
- Bazı konular çevre ve okul şartlarına uygun olmamasından dolayı uygulanabilir değil.
- Atatürkçülük konuları yetersiz
- Bazı konular öğrenciler için çok soyut kalıyor.
- Konu sayısı azaltılmış, teoriğe çok yer verilmiş bu durum sene sonu sergilerine kısıtlı sayıda çalışma olarak yansiyacaktır.
- Çok fazla sayıda form var
- Çalışmaların devamlı kağıt üzerinde yapılması
- Uygulama tekniklerinin azalması
- Anket hazırlanması
- Ders saatinin azlığı
- Çok teknik olması yüzünden teknik araç gereç ihtiyacının fazla olması, bu durum eğitimi olumsuz etkilemekte
- Okul, çevre ve atölye şartlarının müfredat konuları için yeterli olmaması
- Müze ve müzecilik konusuna fazla yer verilmiş
- Bu programın uygulanabilmesi için yeterli seviyede atölye, materyal ve maddi kaynak yok.
- Görsel sanatlarda biçimlendirme konusuna daha az yer verilmiş, müze bilinci ve görsel sanat konularına çok ders saati ayrılmış, bu nedenle de öğrencilerin yaratıcılıklarını kullanamayacaklarını değerlendiriyorum

5.2.2.4.3. Görsel Sanatlar dersi uygulanırken kullandığınız özel öğretim metotları nelerdir sorusuna verilen açık uçlu yanıtlar

Ankete katılan öğretmenlerin resim dersi uygulanırken kullandığınız özel öğretim metotları nelerdir sorusuna verdikleri açık uçlu yanıtlar şu şekildedir.

- Anlatım-soru cevap-uygulama-gösterim
- Uygulama-anlatım-inceleme-demontrasyon
- Anlatım – uygulama
- Demontrasyon – gösterip yaptırma
- Demontrasyon – uygulama- anlatım- gözlem
- Gösteri – anlatım – soru cevap – uygulama
- Anlatım – örnek gösterip uygulatma – eleştiri
- Yapararak ve yaşayarak öğrenme – inceleme – demontrasyon
- Cd izleme (görsel) uygulama
- Araştırma - örnek gösterme

5.2.2.4.4 Ders aracı, eğitim malzemeleri ve atölye ile ilgili sorunlar

Ankete katılan öğretmenlerle araştırmanın uygulama safahatinde ve anket aşamasında kurulan diyaloglarda ankete katılan öğretmenlerin tamamının aşağıdaki sorunlardan şikâyet ettikleri gözlemlenmiştir.

Atölyelere çok sayıda öğrenci girip çıktığı için uygun çalışma ortamı yaratılamamaktadır. Sanat uğraşlarına elverişli mekânlar ve yeterli sayıda öğretmen bulunmamaktadır.

Okullarda atölye donanımları yeterli değildir. Okul kütüphanelerinde ünitelerle ilgili röprodüksiyon ve slâytlar bulunmadığı için, görsel malzeme ile zenginleştirilmeyen konuların işlenme şansı yoktur.

SONUÇLAR VE DEĞERLENDİRME

Yeni eğitim öğretim müfredatı Milli Eğitim Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı 11.09.2006 tarih ve 351 sayılı kararı ile 2006–2007 eğitim öğretim yılından itibaren tüm okullarda uygulanmasına başlanmıştır.

Görsel sanatlar dersi öğretim programı, öğrencinin birikimini, gelişim basamaklamalarını ve bireysel farklılıklarını göz önünde bulunduran ve öğrenciyi merkeze alan bir yaklaşımla hazırlanmış, bütün kazanım ve etkinliklerde bu açıdan ele alınmıştır. Uygulanması amaçlanan ve ilköğretim okullarında uygulanmakta olan bu öğretim programında öğrenme etkinlikleri bir bütünlük içinde değerlendirilmeye çalışılmış ve öğrencinin katılımını gerektiren uygulamalara yer verilmiştir.

Uygulanmakta olan programda yer alan kazanımların hayata geçirilmesi ve hedeflenen bilgi, beceri, tutum ve alışkanlıkların kazandırılması için çeşitli etkinlik örneklerine yer verilmiştir. Bu etkinlikler birer öneri niteliğindedir. Öğretmenin bu etkinlikleri olduğu gibi veya çeşitli değişiklikler yaparak uygulaması müfredat programında serbest bırakılmasına karşın okullara gelen müfettişlerin bire bir müfredat programı konusunu istemeleri çeşitli çelişiklere neden olmaktadır. Bununla birlikte eğitim müfredat programında çeşitli aksaklıklar göze çarpmakta ve uygulanabilirliği zor konuların müfredatta yer aldığı değerlendirilmektedir.

Öğretmenlerin çoğunun aldığı lisans eğitimi programını yeni müfredatı uygulamada yeterli bulmasına karşın çağdaş ve görsel sanatların öğretilmesine ilişkin üniteleri, kuramsal olarak da, uygulama boyutuyla da yeterince işleyemediklerini düşündükleri görülmektedir. Öğretmenler, lisans eğitiminin geliştirilmesine ve hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını açıklamaktadırlar.

Anket uygulanan öğretmenlerin çalıştığı okulların büyük bölümünde , sınıfların kalabalık olmasının sorun yarattığı görülmektedir. Okulların yarıya yakınında yeterli olmayan bir tek resim atölyesi olduğu ve slâyt makinesi, tepegöz, vb. araçların bulunmadığı anlaşılmaktadır. Programın özellikle öğrenci merkezli olması, teknik ağırlığının fazla olması ve bu bağlamda atölyede daha fazla teknik materyal ihtiyacı,

öğretmenleri zor durumda bırakmakta, dersliklerde, kalabalık öğrenci gruplarıyla ve ders araç-gereçleri olmaksızın programı uygulayamadıklarını açıklamaktadırlar.

Sanat eğitimi, ana sınıfından başlayarak, öğrencinin tüm öğrenim hayatı boyunca zorunlu, blok ve en az iki saat olmalıdır. Zira sanat sadece yetenekli olanlar için değil herkes için gereklidir. Görsel Sanatlar dersinin bir ders saati veya seçmeli olarak okutulması dersin faydalarından vazgeçilmesi demektir.

Yıl sonunda sergi açan, sosyal kulüplerde etkin olan öğrencilere başarı belgesi, bu çalışmalarda görev alan öğretmenlere teşekkür belgesi verilmeli, böylece bu aktivitelerin çeşitli teşviklerle devamlılığı sağlanarak derse olan ilginin artması sağlanabilir.

Sanatın amacı, önemi konusunda öğretmeni, öğrenciyi, veliyi bilgilendirmek için Milli Eğitim Bakanlığı tarafından okulları da etkin kılarak resmi bir proje hazırlanmalı. Bu proje kapsamında çeşitli seminerler, konferanslar, televizyon programları, reklam ve afiş benzeri tanıtım çalışmaları yaygın olarak kullanılmalıdır. Böylece derse dikkat çekilmiş olur.

İl ve ilçe zümrelerine yapılan önerilerin, Milli Eğitim Müdürlüğü aracılığıyla uygulamaya geçilmesi sağlanarak dersin daha etkin işlenmesi sağlanabilir.

Yeni programı 2006–2007 öğretim yılında uygulayan öğretmenlerden ankete katılanların tamamına yakınının yeni müfredat programını olumlu bulduğunu benimsediğini söylerken, yarısının programı uygulanamaz bulması dikkat çekicidir. Bir öğretmen, sorunu “Bu program uygulanabilir, ama bizimki gibi kısıtlı olanaklarla değil.” şeklinde ifade etmektedir.

KAYNAKÇA

- Abacı, O., Müze Eğitimi, Yayınlanmamış Sanatta Yeterlilik Tezi, İstanbul, s.64, 1996
- Açıkgöz, K.Ü., Etkili Öğrenme ve Öğretme, İzmir, s. 27, 1996
- Akgün, Ş., Fen Bilgisi Öğretimi, Giresun, s.17, 1995
- Akkoyunlu, B., Deryakulu, D., Çağdaş Eğitimde Yeni Teknolojiler. Eskişehir, s. 65 1998
- Alicığüzel, İ., İlk ve Orta dereceli okullarda öğretim, İstanbul, s.105, 1079
- Alkan, C., Eğitim Teknolojisi, Genel Öğretim İlke ve Yöntemleri, Eskişehir, s.13-14-16-67-68, 1999
- Atagök, T., Çağdaş Müzecilik Kavramı Doğrultusunda Türk Sanat Müzelerinin Kültürel Etkinliklerinin Saptanması, Yeterlilik Tezi, Mimar Sinan Üni. İstanbul, s.67, 1982
- Balcı, A., Sosyal Bilimlerde Araştırma. Yöntem, Teknik ve İlkeler., Ankara, s.65-68, 1995
- Baksan Ansiklopedisi, Empresyonistler, Cezanne, İstanbul, 1980
- Baksan Ansiklopedisi, Empresyonistler, Manet, İstanbul, 1980
- Baksan Ansiklopedisi, Empresyonistler, Renoir, İstanbul, 1980
- Baksan Ansiklopedisi, Empresyonistler, Van Gogh, İstanbul, 1980
- Binbaşoğlu, C., Genel Öğretim Bilgisi (Öğretimin ilke, yöntem ve teknikleri, Ankara, s.27, 1981
- Celep, C., Sınıf yönetimi ve disiplini, Anı Yayıncılık, Ankara, 2002
- Crawford, D. W., Aesthetics in DBAE, University of Illinois pres, Urbano, Chicago, ABD, 1989
- Demirel, Ö. T., Genel Öğretim Yöntemleri, Ankara, s.15, 78, 1992
- Demirel, Ö. T., Türkiye’de taşınmaz kültür varlıklarının korunması ile ilgili politikalar, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Gazi Üni., 1993
- Demirel, Ö. T., Eğitimde Program Geliştirme, Ankara, s.80, 2005
- Erden, M., Eğitimde Program Değerlendirme, Ankara, s.14, 1998
- Etike, S., Sanat Eğitimi Yazıları, İlke Yayın Evi, Ankara, s.48-49, 1995
- Gökay, Y. M., İlköğretim çağında resim-İş uygulama çalışmaları, Selçuk Üni. Eğitim Fak., Sosyal Bilimler Dergisi, No:9, s.300-309, 2000
- <http://canim.net/sair/bolumler>, (14.01.2008)

- <http://e-sergi.com>, (27.01.2008)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/0208.htm>, (10.03.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/211.htm>, (29.05.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/605.htm>, (04.06.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/608.htm>, (29.06.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/609.htm>, (01.07.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/odev.htm>, (03.07.2007)
- <http://www.geocities.com/ahmetturk2003/212.htm>, (15.12.2007)
- <http://gokmen.selcuk.edu.tr/documents/edu/ogrenme.php>, (19.03.2007)
- <http://gokmen.selcuk.edu.tr/documents/edu/ogrenme.php>, (21.05.2007)
- <http://www.gorselsanatlar.org>, (15.01.2008)
- <http://www.lebriz.com>, (27.01.2008)
- <http://siirperisi.net> (14.01.2008)
- <http://www.tarzikadimebru.com>, (27.01.2008)
- <http://turkuler.com> (14.01.2008)
- <http://www.vitray.com>, (27.01.2008)
- Healy, J.M.,Bağlantı Doğru mu?, İstanbul Boyem Holding Yayınları, 1999
- Hesapçıoğlu M., Öğretim İlke ve Yöntemleri-Eğitim Programları ve Öğretim, İstanbul, s. 90, 1994
- Hızal, A., Programlı Öğretim (Kuramları ve Uygulaması), Ankara, s.15, 1977
- Hurtwitz, A. ve Day, M., Children and Their Art Methods for Elementary School, Fifth Edition, ABD, s.29, 1991
- Kagan, M., Estetik ve Sanat Dersleri, Ankara, s.203, 1993
- Kleinbauer, W. E., Art History in DBAE, University of Illinois pres, Urbano, Chicago, ABD, 1989
- Kırıçoğlu, O., Sanatta Eğitim, Görmek,Anlamak, Yaratmak, Eğitim Kitabevi, Ankara, 1991
- Kırıçoğlu, O. ve Stokrockı, M:, İlköğretim Sanat Öğretimi, YÖK Yayınları, Ankara, 1997
- Kırıçoğlu, O., İlköğretim Okullarının Birinci Devresinde Sanat ve İş Eğitimi Üzerine, PAÜ.Eğitim Fak.Der.,Sayı 1,1996
- Kıymet, G., Çallı Atölyesi, Türkiye İş Bankası Yayınları, 1997

- Küçükahmet L., Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, s.39, 1995
- Maccario, K.N., Kaynaştırılmış Sanat Eğitim Yönteminin İlköğretimde Uygulanması ve Sonuçları, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ankara, 1997
- Maccario, K.N., Müzelerin Eğitim Ortamı Olarak Kullanımı, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fak. Der. Cilt.XV Sayı.1,2002
- Maccario, K. N. (Cumhuriyet'in 80. yılında Disiplinler arası bakışla Türkiye'de Çocuk Ankara Üni. Çocuk Kültürü Araştırma ve Uygulama Merkezi IV. Ulusal Çocuk Kültür Kongresi, 15-17 Ekim 2003
- MEB.TT.K.B. 11.09.2006 tarih, 351 sayılı, İlköğretim Görsel Sanatlar Dersi öğretim programı
- Oğuzkan, F.,Orta dereceli okullarda Öğretim, Ankara, s.34, 1989
- Önder, A., Yaşayarak Öğrenme için Eğitici Drama, Epsilon Yayınları, İstanbul, 2003
- Özsoy, V., Resim-İş bölümlerinde Yeniden Yapılanma ve İsim Değişikliği, Milli Eğitim, Sayı.130, s.38-40, 1996
- Özsoy, V., Yetmiş beşinci Yılda Sanat Eğitimi ve Öğretimi, Milli Eğitim,Sayı.139,s. 63, 1998
- Özsoy, V., Görsel Sanatlar Eğitimi, Gündüz Yayıncılık, Ankara, s. 99-101, 2003
- Özsoy, V., İlköğretim Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Görsel Sanatlar Eğitimi Derneği Yayınları, 2005
- Özyürek, L.,Öğretim İlke ve Yöntemleri, Ankara, s.42-44,1982
- San, İ., Sanat ve Eğitim, A.Ü. Eğitim Bilimleri Fak.Yay. No:151, Ankara, s.140, 1993
- San, İ.,Kültür Aktarımı ve Çağdaş Kültür Sorunu İçinde Sanat Eğitiminin Yeri, Ankara, s.140,1993
- San, İ., "Kültür Eğitimi ve Çocuk", içinde:Çocuk Kültürü 1.UlusalÇocukKültürü Kongresi (6-8 Kasım 1996) Bildirileri,Ankara, s.204,1997
- San, İ., Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, İkinci baskı, Ütopya Yayınevi, Ankara, 2003
- Sel, R., Okul Öncesi Eğitimi ve Sorunları, Türk Eğitim Derneği Yayınları, Ankara, s.125, 1983
- Sönmez, V., Öğretmen El Kitabı, Ankara, s. 21, 1991
- Türkdoğan, G.,Sanat Eğitimi Yöntemleri, Ayyıldız Matbaacılık, Ankara, 1981

Yolcu, E., Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri, Nobel yayınevi, 2004
Yıldız, R., Öğretim Teknolojileri ve Metotlarıyla İlkeler, Ankara, s.24, 2002

ÖZGEÇMİŞ

1979 yılında İzmir’de doğdu. İlk, Orta öğrenimini Denizli’de tamamladı. Yüksek öğrenimini, Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Resim Öğretmenliği bölümünde tamamladı.

2000 yılında Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı Afyon’un Dazkırı ilçesinde Alkim İlköğretim Okulu’nda göreve başladı. Sırasıyla İstanbul Şehit Ahmet Onay İlköğretim Okulu ve Çengelköy Bahçelievler İlköğretim Okulunda görev yaptı.

2006 yılında Balıkesir’e tayin oldu, halen bu ilde Ali Hikmet Paşa İlköğretim Okulunda teknoloji ve tasarım öğretmeni olarak görev yapmaktadır.

Ek.1 Anket Formu

Bu anket Özel öğretim yöntemlerinin ve yeni uygulanan Görsel Sanatlar müfredat dersinin okullardaki uygulanabilme durumunu araştırmak amacıyla hazırlanmıştır.

Anketten elde edilen veriler toplu olarak değerlendirilecek ve sadece çalışmanın amacına uygun olarak kullanılacaktır. Bu nedenle ankete isminizi yazmanıza gerek yoktur. Ankete içtenlikle vereceğiniz cevaplar araştırmanın amacına ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

İlgi ve katkılarınız için teşekkür eder, saygılar sunarım.

Gülşah VAROL
Beykent Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü

1. Cinsiyetiniz?

Erkek () Bayan ()

2. Medeni Durumunuz?

Evli () Bekar ()

3. Yaşınız?.....

4. Mezuniyet durumunuz?

Yüksekokul () Doktora ()

Lisans ()

Yüksek Lisans ()

5. Meslekteki kıdem süreniz?

1 Yılden Az () 10-15 Yıl ()

1-5 Yıl () 15 yıldan fazla ()

5-10 Yıl

6. Bulunduğu okuldaki hizmet süresi

1 Yıldan Az 10-15 Yıl

1-5 Yıl 15 yıldan fazla

5-10 Yıl

7. Üniversitenin hangi bölümünden mezun oldunuz?

Resim bölümü

Grafik bölümü

El sanatları

Diğer

8. Okuldaki göreviniz?

İdareci Öğretmen

9. Okulunuzdaki ders saatiniz?

0-5 saat 15-20 saat

5-10 saat 20 saatten fazla

10-15 saat

10. Aldığınız lisans eğitiminin ilköğretim resim müfredatına uygun olduğunu düşünüyor musunuz?

Evet Hayır

11. Sizce yeni öğretim müfredatının olumlu yönleri nelerdir?

.....
.....
.....

12. Sizce yeni öğretim müfredatının olumsuz yönleri nelerdir?

.....
.....
.....

13. Resim dersi uygulanırken hangi öğretim yöntemlerinden faydalanıyorsunuz?

.....
.....
.....

14. Okulunuzda resim atölyesi mevcut mu?

Evet () Hayır ()

Yeni eğitim öğretim müfredatının Görsel Sanatlar dersine etkisi ile ilgili aşağıdaki görüşlere katılıp katılmadığınız belirtiniz.

1- Kesinlikle Katılıyorum

2- Katılıyorum

3- Kararsızım

4- Katılmıyorum

5- Kesinlikle Katılmıyorum

		1	2	3	4	5
1	Yeni program Görsel Sanatlar dersi ihtiyaçlarını karşılıyor mu?					
2	Yeni müfredat programından yeterli şekilde yararlanabiliyorum.					
3	Yeni müfredat programını uygulanabilir buluyorum.					
4	Mevcut atölyeler mevzuata ve işlenen konulara uygun yapıda					
5	İlköğretim ilk sınıfından itibaren Görsel Sanatlar dersinin resim öğretmenleri tarafından işlenmesi gereklidir.					
6	İlköğretimde Görsel Sanatlar dersine giren sınıf öğretmenlerinin bu konuda <u>hizmet içi eğitim almasını uygun buluyorum.</u>					
7	Üniversitelerin ilgili bölümlerinde Görsel Sanatlar dersi için resim öğretmenlerine belirli periyotlarla hizmet içi eğitim seminerleri düzenlenmelidir.					
8	Görsel Sanatlar dersi konularını işlerken uyguladığımız öğretim yöntemlerini kullanmanıza yeni eğitim öğretim müfredatı olarak sağlıyor mu?					
9	Uygulama yöntemlerinin kısıtlandığını düşünüyor musunuz?					
10	Resim dersine yönelik, derse özel teftiş kriterlerinin getirilmesini uygun buluyor musunuz?					
11	Atatürkçülük konularının programda yeterince yer bulunduğunu düşünüyor musunuz?					